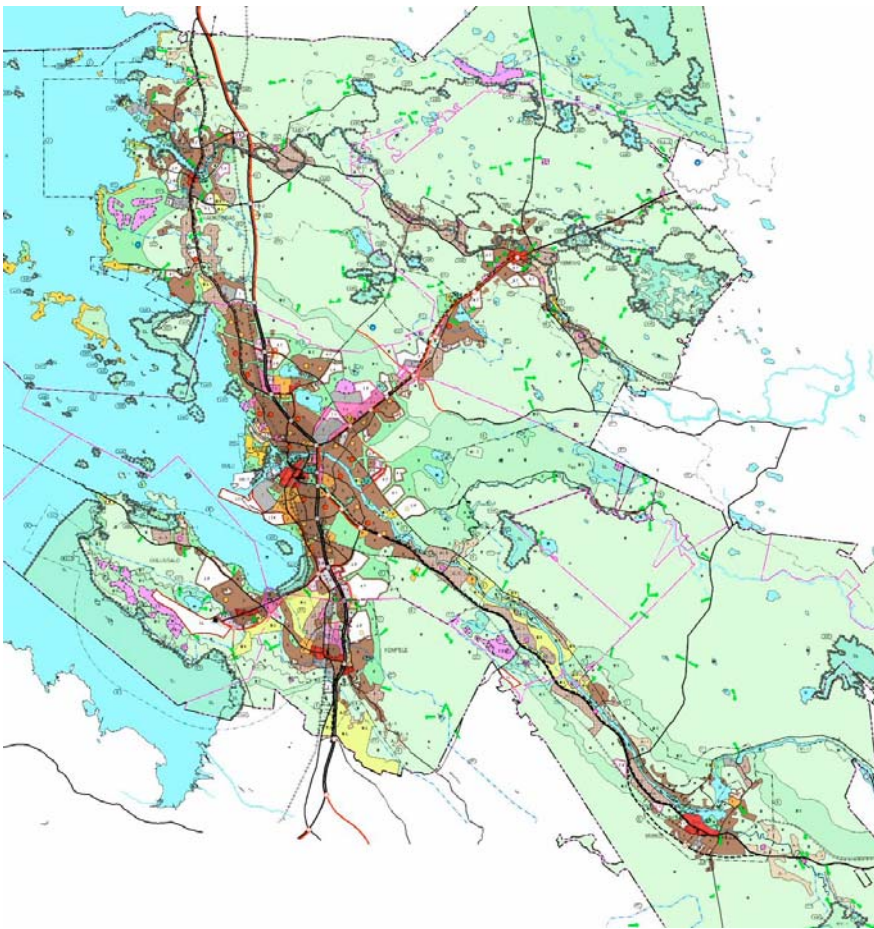

OULUN SEUDUN YLEISKAAVA 2020

Oulun seudun kunnat: Hailuoto, Haukipudas, Kempele, Kiiminki, Muhos, Oulu ja Oulunsalo

Kartat © Maanmittauslaitos, käyttöluva nro PPOH/009/01

Kannen kuvat:

1. Kempele. Kokkokangas. © Kempeleen kunta.
2. Oulu. Koskikeskus, Tuira. © Oulun kaupunki.
3. Haukipudas. Halkokari. © Ympäristötaito Oy.

YLEISKAAVAN VÄLIRAPORTIT

- Väkiraportti 1. Suunnittelun lähtökohdat, työohjelma, osallisuus- ja arviointiohjelma, alustavat tavoitteet. 9.2.1999.
- Väkiraportti 2. Tavoitteet ja strategiat. 18.8.1999.
- Väkiraportti 3. Rakennemallit ja niiden arviointi. 6.11.2000.
- Väkiraportti 3b. Rakennemallivaiheen palaute ja johtopäätökset. 21.3.2001.
- Väkiraportti 4. Luonnos 2.11.2001.
- Väkiraportti 4 b. Vaikutusten arviointi sekä luonnoksen palaute. 25.4.2002.
- Ehdotuksen palaute. 15.5.2003.

LIITTEET

1. Yleiskaavakartat
 - 1/1. Tavoitteellinen yhdyskuntarakenne, keskus- ja liikenneverkko-, suojele- ja virkistysalueet ja merkittävät seudulliset hankkeet.
 - 2/1. Luonnon ja kulttuuriympäristön sekä maiseman kannalta arvokkaat kohteet ja alueet.
2. Teemakartat
 - 1/2. Virkistytymisen kannalta tärkeät reitit ja kohteet sekä laatukäytävä.
 - 2/2. Yhdyskuntateknisen huollonkannalta tärkeiden laitosten alueet ja verkostot.
3. Oulun seudun yleiskaava-alueella esiintyvät uhanalaiset putkilokasvit.
4. Oulun seudun yleiskaava-alueella esiintyvät valtakunnallisesti uhanalaiset sammaleet.
5. Luettelo selvityksistä, tutkimuksista ja suunnitelmista, joita on tehty yleiskaavatyön tausta-aineistoksi.

YLEISKAAVAAN LIITTYVÄT MUUT SUUNNITELMAT, JOTKA ON JULKAISTU ERILLISENÄ RAPORTTINA

- Oulun seudun liikenne 2020. Strategia – Kärkihankkeet – Aiesopimus. 2003

SISÄLLYSLUETTELO

1. Johdanto.....	4
2. Tiivistelmä	6
3. Suunnittelun lähtökohdat.....	9
3.1. Seutukaava ja maakuntakaava.....	9
3.2. Yleiskaavat	11
3.3. Rakennettu ympäristö.....	13
3.3.1. Maisema.....	13
3.3.2. Kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet	14
3.3.3. Yhdyskuntarakentamista rajoittavat tekijät.....	17
3.4. Luonnonympäristö	19
3.4.1. Maankohoamisrannikko	19
3.4.2. Luontotyypit ja erityisen tärkeät elinympäristöt	19
3.4.3. Perinnemaisemat	21
3.4.4. Uhanalaiset kasvilajit.....	21
3.4.5. Eläimistö.....	23
3.4.6. Kallioalueet.....	24
3.4.7. Suojelualueet	25
3.5. Seudun kuntien ominaispiirteet.....	29
4. Tavoitteet.....	30
4.1. Valtakunnalliset tavoitteet	30
4.2. Maakunnalliset tavoitteet	31
4.3. Seudulliset tavoitteet.....	32
5. Luonnosvaihtoehdot	34
5.1. Rakennemalli A, B ja C.....	34
5.1.2. Rakennemalleista annettu palaute.....	36
5.1.3. Rakennemalli yleiskaavaluonnoksen pohjaksi	36
5.2. Yleiskaavaluonnos.....	38
5.2.1. Yleiskaavaluonnoksesta annettu palaute.....	38
6. Yleiskaava	39
6.1. Yleiskaavan sisältö	39
6.1.1. Yhdyskuntarakenne	39
6.1.2. Keskusverkko.....	45
6.1.3. Liikennejärjestelmä	48
6.1.4. Suojelu- ja virkistysalueet.....	56
6.1.6. Erityis- ja selvitysalueet.....	61
7. Yleiskaavan vaikutusten arviointi	64
7.1. Vaikutusten arviointi.....	64
7.1.1. Yhteenveto yleiskaavaluonnoksen vaikutusten arvioinnista	64
7.1.2. Yleiskaavaluonnoksen vaikutusten arvioinnissa esiin tuotujen ongelmien huomioon ottaminen yleiskaavassa	69
7.2. Tavoitteiden toteutuminen	71
7.2.1. Yleiskaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäytön tavoitteisiin.....	71
7.2.2. Yleiskaavan suhde maakunnallisiin tavoitteisiin.....	73
8. Osallistuminen ja vuorovaikutus.....	75
8.1. Osallistumis- ja vuorovaikutusprosessin kuvaus	75
8.2. Esitetyt mielipiteet ja niiden huomioon ottaminen.....	77
8.3. Yleiskaavatyön eteneminen.....	80
9. Yleiskaavan toteutus ja toteutusta ohjaavat suunnitelmat.....	81
10. Yleiskaavan seuranta	81
11. Oulun seudun kuntien yhteisen yleiskaavan oikeusvaikutukset.....	81

1. Johdanto

Maankäyttö- ja rakennuslain 46 §:n mukaan kunnat voivat laatia yhteistyönä kuntien yhteisen yleiskaavan, jolla ohjataan yleispiirteisesti maankäyttöä sekä sovitetaan yhteen erilaisia toimintoja.

Oulun seudulla yhteisen yleiskaavan laatiminen on annettu maankäyttö- ja rakennuslain 47 §:ssä mainitun kuntien muun yhteisen toimielimen tehtäväksi. Seudun kunnat allekirjoittivat sopimuksen yleiskaavan laatimisesta 19.6.2001. Vuoden 2002 lokakuun 1. päivänä seudun kunnat laajensivat yhteistyötään ja allekirjoittivat seudun yhteistoimintaa koskevan sopimuksen, jossa yhtenä tavoitteena on yleispiirteisen maankäytön suunnittelu. Tämä sopimus korvaa aiemmin laaditun yleiskaavan laatimista koskevan sopimuksen. Seutusopimuksen mukaan yleiskaavan hyväksyy seutuvaltuusto, joka koostuu sopimuskuntien luottamushenkilöistä.

Oulun seudun kuntien yhteinen yleiskaava 2020 on Hailuodon, Haukiputaan, Kempeleen, Kiimingin, Muhoksen ja Oulunsalon kuntien sekä Oulun kaupungin yhteinen yleiskaava, jonka ympäristöministeriö vahvistaa. Oulun seudun yleiskaava 2020 käsittää kaikkien kuntien alueet kokonaisuudessaan lukuun ottamatta Muhoksen kuntaa, jossa Rokuan alue on tämän yleiskaavan ulkopuolella. Rokuan maankäytöstä päätetään Muhoksen, Utajärven ja Vaalan kunnan yhteisessä Rokuan yleiskaavassa. Oulunsalossa yleiskaavan ulkopuolelle jäävät Ylikiimingissä sijaitsevat enklavit. Seuraavassa vaiheessa yleiskaavan piiriin tulevat myös sopimuksessa mukana olevat Limingan, Lumijoen sekä Tyrnävän kunnat.

Oulun seudun yleiskaava-alueen laajuus on noin 2 200 km². Alueella asuu noin 180 000 asukasta. Tavoitteena on 222 000 asukasta vuoteen 2020 mennessä. Työpaikkoja alueella on noin 75 000 kpl. Yleiskaavassa varaudutaan työpaikkamäärän kasvuun siten, että vuonna 2020 yleiskaava alueella oletetaan olevan 113 000 työpaikkaa.

Yleiskaavatyö käynnistyi jo ennen yleiskaavasopimuksen laadintaa kuntien yhteistyönä vuonna 1999. Tämä vaihe on kuvattu raporteissa:

- Suunnittelun lähtökohdat, työohjelma, osallisuus- ja arviointiohjelma, alustavat tavoitteet. Väliraportti 1.
- Tavoitteet ja strategiat. Väliraportti 2.
- Rakennemallit ja niiden arviointi. Väliraportti 3.
- Rakennemallivaiheen palaute ja johtopäätökset. Väliraportti 3b.

Rakennemalleista annetun palautteen perusteella laadittiin Oulun seudun rakennemalli 2020. Oulun seudun yhteisen yleiskaavan neuvottelukunta (seutuvaltuusto), joka koostuu yleiskaava-alueen kuntien sekä yleiskaava-alueen ulkopuolella olevien Limingan, Lumijoen ja Tyrnävän kuntien edustajista, hyväksyi rakennemallin luonnoksen laatimisen pohjaksi. Yleiskaava-alueen luonnos, joka on julkaistu raporttina 'Luonnos 2.11.2001. Väliraportti 4.', valmistui marraskuussa 2001.

Yleiskaavan sisältöön on vaikuttanut luonnoksen vaikutusten arviointi sekä luonnoksesta saatu palaute, joka on julkaistu raporttina 'Vaikutusten arviointi sekä luonnoksen palaute. Väliraportti 4b'.

Yleiskaavassa esitetään tavoitteellinen yhdyskuntarakenne, keskus- ja liikenneverkko, suojelu- ja virkistysalueet sekä merkittävät seudulliset hankkeet. Tämän lisäksi esitetään luonnon- ja kulttuuriympäristön sekä maiseman kannalta arvokkaat alueet ja kohteet.

Yleiskaava muodostuu kahdesta oikeusvaikutteisesta yleiskaavakartasta, kahdesta oikeusvaikutuksettomasta teemakartasta sekä yleiskaavan selostuksesta. Oulun seudun yleiskaava 2020:n hyväksyy seutuvaltuusto (neuvottelukunta), minkä jälkeen yleiskaava vahvistetaan ympäristöministeriössä.

Yleiskaavatyötä ohjaa kuntien kunnanjohtajista koostuva seutuhallitus apunaan seuturakennetyöryhmä, johon kuuluvat:

Kalevi Klapuri, Hailuodon kunta	Kristiina Anttonen, Oulun kaupunki
Markku Uusimaa, Haukiputaan kunta	Esa Katajamäki, pj. ”
Pekka Salmela, Kempeleen kunta	Paula Korkala, ”
Hilkka Lempiäinen, Kiimingin kunta	Matti Räinen, ”
Jukka Weisell, Limingan kunta	Jouko Leskinen, Oulunsalon kunta
Eino Jakkula, Lumijoen kunta	Kalevi Sarsila, Tyrnävän kunta
Aarne Karjalainen, Muhoksen kunta	
(Kalle Huusko 15.5.2003 alkaen)	

Tämän lisäksi seuturakennetyöryhmän työskentelyyn ovat osallistuneet

Olli Eskelinen, Pohjois-Pohjanmaan liitto
Tapio Tuuttila, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus
Maija Niemelä, Lumijoen ja Tyrnävän kuntien aluearkkitehti
Anne Leskinen, Ympäristötaito Oy (Paula Korkala 1.2.2001 – 28.2.2002), sihteeri
Eero Tuhkanen, Ympäristötaito Oy
Vesa Verronen, Liidea Oy

Käytännön suunnittelutyöstä on vastannut Eija Salmi 1.11.1998 – 31.1.2001 ja tämän jälkeen oululainen konsulttitoimisto Ympäristötaito Oy.

Yleiskaavaan liittyvää liikennejärjestelmäsuunnittelua ohjaa liikennejärjestelmätyöryhmä, jossa ovat edustajat Tiehallinnon Oulun tiepiiristä, Pohjois-Pohjanmaan liitosta, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksesta, Oulun lääninhallituksesta, ratahallintokeskuksesta, liikenne- ja viestintäministeriöstä, Oulun kaupungilta ja seuturakennetyöryhmästä. Liikennejärjestelmäsuunnittelusta on vastannut oululainen konsulttitoimisto Insinööritoimisto Liidea Oy.

Oulussa 26.11.2002

Esa Katajamäki
Seuturakennetiimin puheenjohtaja

Yleiskaavakarttoja ja selostusta on tarkistettu

15.5.2003:

9.12.2002 – 31.1.2003 nähtävillä olleesta yleiskaavaehdotuksesta annetun palautteen johdosta tehdyt tarkistukset.

6.8.2003:

Maakuntakaavan hyväksymisen ja seutuvaltuuston 28.5.2003 tekemän päätöksen aiheuttamat tarkistukset.

Hyväksytty seutuhallituksessa 14.8.2003
Hyväksytty seutuvaltuustossa 26.8.2003
Vahvistettu ympäristöministeriössä 18.02.2005

2. Tiivistelmä

Yleiskaavan tarkoitus

Oulun seudun kuntien yhteinen yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa kunnan omaa yleis- ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämisessä. Yleiskaavassa esitetään tavoitteellinen yhdyskuntarakenne, keskus- ja liikenneverkko, suojelu- ja virkistysalueet sekä merkittävät seudulliset hankkeet. Tämän lisäksi esitetään luonnon- ja kulttuuriympäristön sekä maiseman kannalta arvokkaat alueet ja kohteet.

Yleiskaavan sisältö

Yleiskaava-alueen laajuus on noin 2 200 km². Alueella asuu noin 180 000 asukasta. Tavoitteena on noin 222 000 asukasta vuoteen 2020 mennessä. Työpaikkoja alueella on noin 75 000 kpl. Yleiskaavassa varaudutaan työpaikkamäärän kasvuun siten, että vuonna 2020 yleiskaava-alueella oletetaan olevan 113 000 työpaikkaa.

Yleiskaavassa nykyistä yhdyskuntarakennetta tiivistetään ja täydennetään siten, että yhdyskuntarakenne kasvaa pääasiassa Oulun muodostamasta ytimestä sormimaisesti ympäröiviin kuntiin. Yhdyskuntarakenteen kehittämisen merkittävän osan muodostaa Oulun lentoaseman, Linnanmaan, Ruskon ja Kempeleen Ylikylän väliselle alueelle sijoittuva Oulun seudun laatukäytävä. Tällä alueella edellytetään kuntien välistä tiivistä yhteistyötä ja hankkeiden yhteensovittamista. Yhteistyön avulla pyritään seudun ominaispiirteitä vahvistavaan, vetovoimaiseen ja korkeatasoiseen kaupunkirakenteeseen ja kaupunkikuvaan.

Pääosa asumisen alueista muodostuu nykyisistä asuntoalueista. Sellaisten väljemmin rakentuneiden asuntoalueiden, joille on rakentamishalukkuutta, kehittäminen tukee seudun yhdyskuntarakenteen eheyttämistä. Näitä alueita esitetään kehitettäväksi. Seudun väestömäärä lisääntyy yli 40 000 asukkaalla vuoteen 2020 mennessä ja tämä edellyttää myös uusien asuntoalueiden käyttöönottoa nykyisten asuntoalueiden tiivistämisen lisäksi. Osa uusista asumisen alueista on kerrostalovaltaisia asuntoalueita. Merkittävimmät kerrostalovaltaiset asuntoalueet sijoittuvat Ouluun. Uusia pientalovaltaisia asuntoalueita sijoittuu kaikkien mannerkuntien alueelle.

Seudun yleiskaava-alueella on nykyisin sekä paljon tilaa vaativia tuotanto- ja varastotoiminnan alueita että vähän tilaa vaativia palvelu- ja työpaikkatoiminnan alueita, joilla toiminta jatkuu pääosin nykyisen tyyppisenä, täydentyen ja kehittyen muuttuvien tarpeiden mukaisesti.

Seudun kunnat tavoittelevat 38 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2020 mennessä. Osa näistä työpaikoista sijoittuu oleville työpaikka-alueille. Seudulla varaudutaan kuitenkin myös uusien työpaikka-alueiden käyttöönottoon. Uusia perinteisen teollisuuden alueita sijoittuu Haukiputaalle, Kempeleeseen, Kiiminkiin ja Muhokselle. Vähän tilaa vaativan työpaikkatoiminnan alueita sijoittuu kaikkien kuntien alueelle. Valtaosa näistä alueista sijoittuu kuitenkin pohjois-eteläsuuntaisen lentokenttä-yliopisto akselin varrelle Oulun seudun laatukäytävän alueelle.

Keskusverkon rungon muodostavat kuntakeskukset, joista Oulua kehitetään seudun ydinalueena ja kaupallisena keskuksena. Hallinnollisina keskuksina toimivat kuntakeskukset. Kuntakeskuksilla on suuri imagollinen ja historiallinen merkitys kunnille, mistä johtuen niitä kehitetään kunnan ominaispiirteitä vahvistaen.

Nykyistä keskusverkkoa täydennetään uusilla Kaakkurin ja Hiukkavaaran aluekeskuksilla. Aluekeskuksen väestöpohja antaa mahdollisuuden monipuolisten palvelujen ylläpitämiseen.

Aluekeskukseen samoin kuin kuntakeskukseen voi sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön. Nykyiset Haukiputaan Annalankankaan, Oulun Ruskon ja Limingantullin vähittäiskaupan suuryksiköt voivat säilyä edelleenkin. Keskusverkon osana ovat myös paikallis-, lähi- ja kyläkeskukset, joiden väestöpohja muodostuu pääasiassa lähialueen asukkaista ja keskuksissa on saatavissa lähialueen asukkaiden päivittäin tarvitsemia palveluja.

Yleiskaava-alueella on myös uusia palvelujen ja hallinnon alueita mm. Oulun Hiukkavaaras-
sa, Ritaharjussa, Kaakkurissa ja Kempeleen Honkasessa. Näille alueille voi sijoittua esimerkiksi erikoistavarakauppaa.

Oulun seudun tie- ja katuverkon rungon muodostavat valtatie 4, 20 ja 22. Kiireellisintä on valtatie 20 kehittäminen. Valtatietä kehitetään nykypaikalla Kiimingin keskustan kohdalla ja Jäälin kohdalla tie siirretään nykyisen tien länsipuolelle. Lentokentätietä parannetaan nykypaikalla, jossa se pyritään pitämään mahdollisimman pitkään. Yleiskaavassa varaudutaan kuitenkin myös uuden lentokentätien rakentamiseen nykyisen tien eteläpuolelle.

Hiukkavaaran rakentuminen edellyttää Poikkimaantien sillan rakentamista joen yli. Hiukkavaaran toimiminen aluekeskuksena edellyttää myös uutta yhteyttä valtatielle 20. Uutena yhteytenä toteutetaan lisäksi yhteys Kuusamontieltä Alakyläntielle ja kehitetään tieyhteyttä Kellon keskuksen kautta suoraan Virpiniementielle. Hailuodon liikenneyhteyttä esitetään kehitettäväksi.

Oulun keskustan saavutettavuutta sekä henkilö- että joukkoliikenteellä tuetaan. Kevyen liikenteen pääverkkoa täydennetään puuttuvilta osiltaan. Kuntakeskusten väliset kevyen liikenteen väylät rakennetaan valmiiksi ja väylästä täydennetään nopeamman pyöräilyn mahdollistamilla väylillä. Tuirasta Haukiputaan suuntaan tehdään uusi kevyen liikenteen väylä rakenteen ja merenrannan väliin. Oulujoen yli rakennetaan kaksi uutta kevyelle liikenteelle tarkoitettua siltaa.

Seudun joukkoliikenne perustuu jatkossakin linja-autoliikenteeseen. Joukkoliikenteen käyttöä pyritään lisäämään, mikä merkitsee kuntien nykyistä suurempaa panostamista joukkoliikenteen tukemiseen. Joukkoliikenteen palvelutasoa parannetaan ja vuorotarjontaa lisätään erityisesti joukkoliikenteen tärkeimmissä kehittämiskäytävissä. Oulun keskustassa ja sen lähialueella otetaan käyttöön Cityliikenne ja muualla joukkoliikennettä täydennetään erilaisilla palveluliikennejärjestelmillä.

Viherverkostoa kehitetään nykyistä yhtenäisemmäksi muodostamalla viheralueista Oulujoen suisto keskipisteenä virkistys- ja vapaa-ajanalueiden verkosto, johon kuuluvat seudun kuntien merkittävimmät virkistysalueet.

Yleiskaavassa Virpiniemi osoitetaan mahdollisena eläinurheilukeskuksen sijoituspaikkana ja seudun uusi jätteenkäsittelyalue sijoitetaan Alakyläntien varteen. Seudullinen monitoimikeskus sijoittuu yleiskaava-alueen ulkopuolelle Ylikiimingin Kokkokankaalle.

Vaikutusten arviointi

Yleiskaavan luonnosvaiheessa eri alojen asiantuntijoista koostunut ryhmä arvioi luonnoksessa esitetyn maankäytön vaikutuksia rakennettuun ympäristöön, luonnonympäristöön ja maisemaan, terveyteen, sosiaalisiin oloihin sekä kulttuuriympäristöön. Yleiskaavaehdotus on laadittu siten, että vaikutusten arvioinnissa esiin nostettujen ongelmien ratkaisemiseen on kiinnitetty erityistä huomiota.

Vaikutusten arvioinnissa esiin tuotujen näkökulmien johdosta ehdotuksessa ohjataan yhdyskuntarakennetta siten, että uusi rakentaminen tukee yhdyskuntarakenteen kehittämistä sor

mimaiseksi. Yleiskaavan keskusverkko mahdollistaa monipuolisten palvelujen sijoittamisen keskuksiin, jotka sijaitsevat helposti asukkaiden saavutettavissa. Lentokentätien toimivuuden turvaamiseen on varauduttu parantamalla tietä nykypaikalla ja varautumalla tien siirtoon. Myös Pohjantien kehittämistarpeisiin ja -mahdollisuuksiin on yleiskaavaan liittyvässä liikennejärjestelmäsuunnitelmassa kiinnitetty huomiota. Yleiskaavassa esitetyllä maankäytöllä tuetaan linja-autoliikenteeseen perustuvan joukkoliikenteen kehittämistä. Seudun yleiskaavaa yksityiskohtaisemman kaavoituksen tehtäväksi jää teiden melualueen sekä rautatien melu- ja tärinäalueen selvittäminen samoin kuin uusien rakentamisalueiden maaperän laadun tutkiminen.

Vaikutusten arvioinnissa kiinnitettiin huomiota valtakunnallisesti merkittävän maankohoamisrannikon säilymiseen. Ranta-alueille on osoitettu vain ne rakentamisalueet, jotka on esitetty aiemmin laadituissa kuntien oikeusvaikutteisissa kaavoissa. Muille ranta-alueille ei seudun yleiskaavan perusteella voi rakentaa vaan rantarakentaminen edellyttää kuntakohtaista osayleis- tai asemakaavaa.

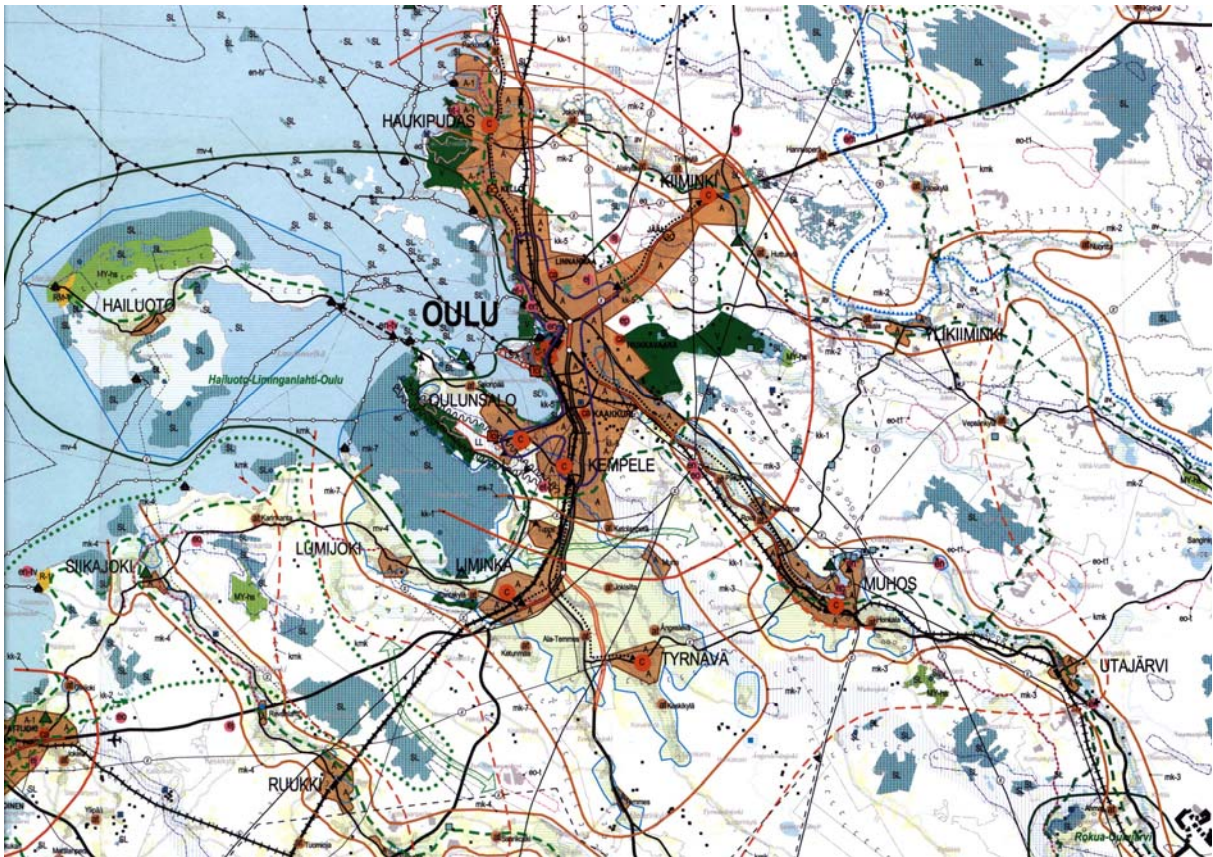
Luonnonsuojelulain mukaiset luontotyytit, uhanalaiset kasvit, perinnebiotoopit, harju- ja kallioalueet on merkitty yleiskaavakartalle samoin kuin maiseman ja kulttuuriympäristön merkittävät kohteet kuten vaikutusten arvioinnissa toivottiin.

Vaikutusten arvioinnissa pidettiin tärkeänä myös seudun vetovoimaisuustekijöiden pohtimista sekä kuntien erityispiirteiden esiintuomista. Yleiskaavaan liittyen seudun kunnat ovat määrittelleet kuntien ominaispiirteet. Yleiskaavassa ohjataan pääasiassa toimintojen sijoittumista ja niiden välisiä yhteyksiä. Tavoitteena on kuitenkin myös kuntien ominaispiirteiden tukeminen kaavallisin keinoin ja seudun kehittäminen alueeksi, jonka kehittämisessä myös asukkaat haluavat olla mukana.

3. Suunnittelun lähtökohdat

3.1. Seutukaava ja maakuntakaava

Pohjois-Pohjanmaan seutukaava on vahvistettu ympäristöministeriössä 1993. Pohjois-Pohjanmaan seutukaava-alue käsittää Oulun läänistä Pohjois-Pohjanmaan maakunnan. Yhteisen yleiskaavan kuntien alueelle, lukuun ottamatta Muhosta ja Hailuotoa, on laadittu koko maakunnan seutukaavaa tarkempaan mittakaavaan Oulun kaupunkiseudun seutukaava. Maakuntavaltuusto hyväksyi 11.6.2003 maakuntakaavan, joka korvaa seutukaavan sen jälkeen, kun ympäristöministeriö on vahvistanut maakuntakaavan.

Kuva: Maakuntakaava 11.6.2003

Maakuntakaavan mukaan Oulun seutu toimii maakunnan veturina. Oulu, osana Oulun seutua, on valtakunnanosakeskus sekä osa Perämerenkaaren ja Oulu-Kajaani-Arkangel vyöhykkeitä.

Maakuntakaavan mukaan Oulun seutu on kaupunkimaisen kehittämisen aluetta (kk-1). Alueella katsotaan olevan erityistä tarvetta maankäytön suunnittelu yhteistyöhön ja alueidenkäytön yhteensovittamiseen. Kaavassa suositellaan kasvun kohdistamista ensisijaisesti kuntakeskuksiin ja aluekeskuksiin, missä taajamarakennetta on pyrittävä täydentämään ja tiivistämään. Uusille alueille suositellaan kaupunkimaista, tiivistä pientaloasutusta. Kaupan suuryksiköiden rakentaminen on mahdollista keskustatoimintojen alueilla, joita on osoitettu kaupunkiseudun kunta- ja alakeskuksiin.

kk-5

Maakuntakaavassa Oulun lentoaseman, kaupungin keskustan, yliopiston ja muiden Oulun kaupunkiseudun suurten työpaikka- ja palvelualueiden välille on osoitettu 'Oulun seudun laatukäytävä', kaupunkimaisesti rakennettava tie- ja yritys ympäristön vyöhyke. Alueella tulee kuntien yhteistyöllä pyrkiä luomaan yhtenäisiä suunnitteluperiaatteita, joilla turvataan vyöhykkeen kehittämisedellytykset kansainvälisesti vetovoimaiseksi, yhdyskuntarakenteeltaan ja kaupunkikualtaan korkeatasoiseksi yritystoiminnan, kaupallisten palvelujen ja vapaa-aikapalvelujen alueeksi. Vyöhykkeellä on kiinnitettävä erityistä huomiota joukkoliikenteen edistämiseen.

Kiiminkijoki- ja Oulujokilaakso sekä Limingan lakeus on esitetty maakuntakaavassa maaseudun kohdealueena (mk-2, mk-3, mk-7), joilla kehitetään erityisesti maatalouteen ja muihin maaseutuelinkeinoihin, luonnon- ja kulttuuriympäristön sekä maisemaan tukeutuvaa asu- mista elinkeinotoimintaa ja virkistyskäyttöä. Vyöhykkeellä tulee pyrkiä kuntien yhteistyöllä yhtenäisiin suunnitteluperiaatteisiin.

Taajamatoimintojen alueella (A) maakuntakaavaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee alueiden käyttöönottojärjestyksessä ja mitoituksessa kiinnittää erityistä huomiota vaihto- ehtoisten aluekokonaisuuksien toiminnallis-taloudelliseen edullisuuteen sekä ympäristön laatuun. Tämän lisäksi maakuntakaavassa edellytetään yksityiskohtaisemmassa kaavoituk- sessa yhdyskuntarakenteen tiivistämistä ja täydentämistä, uudisrakentamisen sopeuttamista rakennettuun ympäristöön, kulttuuri- ja luonnonperintöarvojen säilyttämistä sekä liikennetur- vallisuuden ja liikenteen sujuvuuden turvaamista.

Maakuntakaavassa kiinnitetään huomiota Oulunsalossa sijaitsevan Oulun lentokentän len- tomelualueeseen. Lentomelualueelle ei saa osoittaa uutta melun haitoille herkkää toimintaa. Oulun seudun alueella on maakuntakaavassa kaksi jätteenkäsittelyaluetta (ej), nykyinen Ruskon kaatopaikka sekä uuden jätteenkäsittelyalueen varaus Alakyläntien varteen. Keski- tetyt jätevedenpuhdistamot (et-j) on osoitettu Haukiputaalle, Ouluun sekä Kempeleeseen.

V

Maakuntakaavassa Oulun seudun viherverkon runkona on virkistysaluekehä, jonka keskipisteenä on Oulujoen suisto. Viherverkko perustuu pääosin virkis- tysalueisiin, ulkoilun mahdollistaviin luonnonsuojelualueisiin ja arvokkaiiin kulttuuriympäristöalueisiin. Maakuntakaavassa pidetään tärkeänä näiden aluei- den yhdistämistä seudulliseksi verkostoksi. Kaavassa viherverkon osien väliset yhteystarpeet on osoitettu viheryhteystarvemerkinillä (← - →).

Maakuntakaavassa on Liminganlahden-Hailuodon-Oulun alue osoitettu 'Matkailun vetovoi- ma-alueena/matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealueena'. Alueen kehittämisen tulee perustua maankohoamisrannikon luonnon ja kulttuuriympäristön erityisiin arvoihin. Matkailu- palvelurakentamista (RM) on osoitettu Hailuodon Marjaniemeen. Rantojen käytön yleisperi- aatteena maakuntakaavassa on riittävien alueiden varaaminen jokamiehenoikeudella ta- pahtuvaan virkistykseen.

Maakuntakaavassa on osoitettu myös 'Kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet', 'Kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti merkittävä tie tai raitti' (Pohjan- maan rantatie) sekä 'Muinaismuistokohteet'. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeinä alueina on mainittu 'Natura 2000-verkostoon kuuluvat tai ehdotetut alueet', Luonnonsuojelu- alueet', 'Arvokkaat harjualueet', 'Maisemakallioalueet', 'Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet' sekä 'Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla on erityisiä ympäris- töarvoja'.

Maakuntakaavaessa on esitetty maakunnallisen tai seudullisen vedenhankinnan kannalta 'tärkeä pohjavesivyöhyke'. Näillä alueilla pohjavesien pilaantumis- ja muuttamisriskejä aiheuttavat laitokset ja toiminnot on sijoitettava riittävän etäälle tärkeistä, vedenhankintaan soveltuvista pohjavesialueista.

Liikennejärjestelmässä 'Tieliikenteen yhteystarve' on mantereen ja Hailuodon välisen lautta-liikenteen kehittämisessä sekä tieyhteydessä Oulun lentokentälle. Muhoksella varaudutaan uuteen ohitustiehen. 'Logistiikka-alue' on Oulun Oritkarin ja Oulun lentoaseman välittömässä läheisyydessä. 'Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä' merkinnällä on osoitettu joukkoliikenteen korkean palvelutason pääreitit. Maakuntakaavassa edellytetään, että yksityiskoh- taisemmassa suunnittelussa tulee luoda yhdyskuntarakenteelliset edellytykset joukkoliikenteen kehittämiselle. Tämän lisäksi maakuntakaavassa on osoitettu ohjeellinen 'pääsähkijohdon' paikka 400 kV:n linjalle Haukiputaan, Kiimingin ja Muhoksen alueelle.

3.2. Yleiskaavat

Seudun kunnissa on voimassa seuraavat oikeusvaikutteiset yleiskaavat:

Kunta	Yleiskaava	Vahvistuspäivämäärä
Hailuoto	Rantayleiskaava	Ympäristökeskus vahvisti 30.6.2001.
Haukipudas	Merenrannikon ja saarten rantayleiskaava	Ympäristökeskus vahvisti 2.3.2000.
Kempele	Linnakankaan osayleiskaava	Kunnanvaltuusto hyväksyi 7.2.2002.
	Sipola-Rajakorpi osayleiskaava	Kunnanvaltuusto hyväksyi 14.11.2002
	Väärälänperän osayleiskaava	Ympäristökeskus vahvisti 28.12.1994.
Kiiminki	Koitelin osayleiskaava	Ympäristökeskus vahvisti 28.5.1999.
Muhos	Kirkonkylän osayleiskaava	Ympäristökeskus vahvisti 25.11.1996.
	Oulujokivarren pohjoispuolen osayleiskaava	Ympäristökeskus vahvisti 6.7.1998.
Oulu	Madekosken osayleiskaava	Ympäristöministeriö vahvisti 21.5.1985.
	Oulun yleiskaava 2010	Ympäristöministeriö vahvisti 18.3.1993.
	Sanginjoen osayleiskaava	Ympäristöministeriö vahvisti 23.3.2001.
	Toppilan osayleiskaava	Ympäristöministeriö vahvisti 22.4.1991.

Maankäyttö- ja rakennuslain 42 § 3 momentin mukaan seudun yleiskaava korvaa samaa aluetta koskevan aikaisemmin hyväksytyyn yleiskaavan, jollei kaavassa toisin määrätä.

Seudun yleiskaava-alueella edellä mainituista yleiskaavoista jäävät voimaan vihreällä merkityt Hailuodon, Haukiputaan, Kiimingin ja Muhoksen yleiskaavat. Tämän lisäksi voimaan jäävät Oulun Madekosken ja Sanginjoen osayleiskaavat sekä Kempeleen Linnakankaan osayleiskaava sekä Sipola-Rajakorven osayleiskaava.

① Voimaan jäävien kaavojen aluerajaukset on esitetty yleiskaavakartalla 1/1 merkinnällä **osa-alueen raja ja alueeseen liittyvä numerotunnus**.

Seudun kunnissa on laadittavana seuraavat oikeusvaikutteiset yleiskaavat:

Kunta	Yleiskaava
Haukipudas	Kirkonkylän osayleiskaava 2020
Kiiminki	Huttukylän osayleiskaava
Muhos	Oulujokivarren eteläpuolen osayleiskaavan muutos ja laajennus
	Oulujokivarren pohjoispuolen osayleiskaavan muutos ja laajennus
	Muohoksen, Utajärven ja Vaalan kuntien yhteinen Rokuan yleiskaava
Oulu	Oulun yleiskaava 2020
	Oulujokivarren osayleiskaava
Oulunsalo	Oulunsalon yleiskaava 2020

Seudun yleiskaava-alueella laadittavana olevat kaavat tulevat voimaan sen jälkeen kun kunnanvaltuusto on hyväksynyt kaavan. Listassa mainittu Rokuan yleiskaava on Oulun seudun yleiskaava-alueen ulkopuolella ja se tulee voimaan ympäristöministeriön vahvistamisen jälkeen.

Seudun kunnissa on voimassa seuraavat valtuuston hyväksymät yleiskaavat:

Kunta	Yleiskaava	Hyväksymispäivämäärä
Hailuoto	Kirkonkylän-Ojakylän osayleiskaava	22.4.1994
Haukipudas	Kellon osayleiskaava	19.12.1992
	Kirkonkylän osayleiskaava	1.3.1978
	Martinniemen osayleiskaava	26.10.1978
	Parkumäen osayleiskaava	26.6.1989
	Virpiniemi-Isoniemi osayleiskaava	28.12.1984
	Virpiniemen osayleiskaava	30.8.1993
Kempele	Juurussuon osayleiskaava	4.9.1986
	Ketolanperän osayleiskaava	13.6.1996
	Niittyranan osayleiskaava	19.1.1989
	Taajaman osayleiskaava 2010	27.8.1992. Tarkistettu 13.10.1994
	Vihiluodon osayleiskaava	1983. Tarkistettu 13.3.1997.
Kiiminki	Alakylän osayleiskaava	7.5.1992
	Hannuksen-Pitkäahon osayleiskaava	23.2.1998
	Keskeisten taajama-alueiden yleiskaava	2.4.1992. Muutos osalle aluetta 16.2.1996.
	Reki-Vesalan osayleiskaava	10.3.1997
	Tirinkylän – Haipuskylän osayleiskaava	5.4.1993.
	Ylikylän tarkennusalue	2.4.1992. Muutos osalle aluetta 16.12.1996.
Muhos	Oulujokivarren eteläpuolen osayleiskaava	23.6.1993
	Rokuan osayleiskaava	30.5.1990
Oulunsalo	Oulunsalon yleiskaava	15.6.1992

Valtuuston hyväksymät oikeusvaikutuksettomat yleiskaavat eivät jää voimaan, mutta ne voivat ohjata rakentamista.

3.3. Rakennettu ympäristö

3.3.1. Maisema

Kuva:
Kiiminkijoen suistorantaa
Haukiputaalla

Oulun seutu kuuluu 'Pohjois-Pohjanmaan jokiseutu ja rannikko' maisemaseutuun, jonka maisemaa rytmittävät kohtisuoraan mereen laskevat virrat ja jokilaaksoissa sijaitsevat viljellyn maan vyöhykkeet. Maasto on Pohjois-Pohjanmaan alangolla ehkä tasaisempaa kuin missään muualla maassamme. Rannikolla on paikoin laajoja dyynikenttiä. Järviä on vähän, aapasoita runsaasti.

Maisemarakenteessa erottuvat selänne- ja laaksovyöhykkeet, jotka sietävät heikosti rakennettavien alueiden mukanaan tuomia maisemamuutoksia. Selänne- ja laaksovyöhykkeen väliin jää kasvulle ja kehitykselle edullinen välivyöhyke. Oulun seudulla selännevyöhykkeelle sijoittuvat virkistyskäyttöön soveliaat Hailuodon Hyypänharju, Haukiputaan Virpiniemi, Kiimingin Isokangas-Reposelän metsät, Kempeleen Köykyri sekä Mourunginjärven ympäristö, Oulun Sanginjoen retkeilyalue ja Oulunsalon Salonselkä. Laaksovyöhykkeelle sijoittuvat jokien, purojen, meren ja järven rantojen viheralueet, jotka ovat erittäin vetovoimaisia alueita virkistäytyjien sekä loma-asukkaiden kannalta.

Maisemarakenteen vyöhykkeillä maisematyyppi vaihtelee sekä vyöhykkeiden välillä että niiden sisällä. Oulun seudulla yleisin on tasainen soistunut selännetyyppiin maisema, joka on vallitsevana Oulussa, Kempeleessä ja Kiimingissä. Rantavallien peittämä selännetyyppi vallitsee Oulunsalossa, Muhoksella ja Hailuodossa. Kumpareinen selännetyyppi on vallitsevana Haukiputaalla, joskin se peittää Muhoksen selänneistä suuren osan. Harjanne- tai harjuselänneitä on Oulussa.

Välivyöhykkeen maisematyypeistä pyöreämuotoinen kumpareikko hallitsee Oulussa, Haukiputaalla, Kiimingissä sekä Muhoksella. Muhoksella on kuitenkin lähes saman verran muitakin välivyöhykkeen tyyppisiä. Tasainen välialue peittää Kempelettä, Oulunsaloa ja Hailuotoa. Oulunsalossa ja Hailuodossa on merenrannoilla runsaasti ruovikko- ja niittyrintaa. Hailuodossa sijaitsee myös eniten hiekkarantaa. Puro- ja ojalaaksoja on tasaisesti kaikissa kunnissa, kuitenkin eniten Oulussa ja Muhoksella. Kiimingissä on runsaasti lampi- ja järvilaak

soja. Jokisuistoalueen sisällä sijaitsevat Oulussa kaupungin alueen pienimuotoiset hiekkarannat.

Haukiputaan, Kiimingin ja Muhoksen taajamat ovat rakentuneet pienten kumpareiden päälle. Kempele, Oulunsalo ja Hailuoto puolestaan ovat rakentuneet nauhamaisesti kapean harjanteen reunalle. Oulun kaupunki on rakentunut laajan selänteen luoteiskulmaan ja sen sijainti poikkeaa siten muun alueen taajamien sijainnista.

Oulun seudun asutus on levittäytynyt ajan myötä maiseman edullisilta vyöhykkeiltä laaksoihin ja selänteille. Voimakas rantojen rakentaminen on osaltaan vallannut merenrantakuntien laaksoja ja selänteiden metsätalouskäyttö vähentää selännemetsien virkistysarvoa. Rakennuspaikkoja on jouduttu etsimään Kempeleessä laajan selänteen reunasta (Metsärinne) ja Oulunsalossa matalilta kumpareiden ja harjanteiden reunoilta (Koura). Hailuodossa asutus on jäänyt väljäksi ja itse harjanteen rakentamisessa on maisemarakenteen kannalta vielä rakennuspaikkoja jäljellä. Edulliset rakentamisen vyöhykkeet löytyvät Muhokselta laajojen selänteiden reunoilta ja joen pohjoispuolelta. Haukiputaan pienet kumpareet on jo rakennettu. Uudet rakentamiseen soveltuvat vyöhykkeet sijaitsevat Ukonkaivoksen, Annalankankaan ja Asemakylän selänteiden reunoilla. Maisemarakenteen kannalta Kiiminki on monimuotoisin. Kiimingissä on vielä vapaita rakentamiseen soveltuvia kumpareita keskustaaajaman tuntumassa. Kumpareiden muoto, koko ja suuntaus vaihtelee paljon ja siten kunta voi tarjota maisemallisesti vaihtelevia rakennuspaikkoja.

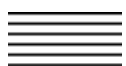
Oulun seudun maisemassa suurimpina epäkohtina ovat sähkölinjat, kaatopaikat, pienteollisuusympäristöt, ja maa-ainesten ottoalueet. Moottori- ja valtateiden vaikutus maiseman jakajana on voimakas.

Oulun seudulla valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ovat

Hailuoto (kansallismaisema)
Limingan lakeus
Oulujoen laakso, välillä Turkansaari - Muhos

Maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ovat

Oulujoen laakso, välillä Rautatiesilta – Turkansaari
Oulujoen suisto
Kiiminkijoen Koiteli, välillä Ylikylä - Mustasaari

Edellä mainitut alueet on yleiskaavakartalla 2/1 esitetty merkinnällä **arvokas maisema-alue ja/tai merkittävä kulttuurihistoriallinen ympäristö**. Näillä alueilla ympäristön erityisen arvon vuoksi maisemallisten erityispiirteiden säilyminen on turvattava.

Lähteet:

Oulun kaupunkiseudun maisemarakenne. Ouluseutu. Sarja n:o 7: 1998.
Pohjois-Pohjanmaan liitto. Pohjois-Pohjanmaan arvokkaat maisema-alueet. 1997.
Vainio, M & Kekäläinen, H. Pohjois-Pohjanmaan perinnemaisemat. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. 1997.
Ympäristöministeriö. Arvokkaat maisema-alueet. Maisema-alueityöryhmän mietintö II. Mietintö 66/1992.
Ympäristöministeriö. Kansallismaisema. Alueidenkäytön osaston julkaisu. 1993.

3.3.2. Kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet

Oulun seudun kulttuurimaisemat ja arvokkaat rakennetut ympäristöt ovat syntyneet vuosisatojen kuluessa. Nämä maisemat ja ympäristöt kertovat alueen menneisyydestä ja niistä välittyä tietoa menneiden sukupolvien elämisen tavasta.

Seudun valtakunnallisesti merkittäviä kulttuurihistoriallisia ympäristöjä ovat

Hailuoto

Hailuodon saari

Haukipudas

Haukiputaan kirkko ympäristöineen
Martinniemen sahan alue
Halosenniemen asuntoalue

Kempele

Kempeleen kirkonseutu

Kiiminki

Kiimingin kirkko ympäristöineen
Kiimingin pappila

Muhos

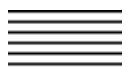
Oulujoen kulttuurimaisema välillä Laitasaari – Laukka
Pyhäkosken voimalaitos ja Leppiniemen asuntoalue
Pällin voimalaitos

Oulu

Franzenipuisto ympäröivine rakennuksineen
Hallituskadun vanha rakennuskanta
Tuomiorovastin pappila
Oulun rautatieasema
Santaholman talo
Liljebloomin talo
Ent. Snellmanin kauppahuone
Pikisaari
Oulujoen suistoalue
Vanha Kasarmialue
Sininen talo
Kuurojenkoulu
Oulujokivarren maisemakokonaisuus

Oulunsalo

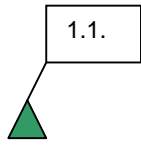
Oulunsalon kirkko
Oulunsalon pappila
Salonpään kylä
Varjakka

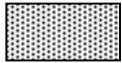
Merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt on osoitettu yleiskaavakartalla 2/1 merkinnällä **arvokas maisema-alue ja/tai merkittävä kulttuurihistoriallinen ympäristö**. Kulttuurihistoriallisista ympäristöistä Hailuodon saari, Oulujokivarsi sekä Oulujoen suisto ovat myös arvokkaita maisema-alueita. Kulttuurihistorialliseen ympäristöön rakennettaessa on ympäristöön merkittävästi vaikuttavista hankkeista neuvoteltava Pohjois-Pohjanmaan museon kanssa.

Osa valtakunnallisesti merkittävistä kulttuurihistoriallisista ympäristöistä sisältyy yleiskaavan suojelukohteisiin tai Oulun kaupungin arvokkaisiin alueisiin.

Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto on vuonna 1993 inventoinut Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Tämän lisäksi kohteita on inventoitu Hailuodon ranta-alueella rantayleiskaavaan liittyen, Muhoksen Oulujokivarren pohjoispuolen osayleiskaavaan liittyen samoin kuin Oulunsalon yleiskaavatyön yhteydessä. Oulussa rakennetun ympäristön arvokkaat alueet on inventoitu vuosina 1999 – 2001.

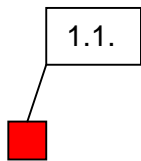

Seudun yleiskaavaan merkittävistä kulttuurihistoriallisista kohteista on otettu mukaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kohteet, joita Oulun seudulla on noin 250 kpl. Näistä kohteista osa on mainittu myös valtakunnallisesti merkittävänä kulttuurihistoriallisina ympäristöinä. Kohteet on esitetty yleiskaavakartalla 2/1 merkinnällä **suojelukohde**. Kartalla valtakunnallisesti merkittävaksi ympäristöksi luokitellun kohteen merkinnän selityksen perässä on maininta (vk)

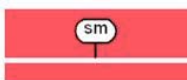

Oulun kaupunki on inventoinut arvokkaat alueet, jotka ovat pääosin rakennettuja kokonaisuuksia, mutta mukana ovat myös Oulujoen suisto, Oulujokivarsi ja Kaupunginojan maisema. Arvokkaihin alueisiin sisältyy myös osa 'Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet' raportissa mainituista osa- ja erilliskohteista. Edellä mainitut alueet on esitetty yleiskaavakartalla 2/1 merkinnällä **Oulun kaupungin arvokas alue**. Alueen jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa kulttuuriympäristön, kaupunkikuvan ja rakennusperinnön erityispiirteiden säilyminen on turvattava.

Seudun säilyneet muinaisjäännökset ovat pieni osa siitä kerrallisesta kulttuurista, jota ne edustavat. Jokainen muinaisjäännos on arvokas tietolähde ja muistomerkki esi-isiemme elämästä. Muinaisjäännosten materiaallinen arvo on usein vähäinen, mutta niiden merkitys oman menneisyytemme ja kulttuuriperintömme edustajana on korvaamaton. Pohjois-Pohjanmaan liitto on julkaissut raportin, johon on kerätty Pohjois-Pohjanmaan kiinteät muinaisjäännökset. Oulun seudulla kiinteitä muinaisjäännöksiä on noin 100 kpl.

Muinaisjäännökset on esitetty yleiskaavakartalla 2/1 merkinnällä **muinaismuistokohde**. Kiinteät muinaisjäännökset on suojeltu muinaismuistolain nojalla. Alueen maankäytöstä on neuvoteltava aina Pohjois-Pohjanmaan museon kanssa.

Oulun kaupungin keskustassa alue, jolla tunnetaan muinaismuistolain rauhoittamia, maanpinnan alla olevia kulttuurikerroksia tai rakenteita, on esitetty yleiskaavakartalla 2/1 merkinnällä **Oulun kaupunkiarkeloginen alue**.

Pohjanmaan rantatie on 1600-luvulta asti käytössä ollut Pohjanlahden rannikkoa kiertävä Turun ja Tukholman välinen tie, joka oli valtakunnan toinen pääväylä Turusta Viipuriin johtaneen ns. Kuninkaantien ohella. Oulun seudun yleiskaava-alueella säilynyt osuus tiestä on osoitettu merkinnällä **kulttuurihistoriallisesti merkittävä tie**. Tietä tai sen ympäristöä suunniteltaessa on tuettava tien linjauksen sekä kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen säilymistä.

Lähteet:

Arkkitehtuuri toimisto Sirkka Lehto. Oulujokivarren pohjoispuolen osayleiskaava-alueen kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. 1996.
Hailuodon kunta & Ympäristötaito Oy. Hailuodon rantayleiskaava. Kulttuurihistoriallisesti merkittävän rakennuskannan inventointi osa I ja osa II. 1997.
<http://arklab oulu.fi/public/julkaisu.html>
Kujala Irene. Oulunsalon yleiskaava-alueen rakennusinventointi. 31.8.1999.

Museovirasto & Ympäristöministeriö. Rakennettu kulttuuriympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 16. 1993. Oulun kaupunki. Arvokkaita alueita Oulussa, osa I ja II, 2000 ja 2001.
Pohjois-Pohjanmaan liitto. Pohjois-Pohjanmaan kiinteät muinaisjäännökset. Osa 1. Oulun seutukunta ja lin seutukunnan eteläosa. 1995.
Pohjois-Pohjanmaan liitto. Pohjanmaan rantatie Pohjois-Pohjanmaalla. 2000.
Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto. Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet 1. Oulun kaupunkiseutu, Iijokisuu, Oulujokilaakso, Koillismaan seutukunta. 1993.

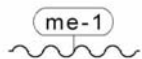
3.3.3. Yhdyskuntarakentamista rajoittavat tekijät

Lentomelu

Oulun lentoasema on Suomen toiseksi vilkkain lentoasema. Siviili liikennelennon melua aiheuttaa lennoista muille lentoasemille sekä paikallislennoista (koulutuslennot, laskuvarjohyp-pylennot yms.) Oulun lentoasemalla operoi ajoittain Ilmavoimien yksiköjä. Sotilaslentotoiminnan melua aiheuttavat yhteyslennot, kuljetuslennot sekä sotilaslentotoimi. Sotilaslento-toimessa melun kannalta merkittävintä on hävittäjä- ja suihkuharjoituskoneoperaatiot.

Oulun lentoaseman melualueiden laajuus määräytyy pitkälti suihkumatkustajakoneoperaatioiden mukaan. Sotilasliikenteen vaikutus melualueisiin ei tehdyn selvityksen mukaan ole suuri. Oulun lentoaseman melualue nykyisellä liikenteellä ulottuu Kempeleeseen ja Salon-päähän. Vuoteen 2020 mennessä kokonaisliikenteen melualueen muodon oletetaan muuttuvan olennaisesti nykytilanteeseen verrattuna. Melualueen siviili- ja sotilasliikenteen etelään ja pohjoiseen suuntautuvista lentoonlähdistä aiheutuneet laajentumat pienentyvät. Laskeutu-misista aiheutuvat melualueen kärjet sen sijaan pitenevät ja kiitotien sivuilla $L_{DEN} 55$ dB melualue kapenee nykytilanteeseen verrattuna.

Yleiskaavassa osoitetulle lentomelualueelle $L_{DEN} 55$ dB ei saa sijoittaa uusia asuinalueita tai muita melulle herkkiä toimintoja.

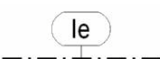

Yleiskaavassa melualueen laajuus on osoitettu merkinnällä **lentomelualue**.

Lähteet:

Ilmailulaitos. Lausunto 30.1.2003. Matti Koskivaara.
Ilmailulaitos. Oulun lentoasema. Lentomelualueet nykytilanteessa 1999 ja ennustetilanteessa 2020. Ilmailulaitos A12/2000. Vantaa 17.8.2000.
Ympäristöministeriö. Liikennemelun huomioon ottaminen kaavoituksessa. LIME-työryhmän mientö. Helsinki 2001.

Lentoliikenteen estevapaa vyöhyke

Yleiskaavassa lentoliikenteen estevapaa vyöhyke on osoitettu ohessa olevalla merkinnällä.

Mikään rakenne, laite, masto tai kasvillisuus ei saa nousta lentoesteiden korkeusrajoitusten yläpuolelle. Lentoesteiden korkeusrajoitukset ulottuvat tiukimmitään 4-6 km etäisyydelle kiitotiestä kaikkiin suuntiin. Korkeista rakenteista ja laitteista, kuten esimerkiksi tuulivoimaloista, on niiden sijainnista riippumatta haettava ilmailulain mukainen ilmailulaitoksen lausunto ennen rakentamiseen ryhtymistä.

Lähteet:

Ilmailulaitos. Lausunto 30.1.2003. Matti Koskivaara.
Ilmailulaitos. Oulun lentoasema. Lentoesteiden korkeusrajoitukset.

Pohjavesialueet

Pohjavesialue käsittää ns. varsinaisen pohjaveden muodostumisalueen, missä vedenläpäisevyys on hyvä sekä sen ympärillä olevan reunavyöhykkeen. Pohjaveden muodostumisalueeseen lasketaan kuuluvaksi myös niihin välittömästi liittyvät kallio- ja moreenialueet. Vedenhankinnan kannalta pohjavesialueet jaetaan kolmeen luokkaan

1. Vedenhankinnalle tärkeät pohjavesialueet
2. Vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet
3. Muut pohjavesialueet.

pv

Seudun vedenhankinnan kannalta tärkeitä alueita ovat vedenhankinnalle tärkeät sekä vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet. Nämä alueet on esitetty yleiskaavakartalla 1/1 merkinnällä **tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue**. Pohjavesialueelle ei saa sijoittaa sellaista toimintaa, joka voi vaikuttaa haitallisesti pohjaveden laatuun, määrään tai korkeustasoon. Tarvittaessa asiasta on pyydettävä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksen lausunto.

Lähteet:

Ympäristöministeriö. Pohjavesialuumerkinnot kaavoihin. Pohjavesialueiden merkintäryhmän mietintö. Työryhmän raportti 1. 1992.

Valuma-alue

Kiiminkijoki edustaa Suomen viimeisiä valjastamattomia, lähes luonnontilaisena säilyneitä, lohijokia. Se on maisemallisesti hieno esimerkki suomalaisesta koskieräluonnosta. Kiiminkijoen vesistöalue on suojeltu koskiensuojelulailla ja se on myös sisällytetty 1960-luvulla aloitettuun kansainväliseen Project Aqua -ohjelmaan, johon kuuluvat vesialueet on luokiteltu tieteellisesti arvokkaiksi ja merkittäviksi tutkimuskohteiksi. Lisäksi se kuuluu erityissuojelua vaativiin vesistöihin. Kiiminkijoki liitettiin kokonaisuudessaan Natura 2000-alueisiin, koska se on kansainvälisestikin merkittävä luontokohde. Pääuoma on noin 170 kilometriä pitkä. Valuma-alueen koko on 3 814 km².

av

Kiiminkijoen valuma-alue on esitetty yleiskaavakartalla 1/1 merkinnällä **arvokas vesistöalue**. Alueen käytön suunnittelussa ja alueella tehtävissä toimenpiteissä on otettava huomioon vesiensuojelu ja maankamaran suojelu sellaista eroosiota vastaan, joka vaikuttaa pintavesiin.

Oulunsalon Papinjärvi on ns. orsivesi, joka kerää sadeveden hyvin pieneltä alueelta. Järvestä ei lähde oja ja vedet vaihtuvat hyvin hitaasti. Järven säilymisen kannalta läheisen Sorkonsuon säilyminen nykyisellään on tärkeää, koska suon kuivuminen alentaa veden pintaa. Myös veden alla tai harjun puoleisella alueella tehtävät kaivutyöt voivat rikkoa Papinjärven vettä salpaavan savikerroksen. Tällöin järven vedet saattavat vuotaa pois, koska maan sisällä oleva pohjaveden pinta on harjualueella selvästi alempana kuin Papinjärven pohja.

S-1

Alueelle tehdyn selvityksen mukainen vesitasapainon säilymisen kannalta tärkeä alue on yleiskaavassa esitetty merkinnällä **suojelualue**. Alueelle ei saa rakentaa. Metsänhoito-, kuivatus- yms. toimenpiteet on tehtävä siten, etteivät ne vaaranna tai heikennä järven valuma-alueen vesitasapainoa ja veden laatua. Alueella tehtävistä toimenpiteistä on neuvoteltava ympäristöviranomaisen kanssa.

Lähteet:

<http://www.vyh.fi/luosuo/projekti/lifeppo/suojvesi/kiimives.htm>
Jaakko Pöyry Infra. PSV-Maa ja Vesi. Asemakaavan laajentamisen vaikutukset Papinjärven vesitalouteen. Oulunsalon kunta. 30.1.2002.

3.4. Luonnonympäristö

3.4.1. Maankohoamisrannikko

Oulun seudulle on ominaista rannan siirtyminen jatkuvasti maalta merelle päin maankohoamisen seurauksena. Maa kohoaa noin 80 cm sadassa vuodessa, minkä seurauksena rantamaisema muuttuu vuosikymmenestä toiseen. Meren pohjaa paljastuu kasvillisuuden vallattavaksi sitä enemmän mitä laakeampaa ranta on. Rannikolle ovat tyypillisiä matalat, moreenipeittoiset, metsäiset saaret sekä laakeat niitty-, kivikko- ja hiekkarannat. Maan nopeasta kohoamisesta ja merenpinnan korkeusvaihtelusta seuraa kasvillisuuden vyöhykkeisyys mereltä maalle siirryttäessä. Kasvillisuuden tavallinen sukkessiosarja Oulun seudun rannoilla on: hiekkasärkät – merenrantaniitty – pajuvyöhyke – lepikkovyöhyke – koivuvaltaiset metsät – kangasmetsät.

Kuva: Maankohoamisrannikkoa Hailuodossa

3.4.2. Luontotyytit ja erityisen tärkeät elinympäristöt

Luonnonsuojelulain 29 §:n ja asetuksen 10 §:n suojelemat luontotyytit ovat maassamme harvinaisia ja esiintyvät yleensä pienialaisina ja vain tietyllä alueella. Alueellinen ympäristökeskus määrittelee suojeltuun luontotyyppiin kuuluvan alueen rajat ja puustoiset luontotyytit yhteistyössä metsäkeskuksen kanssa. *Suojeltuihin luontotyyppeihin kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyytin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu* (LuonnonsL 29 §). Suojeltuja luontotyyppisiä on luonnonsuojelulaissa kuvattu kaiken kaikkiaan yhdeksän. Tässä yhteydessä kuvattujen luontotyyppien sijaintitiedot on saatu Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskukselta. Oulunsalon

kohdalta inventointitiedot eivät ole täydelliset ja Oulun kaupungista ei ole olemassa inventointitietoja. Hailuodosta on inventoitu Marjaniemen, Pajuperän ja Sunikarin luonnontilainen hiekkaranta ja dyynialue. Suojelualueilla olevia luonnonsuojelulain suojeltuja luontotyyppejä ei ole erikseen merkitty kartalle.

Oulun seudun yleiskaava-alueella esiintyvät seuraavat luonnonsuojelulain suojelemat luontotyypit

Merenrantaniityt ovat avoimia ja niiden kasvillisuutena on pääasiassa matalia heiniä ja ruohoja. Suojellun merenrantaniityn kasvillisuus on luontaista tai sitten se on kehittynyt niiton ja laidunnuksen seurauksena. Monet kahlaajalinnut ruokailevat muuttomatoilla ja pesintäaikaan isoimmilla merenrantaniityillä. Niityillä elää myös monia perhosia, kovakuoriaisia ja muita selkärangattomia eläimiä. Merenrantaniittyjä on Suomen koko rannikkoalueella. Laajoja niittyjä on erityisesti Pohjanlahden rannikolla ja luontotyyppiä onkin jäljellä eniten tulvien ja jään raivaamista maankohoamisrannikoilla. Luonnonsuojelulla suojelempia merenrantaniittyjä on Oulun seudun yleiskaava-alueella Haukiputaan ja Oulunsalon rannikolla.

Suojellut luonnontilaiset hiekkarannat ovat laajoja ja niillä kasvaa hiekkarannan kasvillisuutta. Hiekkarannan maa-aines on hiekkaa tai hietaa. Ranta on luonnontilainen, jos sitä ei ole muutettu rakentaen, täyttäen tai tasoittaen. Hiekkarantoja on harjualueilla ja hiekkadyynien yhteydessä runsaasti. Varsinkin rannikoilla hiekkarantojen kasvillisuus on monin paikoin hävitetty. Hiekkarannat ovat erikoisia kasvupaikkoja ja elinympäristöjä. Ne ovat valoisia, tuulisia, vähäravinteisia ja merenrannoilla suolaisia. Luonnonsuojelullisesti arvokasta on koko eliöyhteisö, ei pelkästään niiden kasvillisuus. Luonnonsuojelulla suojelempia luonnontilaiset hiekkarannat sijaitsevat Oulun seudun yleiskaava-alueella Hailuodossa sekä Haukiputaan Iso-Hiueen ja Hoikka-Hiueen saarilla sekä Keski-niemessä.

Puuttomilla ja luontaisesti vähäpuustoisilla dyynialueilla tuuli on kuljettanut ja kasannut hiekan. Suojeltu dyynialue pysyy osittain kasvittomana, sen kasveina on heiniä varpuja ja jäkäliä. Dyynit muistuttavat kasvupaikkoina hiekkarantoja. Vanhimmat sisämaan dyynit ovat peräisin mannerjäätikön sulamisvaiheelta, nuorimmat ovat syntyneet merenrannoille. Oulun seudun yleiskaava-alueella on kolme luonnonsuojelulla suojelempia dyynialuetta Hailuodossa.

6.1

Luontotyypit on esitetty yleiskaavakartalla 2/1 merkinnällä **luonnonsuojelulain suojelema luontotyyppi**.

Metsälain 10 §:ssä on kuvattu seitsemän erityisen tärkeää elinympäristöä. Elinympäristöt ovat yleensä pienialaisia, poikkeavat tavanomaisesta metsäluonnosta ja erottuvat selvästi elinympäristöstään. Oulun alueen metsälaissa kuvattujen kohteiden sijaintitiedot ovat metsäkeskuksen hallinnassa, mutta näiden tietojen saaminen yleiskaavakäyttöön ei ole nykykätännön mukaan mahdollista.

Lähteet:

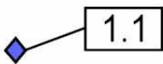
Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus. Helsinki.

3.4.3. Perinnemaisemat

Muuttuvan maatalouskulttuurin myötä ovat perinteisten maankäyttötapojen muovaamat elinympäristöt, perinnebiotoopit, katoamassa luonnostamme. Vuonna 1992 käynnistettiin perinnemaisemien inventointi- ja hoitoprojekti, jonka toteuttajina olivat alueelliset ympäristökeskukset. Pohjois-Pohjanmaan osalta projektin tulokset on raportoitu alueellisessa ympäristöjulkaisussa: Pohjois-Pohjanmaan perinnemaisemat. Kyseisessä raportissa perinnemaisemat on jaettu kolmeen arvoluokkaan; valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaisiin. Tässä yhteydessä on huomioitu vain valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet.

Valtakunnallisesti arvokkaita perinnemaisemia luonnehtii yleensä hyvin pitkään jatkunut laidunnus tai niitto sekä edustava perinnekasvillisuus. Kohteen perinteinen käyttö voi olla myös loppunut, mutta silloin kasvillisuuden täytyy olla erityisen edustavaa. Oulun seudun yleiskaava-alueella valtakunnallisesti arvokkaita kohteita on Hailuodossa ja Oulunsalossa. Kohteet ovat pääasiassa merenrantaniittyjä, joiden yhteydessä on jonkin verran metsälaitumia.

Maakunnallisesti arvokkaalla perinnemaisemalla perinteinen tai lähes perinteinen käyttö on jatkunut pitkään, minkä ansiosta alueella on tyyppillistä perinnekasvillisuutta ja monipuolinen lajisto. Osa alueesta on voinut joskus olla peltoa. Oulun seudun yleiskaava-alueella maakunnallisesti arvokkaita perinnemaisemakohteita on Hailuodossa, Haukiputaalla, Kempeleessä, Kiimingissä, Muhoksella ja Oulunsalossa. Rannikkokuntien perinnemaisemat ovat pääasiassa merenrantaniittyjä. Muhoksen ja Kiimingin kohteet muodostuvat tulvaniityistä, kivistä niityistä ja metsälaitumista.

Perinnemaisemat on esitetty yleiskaavakartalla 2/1 merkinnällä **perinnemaisema**.

Lähteet:

Vainio, M. & Kekäläinen, H. (toim). Pohjois-Pohjanmaan perinnemaisemat.

3.4.4. Uhanalaiset kasvilajit

Eliölajisto muodostaa luonnon monimuotoisuuden kokonaisuudessa keskeisen tason. Lajiston määrää, runsaussuhteita ja uhanalaisuutta käytetään usein luonnon ja ympäristön tilan mittareina sekä eri alueiden suojeluarvon määrittäjinä. Suojelun kannalta keskeinen lajisto eli uhanalaiset ja erityisesti suojeltavat lajit määritellään Suomen luonnonsuojelulaissa.

Tässä yhteydessä on huomioitu vain valtakunnallisesti uhanalaisiksi luokitellut lajit. Lisäksi on otettu huomioon ainoastaan vuoden 1950 jälkeen havaitut esiintymät. Kasvilajien esiintymätiedot on saatu Oulun yliopiston kasvitieteelliseltä museolta. Kasvimuseon aineistossa sijaintitiedot ovat pääosin 100 – 1000 metrin tarkkuudella. Joidenkin esiintymien sijaintitiedot olivat niin puutteelliset, että niiden sijoittaminen kartalle oli mahdotonta. Kartalla on esitetty kohteet, joilla esiintyy yksi tai useampi valtakunnallisesti uhanalainen kasvilaji. Osa näistä lajeista on lisäksi mainittu luontodirektiivin liitteissä II ja/tai IV. Kartalle ei ole merkitty esiintymiä, jotka sijaitsevat luonnonsuojelualueilla tai Natura 2000 verkostoon kuuluvilla alueilla.

Valtakunnallisesti uhanalaiset ja erityisesti suojeltavat kasvilajit

Valtakunnallisesti uhanalaisten kasvilajien luokituksessa on kolme varsinaista uhanalaisluokkaa, jotka ovat *äärimmäisen uhanalaiset (CR)*, *erittäin uhanalaiset (EN)* ja *vaarantuneet (VU)* lajit. Lisäksi luonnonsuojeluasetuksen 48 §:ssä on määrätty 485 häviämisaarassa olevaa uhanalaista lajia erityisesti suojeltaviksi. Erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Kielto tulee voimaan, kun alueellinen ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt lajin esiintymispaikan rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajalle.

Luontodirektiivin liitteiden II ja IV lajit

Luontodirektiivin liitteeseen II sisältyvillä yhteisön tärkeinä pitämällä lajeilla tarkoitetaan sellaisia lajeja, jotka ovat alueella erittäin uhanalaisia, vaarantuneita, harvinaisia, kotoperäisiä tai vaativat erityishuomiota elinympäristönsä erityisluonteen vuoksi. Osa liitteen II lajeista on määritelty ensisijaisen tärkeiksi lajeiksi. Ensisijaisen tärkeät lajit ovat yhteisön alueella erittäin uhanalaisia ja/tai yhteisöllä katsotaan olevan erityinen vastuu niiden suojelusta lajin luontaisella levinneisyysalueella. Luontodirektiivin liitteessä IV on lueteltu ns. tiukkaa suojelua vaativat lajit. Kunkin jäsenvaltion tulee ottaa käyttöön tiukka suojelujärjestelmä luontaisesti alueellaan esiintyvien liitteen IV lajien suojelemiseksi. Liitteen IV kasvilajien suojelemiseksi valtion tulee kieltää niiden poimiminen ja hävittäminen. Lisäksi Haukiputaan ja Oulun alueella jokisuistossa esiintyy lietetatar (*Persicaria foliosa*), joka ei ole valtakunnallisesti uhanalainen, mutta on mainittu luontodirektiivin liitteessä II.

Suomen kansainväliset vastuulajit

Putkilokasveista on Suomen kansainvälisiksi vastuulajeiksi valittu ne, joiden eurooppalaisesta kannasta on arvioitu olevan Suomessa vähintään 20 %. Useimmat vastuulajit eivät ole Suomessa uhanalaisia, eivätkä tule sitä kautta suojelun piiriin, eivätkä siten ole mukana tässäkin aineistossa. Asema vastuulajien luettelossa merkitsee lähinnä tarvetta lajien seurannan ja tutkimuksen tehostamiseen sekä vastuulajien elinympäristöjen huomioon ottamiseen maankäytön suunnittelussa.

Rauhoitetut kasvilajit

Voimassa olevalla luonnonsuojeluasetuksella on rauhoitettu 42 eläintä, 137 putkilokasvia ja seitsemän sammalta. Asetus kieltää rauhoitettujen lajien keräämisen, haltuunoton, häiritsemisen, vangitsemisen, tappamisen ja siirtämisen toiseen paikkaan. Rauhoitussäännökset eivät estä alueen käyttämistä maa- ja metsätalouteen tai rakennustoimintaan eikä rakennusten ja laitteiden käyttöä. Rauhoitettuja eläimiä ja kasveja ei kuitenkaan saa vahingoittaa eikä häiritä.

Uhanalaiset kasvilajit on esitetty yleiskaavakartalla 2/1 merkinnällä **uhanalaisten kasvien alue**.

Yleiskaava-alueella esiintyvät uhanalaiset putkilokasvit sekä valtakunnallisesti uhanalaiset sammaleet on esitetty liitteissä 3 ja 4.

Lähteet

- <http://www.vyh.fi/luosuo/lumo/lasu/loslasu.htm>
- <http://www.vyh.fi/luosuo/lumo/lasu/cites/ersurala.htm>
- <http://www.vyh.fi/luosuo/lumo/lasu/uhanal/mieti/vastlaji.htm>
- <http://europa.eu.int/comm/environment/nature/habdirfi.htm>
- Ilmonen, J., Rytteri, T. & Alanen, A. (toim.) 2001: Luontodirektiivin kasvit ja selkärangattomat eläimet. Suomen Natura 2000-ehdotuksen luonnontieteellinen arviointi. Suomen ympäristökeskus. Suomen ympäristö 510.

3.4.5. Eläimistö

Oulun seudun rannikolla on selvästi monipuolisempi pesimä- ja muuttolintulajisto kuin sisämaassa Pohjois-Pohjanmaalla. Perämeren rannikon lintuvedet ovat monien eteläisten lajien pohjoisimmat ja monien pohjoisten lajien eteläisimmät pesimäalueet maassamme. Liminganlahden ja Hailuodon rannoilla ovat Oulun seudun sekä koko maan arvokkaimmat lintuvedet, jotka ovat monien lajien osalta merkittäviä muutonaikaisia levähdysalueita Euroopan ja jopa maailmanlaajuisesti.

Monet rannikolla yleiset pesimälajit ovat hyvin harvinaisia sisämaassa. Tällaisia lajeja ovat mm. merihanhi, piikkasiipi, meriharakka, punajalkaviklo ja karikukko. Lisäksi rannikolla pesii harvalukuisina useita merilintulajeja, joita nähdään sisämaassa vain satunnaisesti. Näitä ovat mm. merilokki, merikihi, ruokki ja riskilä. Eteläisiä Perämeren rannikolla yleisinä pesiviä lajeja ovat sisämaassa harvinaiset tai vähälukuiset lajit kuten mustakurkku-uikku, lapasorsa, heinätavi, punasotka, ruskosuohaukka ja nokikana. Lisäksi Perämeren rannikolla pesii säännöllisesti sisämaan suuret harvinaisuudet kaulushaikara ja luhtakana. Perämeren rannikolla tavataan myös joukko lajeja, joiden koko Suomen kannasta merkittävä osa pesii täällä. Näitä ovat risti- ja harmaasorsa, mustapyrstökuiiri, etelänsuosirri, rantakurvi, pikkutiira ja kultasirkku.

Oulun seudun merkittävät linturetkikohteet:

- Hailuoto (Isomatala ja karit, Tömpä, Kengänkari, Potinlahti-Pökönnokka, Ojakylänlahti, Kirkkosalmi, Patelanselkä, Viinikanlahti, Syökari, Pöllä - Itänenä, Marjanieniemi, Luoteisranta, Ontonperä)
- Haukipudas (Kraaseli)
- Kempele - Oulu (Kempeleenlahti)
- Kempele - Oulunsalo (Liminganlahti)
- Muhos (Räkäsuo - Lääväsuu)
- Oulunsalo (Akionlahti)
- Oulu (Pyykösjärvi, Syväsatama)

Alueen muu eläimistö jää selvästi linnuston varjoon. Alueelle ulottuu yli 30 nisäkäslajin levinneisyys. Runsaimpia ja runsaslukuisimpia ovat pikkunisäkkäät, kuten myyrät ja päästäiset. Tavanomaisia suuria nisäkkäitä esiintyy runsaasti.

Perämeren rannikon laajat matalikot ovat arvokkaita pien- ja poikaskalaston tuotantoalueita. Kalasto on monipuolinen ja koostuu sekä meri- että sisävesikannoista. Lajeja tavataan yhteensä runsaat 30. Taimen, siika ja hauki ovat pyydetyimmät kalalajit.

Lähteet

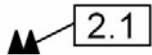
- Pohjois-Pohjanmaan Lintutieteellinen Yhdistys Ry. Pohjois-Pohjanmaan linturetkiopas. Oulu 1996.

Oulun kaupunkiseudun virkistys- ja vapaa-ajan alueiden suunnitelma. VIVA. Ouluseutu. Sarja n:o 8. 1998.

Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus, Metsähallitus, Pohjanmaan – Kainuun luontopalvelut. Arvokkaiden luontokohteiden hoidon ja käytön priorisointi Pohjois-Pohjanmaalla. Julkaisu A:29. 2001.

3.4.6. Kallioalueet

Ympäristöministeriö on inventoinut Pohjois-Pohjanmaan luonnon ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet. Kartoituksessa on selvitetty kallioalueiden geologiset, biologiset ja maisemalliset arvot. Suojelumerkitystä arvioitaessa on lisäksi otettu huomioon kallioalueeseen tai sen lähiympäristöön liittyvät muut arvot, kuten luonnontilaisuus, luonnonsuojelualueet, kulttuurihistoria ja arkeologia sekä virkistyskäyttö.

2.1

Yleiskaava-alueen merkittävät kohteet on esitetty yleiskaavakartalla 2/1 merkinnällä **luonnon ja maisemansuojelun kannalta arvokas kallioalue**.

Lähteet:

Husa, J. & Teeriaho, J. & Kontula, T: Luonnon ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Pohjois-Pohjanmaalla. Suomen ympäristökeskus. Alueelliset ympäristöjulkaisut 203. Helsinki 2001.

3.4.7. Suojelualueet

Suojelualueiden nykytilanne

Valtioneuvosto hyväksyi 20.8.1998 Natura 2000 verkostoon seuraavat Oulun seudulla olevat alueet:

Hailuoto

- Hailuoto, pohjoisranta. Pökönokka-Vesanniittyjen alue kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. Hannuksensuot sisältyy valtakunnalliseen soidensuojelun perusohjelmaan. Marjaniemi-Hiidenniemi sisältyy valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan. Muut alueet kuuluvat valtakunnalliseen rantojensuojeluohjelmaan lukuunottamatta Väntelänkaria, joka on seutukaavassa 'luonnonsuojelualueena'. Alueen suojelu toteutetaan lakisääteisinä luonnonsuojelualueina lukuunottamatta Marjaniemen-Hiidenniemenaluetta (suojellaan maa-ainesailla) ja lintuvesialueiden vesialueita, jotka suojellaan vesilailla
- Kirkkosalmi. Kirkkosalmi ja Pöllänlahti sisältyvät valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. Alueen suojelu toteutetaan maa-alueiltaan lakisääteisenä suojelualueena ja vesialueiltaan vesilain nojalla.
- Isomatala – Maasyvänlahti. Alue kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. Alueen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena ja vesilain keinoin.
- Ojakylänlahti ja Kengänkari. Ojakylänlahti kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. Kengänkari on seutukaavassa merkinnällä 'rakennuslain nojalla suojeltu alue'. Alueen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena ja vesilain nojalla.
- Härkinneva – Hanhisjärvensuo. Alue kuuluu valtakunnalliseen soidensuojelun perusohjelmaan. Alueen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Perämeren saaret. Alue ei kuulu suojeluohjelmiin. Seutukaavassa osa alueesta on varattu suojelualueeksi. Alueen suojelu toteutetaan maa-alueiltaan lakisääteisenä suojelualueena ja vesialueiltaan vesilain nojalla.

Haukipudas

- Poikainlammit – Karhusuo. Poikainlampien alue kuuluu valtakunnalliseen soidensuojelun perusohjelmaan. Karhusuo on suojeluohjelmien ulkopuolinen alue. Alueen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Joutsensuo – Vareputaanojanlehto. Joutsensuo kuuluu valtakunnalliseen soidensuojelun perusohjelmaan ja Vareputaanojan lehto valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan. Alueen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Iso Kalliosuo ja Satamosuo. Alueet eivät kuulu suojeluohjelmiin. Alueet on seutukaavassa merkinnällä 'maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on ympäristöarvoja'. Alueella esiintyy uhanalaisia lajeja. Alueen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Kummunlammit – Uikulanjärvi. Alue sisältyy valtakunnalliseen soidensuojelun perusohjelmaan. Alueen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Laitakari – Häyryseniemi – Purjekari. Alueet eivät kuulu valtakunnallisiin suojeluohjelmiin. Alueen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Kiiminkijoki. Kiiminkijoki on suojeltu voimataloudelliselta rakentamiselta koskiensuojelulla ja kuuluu erityistä suojelua vaativiin vesistöihin. Kiiminkijoki kuuluu pohjoismaiseen suojeluvesien luetteloon. Kiiminkijoen suojelun toteutuskeinona on koskiensuojelulaki ja vesilaki.
- Perämeren saaret. Alue ei kuulu suojeluohjelmiin. Seutukaavassa osa alueesta on varattu suojelualueeksi. Alueen suojelu toteutetaan maa-alueiltaan lakisääteisenä suojelualueena ja vesialueiltaan vesilain nojalla.

Kempele

- Liminganlahti. Liminganlahti kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. Alueen suojelu toteutetaan maa-alueiltaan lakisääteisenä suojelualueena ja vesialueiltaan vesilain nojalla.
- Kempeleenlahden ranta. Kempeleenlahden ranta kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. Alueella on yksityismaiden luonnonsuojelualue pinta-alaltaan 160 hehtaaria. Kohteen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.

Kiiminki

- Poikainlammit – Karhusuo. Poikainlampien alue kuuluu valtakunnalliseen soidensuojelun perusohjelmaan. Karhusuo on suojeluohjelmien ulkopuolinen alue. Alueen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Iso Kalliosuo ja Satamosuo. Alueet eivät kuulu suojeluohjelmiin. Alueet on seutukaavassa merkinnällä 'maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on ympäristöarvoja'. Alueella on uhanalaisia lajeja. Alueen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Kummunlammit – Uikulanjärvi. Alue sisältyy valtakunnalliseen soidensuojelun perusohjelmaan. Alueen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Kiimingin lettoalue. Alue on valtakunnallisen soidensuojelun perusohjelman kohde. Natura-alueeseen on liitetty myös Murtoinsaarten yksityinen luonnonsuojelualue sekä suojeluohjelmiin kuulumattomat Jylmänsuo ja Jämpätyksen-suo. Suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Kiiminkijoki. Kiiminkijoki on suojeltu voimataloudelliselta rakentamiselta koskiensuojelulailta ja kuuluu erityistä suojelua vaativiin vesistöihin. Kiiminkijoki kuuluu pohjoismaiseen suojeluvesien luetteloon. Kiiminkijoen suojelun toteutuskeinona on koskiensuojelulaki ja vesilaki.

Muhos

- Muhos- ja Poikajoen alueet. Liimanninkosken lehto ja Poikajoen lehto kuuluvat valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan. Liimanninkosken alue on perustettu lehtojensuojelualue. Poikajoen eroosiolaaksot kuuluvat valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan. Poikajoen lettojen alue on luonnonsuojeluohjelmien ulkopuolinen alue. Kohteen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena ja harjualueella maa-aineslain nojalla.
- Päijänne – Välisuo ja Ruostesuo. Päijänne-Välisuo sisältyy valtakunnalliseen soidensuojelun perusohjelmaan. Päijänne -suolla on Mustamaan - Tap-pinenäkaarron luonnonsuojelualue pinta-alaltaan 405 hehtaaria. Kohteen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Röölantto – Murtokoski ja Syväojansuu. Röölantto kuuluu valtakunnalliseen soidensuojelun perusohjelmaan. Syväojansuu ja Murtokoski ovat seutukaavassa merkitty 'maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla esiintyy uhanalaisia kasvilajeja'. Kohteen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Löytösuo – Karpassuo – Reikäsuo. Alue kuuluu valtakunnalliseen soidensuojelun perusohjelmaan. Kohteen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Räkäsuo. Räkäsuo ei sisälly valtakunnallisiin suojeluohjelmiin. Alueella on 666 hehtaarin kokoinen yksityinen luonnonsuojelualue. Kohteen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.

Oulu

- Kempeleenlahti. Kempeleenlahden ranta ja Selkäkarin saari kuuluvat valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. Alueella on 160 ha:n luonnonsuojelualue. Kohteen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Pilpasuo. Pilpasuo on Pohjois-Pohjanmaan seutukaavassa ja Oulun yleiskaavassa merkitty 'luonnonsuojelualueeksi'. Alueella on luonnonsuojelualue pinta-alaltaan 211 hehtaaria. Kohteen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Letonniemi. Letonniemi on Pohjois-Pohjanmaan seutukaavassa merkitty 'luonnonsuojelualueeksi'. Alueella on luonnonsuojelualue pinta-alaltaan 31 hehtaaria. Kohteen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Perämeren saaret. Alue ei kuulu suojeluohjelmiin. Seutukaavassa osa alueesta on varattu suojelualueeksi. Alueen suojelu toteutetaan maa-alueiltaan lakisääteisenä suojelualueena ja vesialueiltaan vesilain nojalla.
- Räkäsuo. Räkäsuo ei sisälly valtakunnallisiin suojeluohjelmiin. Alueella on 666 hehtaarin kokoinen kaupungin luonnonsuojelualue. Kohteen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.

Oulunsalo

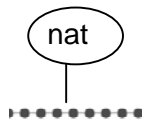
- Liminganlahti. Liminganlahti kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. Alueen suojelu toteutetaan maa-alueiltaan lakisääteisenä suojelualueena ja vesialueiltaan vesilain nojalla.
- Pilpasuo. Pilpasuo on Pohjois-Pohjanmaan seutukaavassa ja Oulun yleiskaavassa merkitty 'luonnonsuojelualueeksi'. Alueella on yksityismaiden luonnonsuojelualue pinta-alaltaan 211 hehtaaria. Kohteen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.
- Akionlahti. Akionlahti sisältyy Liminganlahden ohella valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. Akionlahden suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena ja vesialueiden osalta vesilain nojalla. Välitörmän perinnemaiseman suojelun ensisijaisena toteutuskeinona on maanomistajan kanssa tehtävä sopimus.
- Perämeren saaret. Alue ei kuulu suojeluohjelmiin. Seutukaavassa osa alueesta on varattu suojelualueeksi. Alueen suojelu toteutetaan maa-alueiltaan lakisääteisenä suojelualueena ja vesialueiltaan vesilain nojalla.
- Räkäsuo. Räkäsuo ei sisälly valtakunnallisiin suojeluohjelmiin. Alueella on 666 hehtaarin kokoinen yksityinen luonnonsuojelualue. Kohteen suojelu toteutetaan lakisääteisenä luonnonsuojelualueena.

Valtioneuvosto päätti 8.5.2002 täydentää Natura 2000 verkostoa seuraavilla alueilla:

Haukipudas	Kiiminkijoen suisto
Kiiminki	Ylä-Kourilehto
	Haara
Muhos	Tikanlanto – Isolanto
	Räkäsuo
Oulu	Oulujoen suiston neljä aluetta

Lähteet:

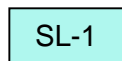
<http://www.vyh.fi/luosuo/n2000/ppo/natura.htm>

Edellä mainitut alueet on esitetty yleiskaavassa **Natura 2000 verkostoon kuuluva tai ehdotettu alue** - merkinnällä.

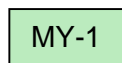

Jos alue on tarkoitus toteuttaa luonnonsuojelulain ja/tai vesilain mukaisena suojelualueena, on se yleiskaavassa osoitettu **luonnonsuojelusuojelualueena**.

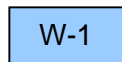

Hailuodossa sijaitsevat Natura 2000-verkostoon kuuluvat rantojen suojelualueet on myös osoitettu **luonnonsuojelualueena**. Näillä alueilla on parhaillaan käynnissä. Natura-arviointi, jossa otetaan kantaa siihen, voiko alueelle rakentaa loma-asuntoja Natura-arvoja vaarantamatta.

Muita maankäyttömerkintöjä Natura-alueella ovat:

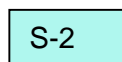

Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Merkinnällä on esitetty harjijensuojeluohjelmaan kuuluvat alueet Muhoksella. Hailuodossa harjijensuojeluohjelmaan kuuluvia alueita on myös Natura-alueen ulkopuolella.

Vesialue. Merkinnällä on esitetty Kiiminkijoki, jonka suojele perustuu koskien suojele- ja vesilakiin.

Edellä mainittujen merkintöjen lisäksi yleiskaavassa on esitetty

Suojelualue. Merkinnällä on esitetty alueet, joilla on erityisiä luontoarvoja esim. luonnonsuojelulain mukaisia luontotyyppisiä tai metsälain mukaisia tärkeitä elinympäristöjä. Alue voi myös olla arvokas luonnon monimuotoisuuden kannalta. Näitä alueita on Haukiputaalla, Oulussa sekä Oulunsalossa.

3.5. Seudun kuntien ominaispiirteet

OULUN SEUTU

Tilaa, valoa ja pohjoista voimaa.

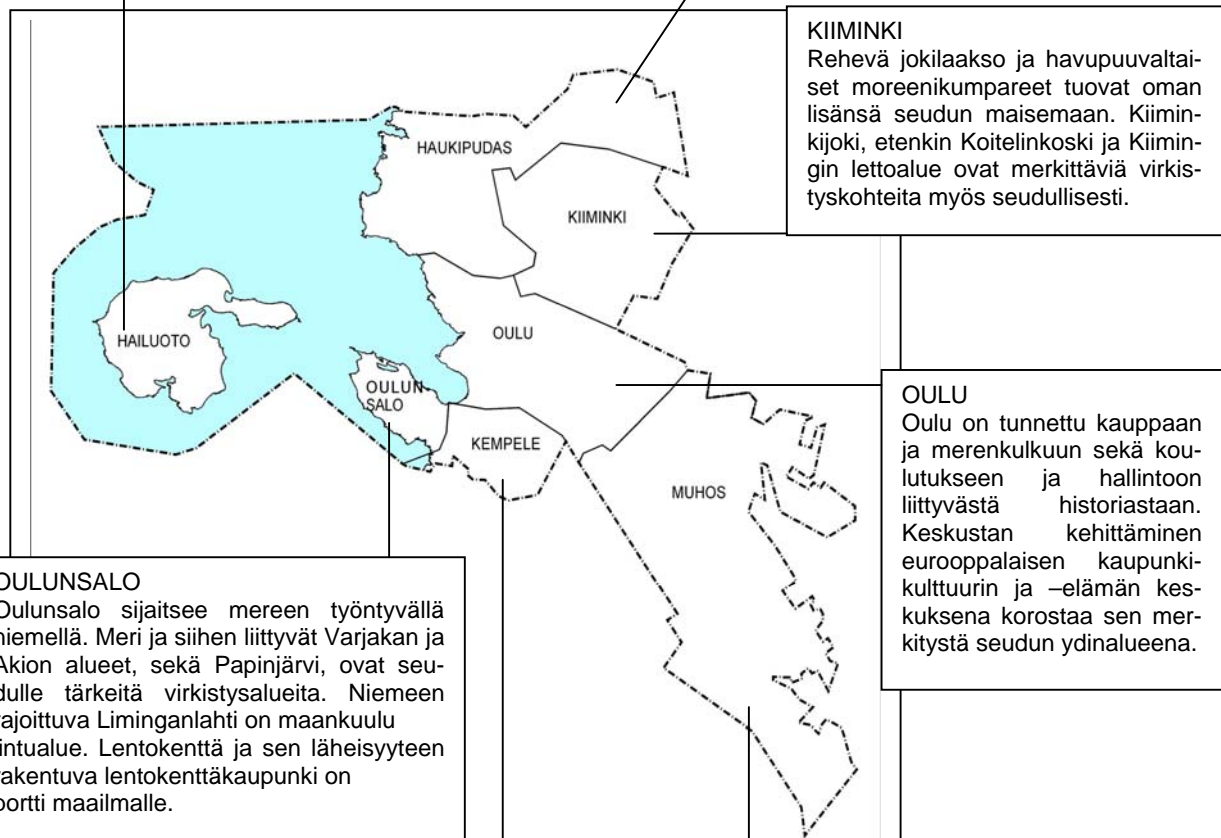
Seutu on tullut tunnetuksi huipputeknologian ilmiömäisestä kehityksestä. Oulun seutu on kasvanut merkittäväksi valtakunnan osakeskukseksi. Seudun elinkeinorakenne on monipuolinen. Korkean teknologian työpaikkojen lisäksi seudulta löytyy perinteisiä elinkeinoaloja edustavaa työpaikkatoimintaa. Seutu tarjoaa vetovoimaisia asuin- ja teollisuusympäristöjä, monipuoliset virkistysalueet sekä rikkaan kulttuurihistoriallisen ympäristön.

HAILUOTO

Hailuoto on Perämeren ainoa vakinaisesti asuttu saari. Maankohoamisrannikon erityispiirteet ovat selvästi nähtävillä lukuisilla suoje-lualueilla. Saari on kansallismaisemaa, jossa on nähtävissä perinnemaisemaa sekä kulttuurihistoriallisesti arvokasta rakennuskantaa.

HAUKIPUDAS

Tila ja väljyys monine maaseutumaisine kylätaajamineen korostuvat osana seudun asuinympäristöä. Virpiniemi, meri saarineen, Kiiminkijoki ja Martimojoen erämaa-alue ovat seudun virkistäytymisen kannalta tärkeitä kohteita.

KIIMINKI

Rehevä jokilaakso ja havupuuvallatset moreenikumpareet tuovat oman lisänsä seudun maisemaan. Kiiminkijoki, etenkin Koitelinkoski ja Kiimingin lettoalue ovat merkittäviä virkistyskohteita myös seudullisesti.

OULU

Oulu on tunnettu kaupan ja merenkulkuun sekä koulutukseen ja hallintoon liittyvästä historiastaan. Keskustan kehittäminen eurooppalaisen kaupunkikulttuurin ja -elämän keskuksena korostaa sen merkitystä seudun ydinalueena.

OULUN SALO

Oulunsalo sijaitsee mereen työntyvällä niemellä. Meri ja siihen liittyvät Varjakan ja Akion alueet, sekä Papinjärvi, ovat seudulle tärkeitä virkistysalueita. Niemeen rajoittuva Liminganlahti on maankuulu lintualue. Lentokenttä ja sen läheisyyteen rakentuva lentokenttäkaupunki on portti maailmalle.

KEMPELE

Valtatie 4:n varressa sijaitseva palvelukeskus toimii porttina etelästä seudulle saavuttaessa. Tavoitteena on, että palvelukeskus viestittää seudun osaamisesta ja korkeatasoisista palveluista.

MUHOS

Elinvoimainen ja hyvinvoinnin kasvava asuin-kunta perinteikkäässä Oulujokilaaksossa, joka on keskeinen seudun virkistyskohde. Virkistyskohteena seutua rikastuttaa myös Rokua, erikoinen vaaramaisema, erämaa keskellä Suomea.

4. Tavoitteet

Maankäyttö- ja rakennuslain 5 §:ssä määriteltyjen alueiden käytön suunnittelun tavoitteiden sekä yleiskaavan sisältöä koskevien vaatimusten (MRL 39 §) lisäksi yleiskaavaa koskevat seuraavat kohdassa 4.1. – 4.3. mainitut tavoitteet.

4.1. Valtakunnalliset tavoitteet

Valtioneuvosto päätti valtakunnallisista alueidenkäytön tavoitteista 30.11.2000. Päätös tuli lainvoimaiseksi 26.11.2001.

Valtakunnallisissa tavoitteissa esitetään alueidenkäytön suunnittelua koskevien periaatteellisten linjauksien lisäksi myös velvoitteita.

Eheytyvän yhdyskuntarakenteen ja elinympäristön laadun kannalta pidetään tärkeänä, että alueidenkäytön suunnittelussa

- Lähtökohtana on perusteltu väestönkehitysarvio
- Esitetään yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen tarvittavat toimenpiteet
- Ei sijoiteta irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta uusia huomattavia asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita
- Matkailu- ja vapaa-ajantoiminnoilla tuetaan maaseudun taajamia ja kyläverkostoa sekä infrastruktuurin käyttöä
- Varataan riittävät alueet jalankulun ja pyöräilyn verkostoja varten sekä edistetään verkostojen jatkuvuutta
- Terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätetään riittävän suuri etäisyys
- Maa- ja kallioperän soveltuvuus suunniteltuun käyttöön otetaan huomioon
- Ehkäistään melusta aiheutuvaa haittaa ja pyritään vähentämään jo olemassa olevia haittoja
- Turvataan terveellisen ja hyvänlaatuisen veden riittävä saanti
- Otetaan huomioon jätevesihaittojen ehkäisy

Kulttuuri- ja luonnonperinnön, virkistyskäytön ja luonnonvarojen kannalta on tärkeää, että

- Varmistetaan valtakunnallisesti merkittävien kulttuuri- ja luonnonperinnön arvojen säilyminen
- Ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet säilyvät mahdollisimman yhtenäisinä
- Luodaan edellytykset seudullisten virkistysalueiden muodostamiselle
- Eheytetään matkailualueita
- Otetaan huomioon pohja- ja pintavesien suojelutarve ja käyttötarpeet
- Ilman erityisiä perusteita ei hyviä ja yhtenäisiä peltoalueita oteta taajamatoimintojen käyttöön eikä laajoja metsäalueita saa pirstota muulla maankäytöllä

Toimivien yhteysverkostojen ja energihuollon näkökulmasta suunnittelussa on

- Turvattava olemassa olevien valtakunnallisesti merkittävien ratojen, maanteiden ja vesiväylien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet sekä satamien ja lentoasemien kehittämismahdollisuudet
- Edistettävä eri liikennemuotojen yhteistyötä ja joukkoliikennettä
- Otettava huomioon lentoesteiden korkeusrajoitukset sekä lentomelun aiheuttamat rajoitukset

Tavoitteissa painotetaan luonto- ja kulttuuriympäristöinä erityisiä aluekokonaisuuksia ja niiden turvaamista. Oulun seudulla tavoitteet koskevat maankohoamisrannikkoa seuraavasti:

- Maankohoamisrannikon säilymistä luonto- ja kulttuuriarvojen kannalta erityisen merkittävänä aluekokonaisuus on edistettävä.
- Maankohoamisen taloudelliset ja ympäristölliset vaikutukset on otettava huomioon olemassa olevaa rakennetta uudistettaessa ja uutta suunniteltaessa
- Rakentamisen sijoittelussa on turvattava maankohoamisrannikolle ominaisten luonnon kehityskulkujen alueellinen edustavuus

Lähteet:

<http://www.vyh.fi/aluekayt/valtalovatinde.htm>

4.2. Maakunnalliset tavoitteet

Maakuntahallitus hyväksyi Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan tarkistetut tavoitteet 30.8.2002. Tavoitteista Oulun seutua koskevia ovat seuraavat:

Maakunnan kansainvälinen ja valtakunnallinen asema vahvistuu

- Oulun seutua kehitetään kansainvälisenä osaamis- ja toimintakeskuksena ja veto-voimaisena asuinympäristönä
- Perämerenkaarta kehitetään pohjoisimman Euroopan ydinvyöhykkeenä. Oulu – Arkan gel – käytävän kansainvälistä asemaa vahvistetaan.
- Aluekeskusten profiloitumista ja keskinäistä verkostoitumista vahvistetaan.
- Kansainvälisiä liikenneyhteyksiä ja –käytäviä sekä valtakunnallisia pääliikenneyhteyksiä kehitetään korkealuokkaisina ja elinkeinoelämän kannalta kilpailukykyisinä
- Oulun seutua kehitetään koko Pohjois-Suomea palvelevana logistisena solmupisteenä.
- Pääsähköjohtoverkosto rakennetaan maakunnan kattavaksi
- Varaudutaan valtakunnallisiin maakaasun käyttöönottosuunnitelmiin
- Huolehditaan kansainvälisen vastuun mukaisesta ympäristöarvojen säilymisestä
- Oulun seudun vetovoimaa lisätään luonto- ja kulttuuriympäristöarvoja hyödyntämällä.

Väestön hyvinvointi edistyy tasapainoisesti

- Kehitys perustuu väestörakenteen ja muuttoliikkeen tasapainoisuuteen
- Tasapainoisen aluerakenteen runkona ovat aluekeskukset, kuntakeskukset ja elinvoimaiset kylät. Seutukuntien merkitys palvelurakenteen ylläpitämisessä korostuu.
- Luodaan matkailun ja vapaa-ajan toimintojen maakunnallinen verkosto.
- Edistetään luonnonvarojen kestävää käyttöä ja jalostusasteen nostamista, erityisesti metsien ja soiden osalta
- Maakunnan liikenneverkkoa kehitetään alueellisesti ja eri väestöryhmien suhteen tasapuolisesti
- Tietoliikenteen infrastruktuuria ja palveluja kehitetään korkealuokkaisena ja maakunnan kattavana
- Julkisen liikenteen peruspalvelut turvataan.
- Alempiasteisen tieverkon kunto turvataan.
- Turpeen ja suoluonnon käyttömahdollisuudet turvataan. Edistetään paikallisten, uusiutuvien energialähteiden käyttöä ja tuetaan niiden yhteiskäyttöä.
- Pohjavesivarojen alueellinen riittävyys turvataan.
- Jätehuollon taloudellisuutta parannetaan ja ympäristön kuormitusta vähennetään.
- Edistetään maakunnan kulttuuriperintökohteiden tunnettavuutta, säilymistä ja hyödyntämistä.
- Kehitetään laadukasta asuin- ja elinympäristöä alueen kulttuuriperinteen pohjalta.

Ympäristön elinvoimaisuus säilyy maakunnan voimavarana

- Maa-, metsä- ja porotalouden toimintaedellytykset turvataan.
- Metsien monikäyttöä lisätään.
- Vesistöjen käyttökelpoisuus ja rantojen kestävä käyttö turvataan.
- Liikennejärjestelmän kehittämisessä suositaan ympäristövaikutuksiltaan edullisimpia liikennemuotoja ja ratkaisuja.
- Jätevesien kuormitusta vesistöissä vähennetään
- Turvetuotannosta poistuvien alueiden jälkikäyttöä lisätään.
- Edistetään luonnonsuojelualueiden toteuttamista sekä palvelu- ja hoitotason nostamista.
- Parannetaan jokivesistöjen tilaa.
- Sovitetaan yhteen maa-ainesten käyttöä sekä pohjavesien suojelua kestävän luonnonvarojen käytön periaatteiden mukaisesti.

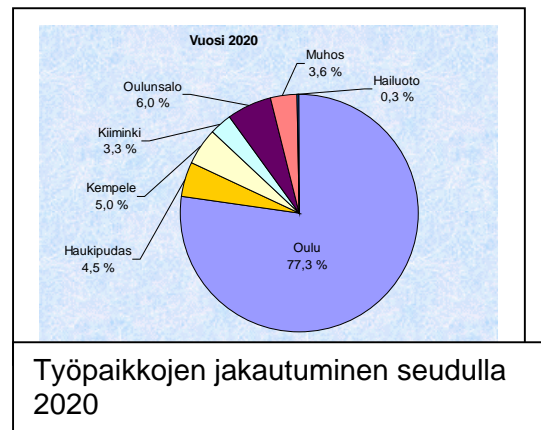
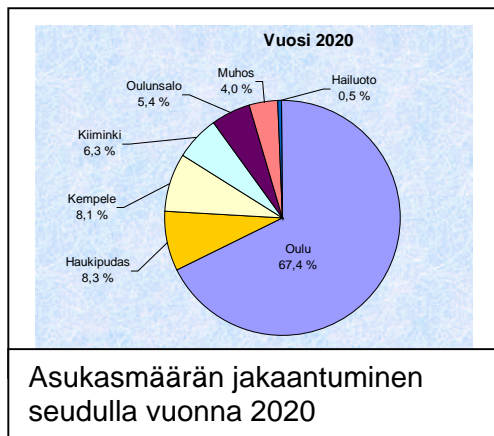
Lähteet:

<http://www.pohjois-pohjanmaa.fi/uudet/skaava/kekaav.htm>

4.3. Seudulliset tavoitteet

Oulun seudun yleiskaavan tavoitteet on esitetty väliraportissa 2 'Tavoitteet ja strategiat'. Tavoitteet on asetettu elokuussa 1999.

Raportissa esitettyjä väestö- ja työpaikkatavoitteita on tarkennettu seudun yleiskaavan rakennemallivaiheessa marraskuussa 2000 siten, että seudun **väestötavoite** on noin 222 000 asukasta ja **työpaikkatavoite** noin 113 000 työpaikkaa vuoteen 2020 mennessä.

Tavoitteena on kehittää Oulun seutua **toiminnallisena ja taloudellisena** kokonaisuutena, jonka tavoitteista päätetään seudun yhteistyöelimissä. Seutu profiloituu kansainvälisenä osaamis- ja logistiikkakeskuksena. Kaupunkiseudun edellytyksiä toimia pohjoisimman EU-alueen keskuksena vahvistetaan. Kaupunkiseutu on vilkkaassa ja molempia osapuolia hyödyntävässä vuorovaikutuksessa ympäröivän elinvoimaisen maaseudun kanssa.

Sosiaalisena ja kulttuurisena tavoitteena on kehittää Oulun seutua sosiaalisesti tasapainoisena alueena, jossa sosiaalista syrjäytyneisyyttä ei ole. Muista maista ja muilta alueilta

seudulle siirtyneet kokevat elävänsä täysipainoista elämää ja rikastuttavat aluetta omalla kulttuurillaan. Asukkaat arvostavat omaa seutuaan ja kokevat viihtyvänsä. Alueella on omaa annettavaa Euroopan ja Suomen pohjoisen kulttuurin ilmentäjänä.

Kaupunkikuvallisena ja maisemallisena tavoitteena on kehittää Oulun seutua korostaen sen luonnetta merellisenä ja kauniina Itämeren kaupunkiseutuna. Perämeri, joet suistoineen ja järvet sekä viihtyisät rakennetut ympäristöt leimaavat seutukuvaa. Alueen arvokas maisema sekä hyvin hoidettu miljöö tukevat kaupunkiseudun kasvua ja kehitystä.

Ympäristöllisenä tavoitteena on kehittää seutua puhtaan ympäristön kaupunkiseutuna. Alueelle laadittavan kestäväen kehityksen ohjelman (Seutuagenda 21) mukaisesti toteutetaan ilman, maaperän ja vesistön kunnostusohjelmia. Seutu täyttää kaikilta osin kansainväliset puhtausnormit.

Tämän lisäksi raportissa on asetettu **sektorikohtaiset erityistavoitteet**, joiden avulla pyritään liikenteen ja maankäytön yhteensovittamiseen siten, että kaupunkiseudun yhdyskuntarakenne kehittyy väestömäärältään ja seudun toimintoihin nähden optimaalisella tavalla. Koska Oulun seutu sijaitsee etäällä Euroopan suurista asutuskeskittymistä, kiinnitetään erityistä huomiota seudun logistisen aseman kehittämiseen. Tämä merkitsee sujuvien lento-, juna- ja tietoyhteyksien varmistamista.

5. Luonnosvaihtoehdot

5.1. Rakennemalli A, B ja C

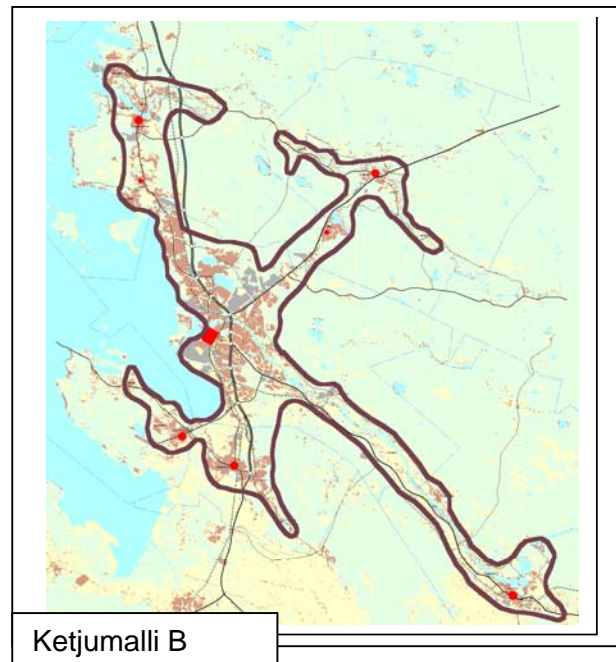
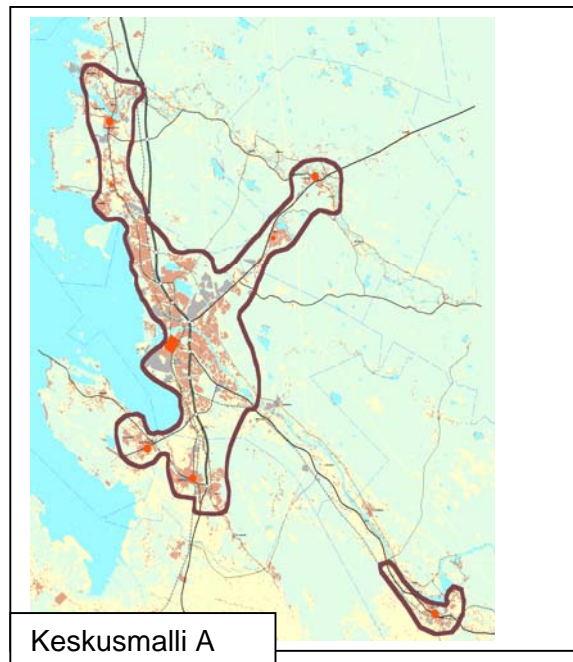
Rakennemallit

Ennen yleiskaavan laadintaa seudulle tehtiin kolme rakennemallia: Keskusmalli A, Ketjumalli B ja Painopistemalli C. Rakennemallit ja niiden vaikutusten arviointi on esitetty väliraportissa 3, joka on julkaistu erillisenä raporttina. Seuraavassa tiivistelmä raportista:

Keskusmallissa A painotetaan suurimpien keskusten kehittämistä. Kasvu kohdistetaan Oulun, Haukiputaan, Kiimingin, Kempeleen ja Oulunsalon kuntakeskusten sekä Kaakkurin, Hiukkavaaran ja Linnanmaan aluekeskusten vaikutusalueille.

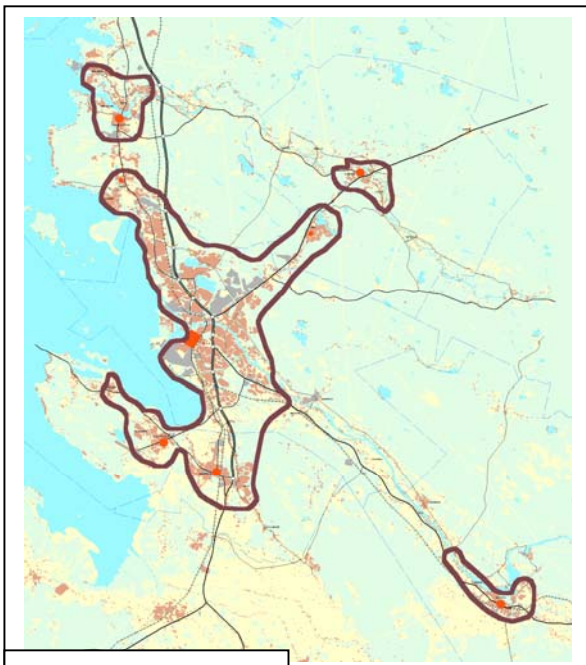
Keskusmalli jatkaa suunnitteluperiaatetta, jolla vahvistetaan kuntakeskuksia hallinnollisina ja kaupallisina keskuksina. Keskusmallin avulla pyritään nostamaan kunnan ja kuntalaisten identiteettiä ja korostamaan kunnan roolia Julkiset palvelut kouluja lukuun ottamatta pyritään keskittämään yhteen vahvaan keskukseseen kunnassa. Kaupallisista palveluista pyritään saamaan mahdollisimman kattavat ja laadukkaat. Asunto- ja työpaikkarakentamisen painopiste oli kuntakeskuksessa ja rakentamistehokkuus on siellä korkeimmillaan. Myös ympäristön laatu ja viihtyisyys pyritään saamaan keskustassa korkeatasoisimmaksi. Asiainnoin toivotaan suuntautuvan pääasiassa omaan kuntakeskukseen, jonne on hyvät yhteydet kunnan kaikilta asuntoalueilta. Työpaikka-alueet sijoitetaan osittain kuntakeskustaan ja osittain sen reunoille, missä niiden tuottamat palvelut ovat hyvin saatavilla. Teollisuusalueet sijoitetaan yleensä etäämmälle keskustasta.

Yhdyskuntarakenteesta ei muodostu yhtenäistä, vaan kuntarajat luovat siihen katkoksia. Yhdyskuntatekniikan kannalta rakenne ei välttämättä ole taloudellinen.

Ketjumalli B tukee verkottuvien melko omavaraisten asuin- ja työssäkäyntialueiden muodostumista. Niiden määrä voi kehittyä joustavasti. Seudullisia solmukohtia voi olla lukuisia, Oulun keskustalla on kuitenkin erityisrooli pääkeskuksena. Kuntakeskukset säilyvät, mutta niiden asema ei ole yhtä vahva kuin keskusmallissa. Seudullisia aluekeskuksia on kaksi, Kaakkuri ja Linnanmaa.

Mallissa pienempien keskusten ja asuin- ja työpaikka-alueiden verkko muodostaa muita malleja harvemman ja laajemman yhdyskuntarakenteen. Asutusta sijoittuu myös maaseutumaisen asumisen alueille jokivarsiin ja kyliin. Tavoitteena on muodostaa pieniä, mahdollisimman omavaraista alueita, joissa on asumisen lisäksi työskentelymahdollisuuksia ja ainakin lähipalvelut. Muu asiointi suuntautuu ensisijaisesti kuntakeskuksiin ja toissijaisesti seudun muihin isoihin alakeskuksiin. Ollakseen ympäristöystävällinen, malli edellyttää nykyistä enemmän etätyöskentelyä ja omatoimista elämäntapaa. Luontaisimmat alueet toteuttaa ketjumallin mukaista yhdyskuntarakennetta ovat Muhoksella, Kiimingissä ja Haukiputaalla. Mallin oletetaan lisäävän liikennesuoritteiden määrää ja hajauttavan liikennettä myös alemmalle tieverkolle. Osa työ- ja asiointimatkoista voidaan tehdä jalan tai polkupyörällä. Joukkoliikenteen palvelutaso jää alhaiseksi.

Painopistemalli C

Painopistemalli C on rakenteeltaan tiivein. Se tukee Oulun keskustaa ja sen etelä- ja pohjoispuolisia tehokkaan rakentamisen aluekokonaisuuksia. Kasvu painottuu lähemmäksi Oulun kantakautunkia, jolloin keskimääräiset asiointi- ja työmatkat olivat lyhyitä. Mallissa pyritään luomaan edellytykset palvelukykyiselle joukkoliikenteelle. Linnanmaa-Ritaharjua kehitetään seudun pohjoisena ja Kempele-Kaakkuria eteläisenä pääkeskuksena.

Painopistemallilla muodostuu tiivein ja yhtenäisin yhdyskuntarakenne. Sillä tavoitellaan viihtyisiä, korkeatasoisia asuntoalueita, hyviä julkisia ja kaupallisia palveluja kaikille asukkaille sekä nopeaa ja kattavaa joukkoliikennettä. Malli muodostaa pohjois-eteläsuuntaisen kaupunkiakselin Kempeleestä Kelloon VT 4:n suuntaisesti. Asutus kasvaa kohti Haukiputaan keskustaa ja rakennetta täydentävät Oulusalon tiivis keskusta ja työpaikka-alueet lentoaseman vierellä sekä Kuusamontien varren yhtenäinen rakennettu vyöhyke Jääliin saakka. Muhoksen ja Kiimingin kuntakeskuksiin ja jokivarsiin rakennetaan muita malleja maltillisemmin. Tämä malli vastaa hallitusti yhdyskuntarakenteen tiivistämistarpeeseen. Kuntakeskusten asema ei näy tässä mallissa niin voimakkaasti kuin muissa malleissa. Kehyskuntien Oulunsalon ja Kempeleen yhdyskuntarakenne kasvaa kiinni Ouluun, samoin tapahtuu Haukiputaan Kellossa ja Kiimingin Jäälissä.

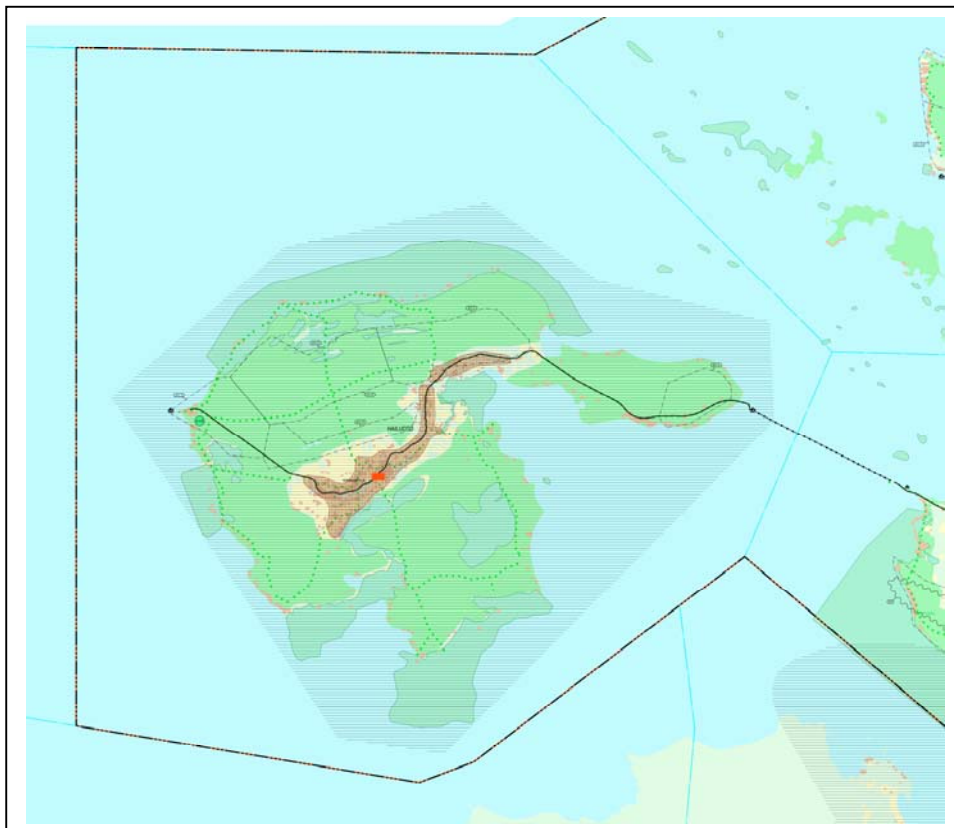
5.1.2. Rakennemalleista annettu palaute

Oulun seudun yleiskaavan kolme rakennemallivaihtoehtoa, niihin liittyvät liikennejärjestelmät sekä vaikutusten arviointi olivat nähtävänä mielipiteiden ilmaisemista varten marras-joulukuussa 2000.

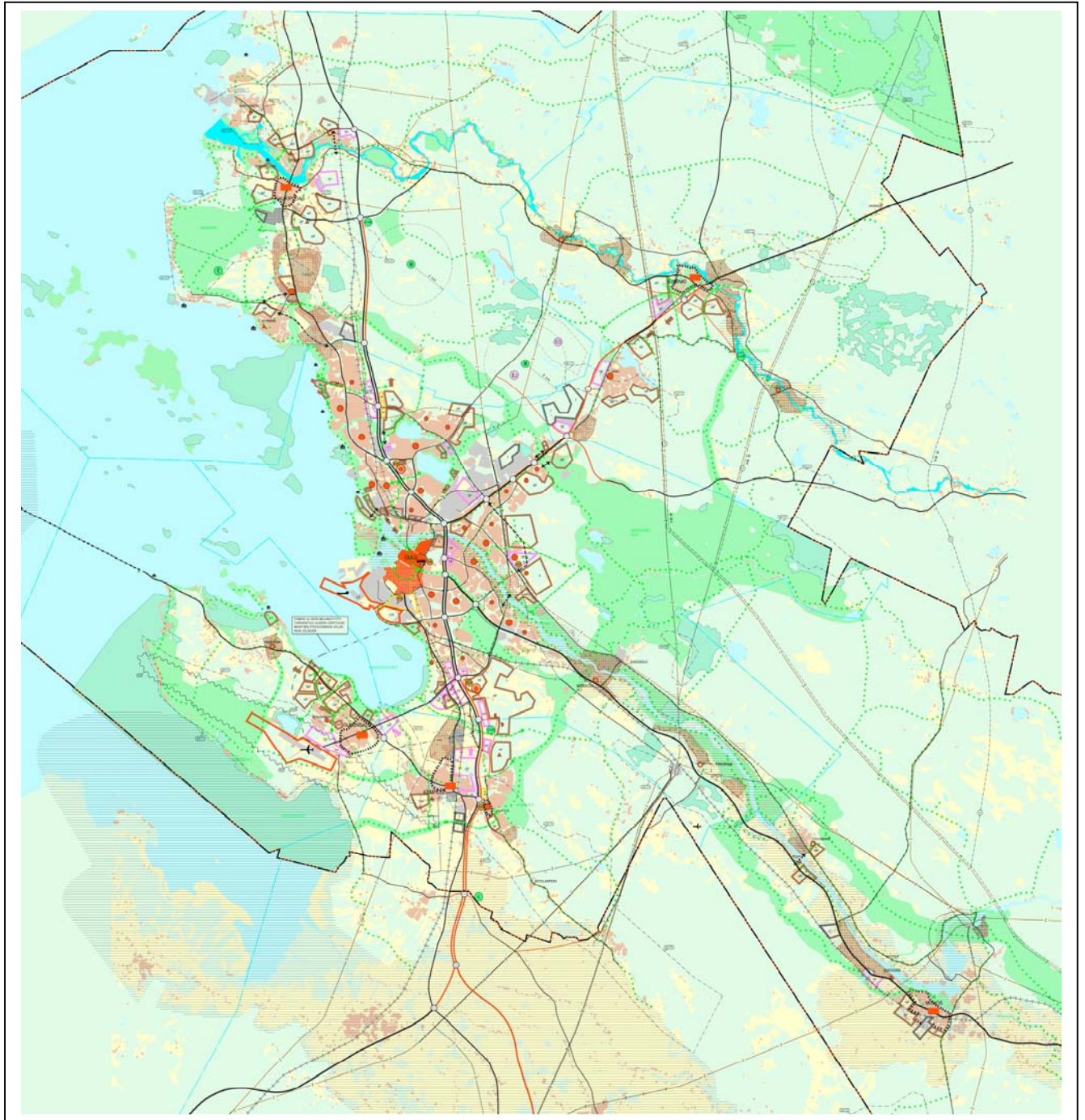
Palautetta saatiin yksityisiltä seudun asukkailta, useamman asukkaan muodostamilta ryhmiltä sekä yhteisöiltä yhteensä 42 mielipidettä. Tämän lisäksi kunnat antoivat lausuntonsa sekä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus kannanottonsa rakennemalleista ja niiden vaikutusten arvioinnista. Ympäristökeskuksen lisäksi muut viranomaiset ottivat kantaa rakennemalleihin ja sen vaikutusten arviointiin helmikuussa 2001 järjestetyssä viranomaisneuvottelussa. Tämän lisäksi Ratahallintokeskus jätti lausuntonsa seutuyleiskaavasta nähtävilläolon jälkeen. Rakennemalleista annettu palaute ja siitä tehdyt johtopäätökset on esitetty väliraportissa 3 b 'Rakennemallivaiheen palaute ja johtopäätökset'.

5.1.3. Rakennemalli yleiskaavaluonnoksen pohjaksi

Seurarakennetyöryhmä käsitteli palautteen ja työsti sen perusteella suosituksen Oulun seudun rakennemalliksi 2020. Seudun työvaliokunta hyväksyi Oulun seudun yleiskaavan rakennemallin 2020 seudun kuntien yhteisen yleiskaavan pohjaksi 29.3.2001 ja neuvottelukunta 8.5.2001.

Rakennemalli 2020, Hailuoto

Rakennemalli 2020, Haukipudas, Kempele, Kiiminki, Muhos, Oulu ja Oulunsalo.

5.2. Yleiskaavaluonnos

Valitun rakennemallin pohjalta laadittiin yleiskaavaluonnos, joka oli vaihtoehtoisten rakennemallien yhdistelmä. Yleiskaavaluonnos oli nähtävänä vuoden 2001 lopussa.

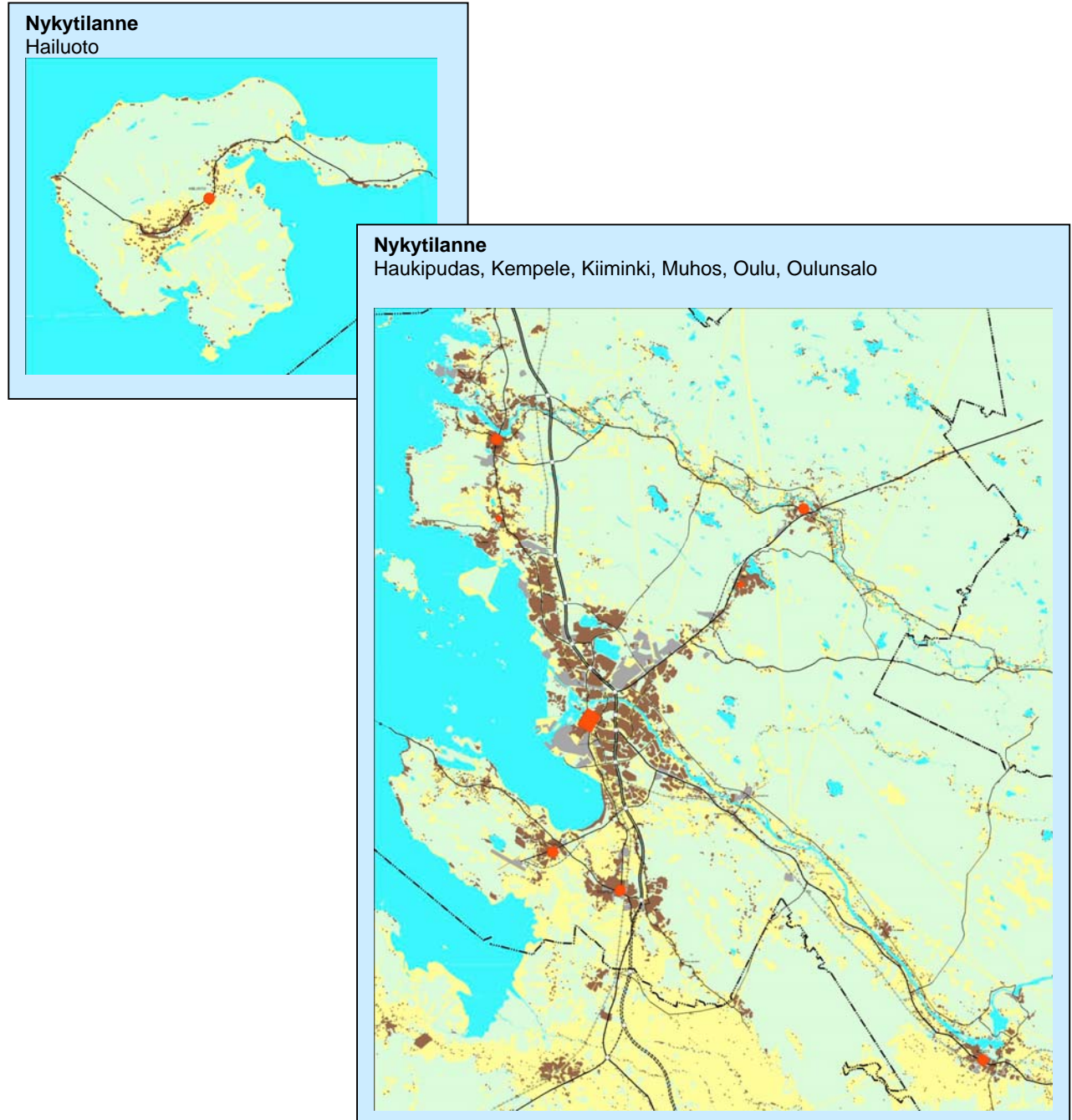
5.2.1. Yleiskaavaluonnoksesta annettu palaute

Asukkaat yrityselämän edustajat sekä yhteisöt esittivät 66 mielipidettä yleiskaavaluonnoksesta. Lausuntoja antoivat yleiskaavayhteistyöhön osallistuvat kunnat, naapurikunnat, yrityselämän edustajat sekä yhteisöt, yhteensä 19 kpl. Edellä mainittujen lisäksi eri alojen asiantuntijoista koostunut ryhmä arvioi omasta näkökulmastaan luonnoksen vaikutuksia. Luonnoksen palaute ja siitä tehdyt johtopäätökset on esitetty väliraportissa 4b. Palauteraportissa esitettyä vaikutusten arviointia on käsitelty tämän raportin kohdassa 7.1. ja luonnoksesta esitettyjä mielipiteitä' sekä niiden huomioonottamista yleiskaavassa on käsitelty tämän raportin kohdassa 8.2.

6. Yleiskaava

6.1. Yleiskaavan sisältö

6.1.1. Yhdyskuntarakenne

Yleiskaavassa (yleiskaavakartta 1/1 ja 2/1) nykyistä yhdyskuntarakennetta tiivistetään ja täydennetään siten, että yhdyskuntarakenne kasvaa pääasiassa Oulun muodostamasta ytimestä sormimaisesti ympäröiviin kuntiin. Yleiskaavassa esitetään nykyisiä, kehitettäviä ja uusia alueita.

Laatukäytävä

Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavassa on esitetty Oulun seudun laatukäytävä. Laatukäytävän tulee olla kansainvälisesti vetovoimainen, yhdyskuntarakenteeltaan ja kaupunkikuvaltaan korkeatasoinen yritystoiminnan, kaupallisten palvelujen ja vapaa-aikapalvelujen alue, jolla kiinnitetään erityistä huomiota joukkoliikenteen kehittämiseen.

Laatukäytäväideaa on tullut esiin Lentokentäntien suunnittelun yhteydessä jo 1990-luvulla. Maakuntakaavatyön ja Oulun lentoaseman ympäristön maankäyttösuunnittelun yhteydessä professori Staffan Lodenius, Arkkitehtitoimisto A-konsultit Oy, on kehittänyt laatukäytävän sisältöä edelleen ja määrittellyt laatukäytävän vetovoimatekijät. Tämän lisäksi laatukäytävän sisältöä on pohdittu Pohjois-Pohjanmaan liiton järjestämässä seminaarissa marraskuussa 2002. Yleiskaavan laatukäytävän laajuus ja sen sisältö perustuvat eri yhteyksissä esiin tuihin laatukäytävää koskeviin näkökantoihin.

Yleiskaavakartalla 1/1 on esitetty **Oulun seudun laatukäytävä**. Alueen suunnittelussa ja toteutuksessa edellytetään kuntien välistä tiivistä yhteistyötä ja hankkeiden yhteensovittamista. Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä/yhteystarve ja sitä koskeva suunnittelusuositus sisältyvät laatukäytävään (kohta 6.1.3.). Joukkoliikenteen kehittämiskäytävä jatkuu laatukäytävän ulkopuolelle.

Laatukäytävän alueella yksityiskohtaisessa suunnittelussa ja toteutuksessa on pyrittävä seudun ominaispiirteitä vahvistamaan, vetovoimaiseen sekä korkeatasoiseen kaupunkirakenteeseen ja -kuvaan. Alueella olevat ympäristöarvot on säilytettävä ja arvokkaat näkymät on pidettävä avoimena.

Lähteet:

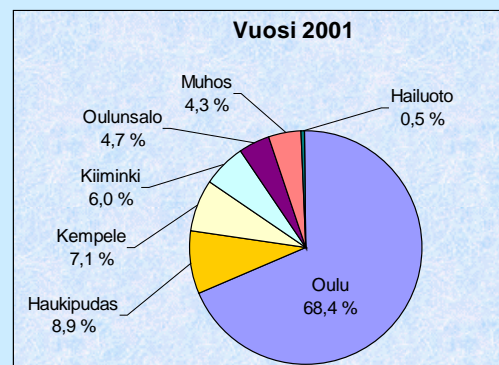
Arkkitehtitoimisto A-konsultit Oy. Oulun seudun kaupunkirakenteen laatukäytävä. Pohjois-Pohjanmaan liitto. 2002.

Väestö

Nykytilanne

Oulun seudun väestömäärä on kasvanut 40 vuodessa 89 660 asukkaasta nykyiseen noin 180 000 asukkaaseen eli kaksinkertaiseksi.

Kunta	Asukasluku v. 2001
Hailuoto	965
Haukipudas	16 093
Kempele	12 879
Kiiminki	10 791
Muhos	7 808
Oulunsalo	8 427
Yhteensä	56 963
Oulu	123 394
Yhteensä	180 357

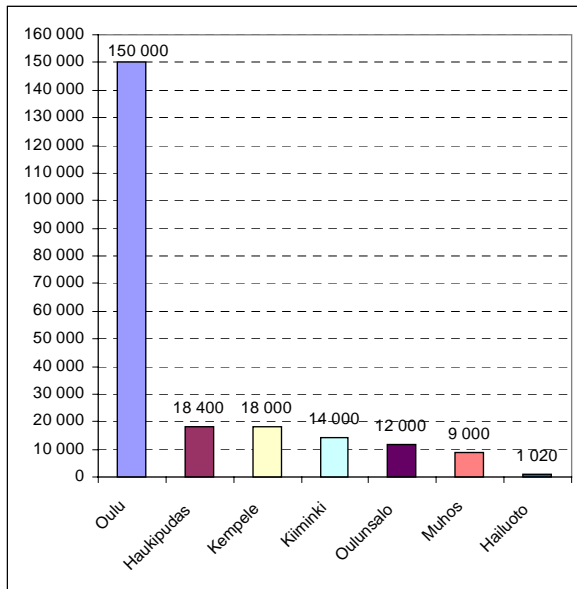

Yleiskaavan väestötavoitteen suuntaviivat on määritelty jo vuonna 1999, jolloin yleiskaavan tavoitteet ja strategia (väliraportti 2) hyväksyttiin. Yleiskaavan rakennemallivaiheessa vuonna 2000 seudun kunnat antoivat oman väestötavoitteensa yleiskaavan mitoitusperusteiden tarkistamista varten. Yleiskaavan väestötavoite 222 000 perustuu näihin kuntien antamiin väestötavoitteisiin.

Kunta	Asukasmäärän kasvu Likimääräisesti
Hailuoto	60
Haukipudas	2 300
Kempele	5 100
Kiiminki	3 200
Muhos	1 200
Oulu	26 600
Oulunsalo	3 600
Yhteensä	42 060

Taulukko:
Kuntien asukasmäärän kasvu vuonna 2002 - 2020

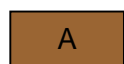
Tasaisen kasvun tilanteessa seudun väestö kasvaa keskimäärin 2200 asukasta vuodessa. Tavoitevuoteen mennessä seudun asukasmäärä oletetaan lisääntyvän hieman yli 40 000 asukkaalla.

Taulukko:
Kuntien tavoiteasukasluvut vuonna 2020.

Oulun seudun neuvottelukunta hyväksyi 8.5.2001 rakennemallien A, B ja C pohjalta laaditun rakennemallin seudun yleiskaavaluonnoksen pohjaksi. Samassa yhteydessä neuvottelukunta hyväksyi 222 000 väestötavoitteen lähtökohdaksi yleiskaavan laatimiselle. Jos seudun väestökehitys jää arvioitua hitaammaksi, kuntien maankäytönsuunnittelussa uusi rakentaminen keskitetään ensisijaisesti kehitettäville alueille. Uudet rakentamisalueet otetaan käyttöön maltillisesti rakentaen alue täyteen ennen seuraavan rakentamisalueen käyttöönottoa. Näin pyritään tukemaan olevien palvelujen säilymistä ja uusien palvelujen saamista, mikä on erityisen tärkeää asukkaiden hyvinvoinnin kannalta.

Asuminen

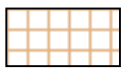

Nykyisiä pääosin jo rakentuneita asumisen alueita on esitetty kaavakartalla **asuntoalueena**. Näitä alueita kehitetään asemakaavan mukaisesti. Samalla merkinnällä on osoitettu alueet, joiden lisärakentaminen edellyttää seudun

yleiskaavaa yksityiskohtaisempaa oikeusvaikutteista osayleiskaavaa tai asemakaavaa. Alueen käyttötarkoituksmerkintään sisältyvät myös alueen tarvitsemat palvelut, alueen sisäiset liikenneväylät, pysäköinti- ja virkistysalueet.

A-1

Nykyisiä asumisen alueita ovat myös taajamien ulkopuoliset **maaseutumaisen asumisen alueet**. Näillä alueilla on kylärakennetta tukevaa maaseutumaista asumista, palveluja ja työpaikkatoimintoja. Kyläkeskusten alueilla uudet rakennukset tulee sijoittaa olevaa rakennetta täydentäen siten, että ympäröivä rakennuskanta, kyläkuva ja yhteydet oleviin palveluihin otetaan huomioon. Näin tapahtuvalla rakenteen täydentämisellä tuetaan kylien elinvoimaisuutta. Alueen vesihuolto on järjestettävä siten, ettei jätevesien käsittelystä aiheudu ympäristöhaittaa. Maiseman kannalta tärkeät pellot tulee säilyttää rakentamattomina, koska avoin peltomaisema on yksi maaseutumaisen kylän keskeisistä ominaispiirteistä.

Alueet, joille on erityistä rakentamishalukkuutta ja joiden kehittäminen tukee seudun yhdyskuntarakenteen eheytymistä, on esitetty merkinnällä **kehitettävä alue**. Näiden alueiden maankäyttö ratkaistaan seudun yleiskaavaa yksityiskohtaisemman oikeusvaikutteisen osayleis- tai asemakaavan avulla.

Seudun väestömäärän lisääntyminen yli 40 000 asukkaalla vuoteen 2020 mennessä edellyttää myös uusien asuntoalueiden käyttöönottoa nykyisten asumisen alueiden tiivistämisen lisäksi.

AK

Osa uusista asumisen alueista on esitetty **kerrostalovaltaisena asuntoalueena**. Nämä alueet on tarkoitettu pääasiassa kolmikerroksista tai sitä korkeampaa asuinrakentamista varten. Alueet sisältävät myös asumiselle tarpeelliset palvelut, alueen sisäiset liikenneväylät, pysäköinti- ja virkistysalueet. Seudun merkittävien uusi kerrostalovaltainen asuntoalue sijoittuu Oulun Toppilaan.

Oulun seudulle muuttajista osa arvostaa kaupunkiympäristöä, kun taas toinen osa pitää parempana maaseutuympäristöä ja maaseudulle ominaiseen elämäntyyliin liittyviä asioita. Näin ollen seudulla on tarjottava sekä kaupunkimaisen ympäristön asuinalueita että myös asuinalueita, joille voidaan sijoittaa väljiä pientalotontteja maaseudulle ominaista elämäntyyliä arvostavien tarpeisiin.

AP

Seudun yleiskaavassa **uusia pientalovaltaisia asuntoalueita** sijoittuu kaikkien kuntien alueelle.

Oulun uudet pientalovaltaiset asuntoalueet soveltuvat hyvin pääasiassa tiivistä kaupunkimaista ympäristökuvaltaan korkeatasoista asuinrakentamista varten. Näillä alueilla tontit voisivat olla pienehköjä, talot yhden tai useamman perheen taloja, talotyyppin vaihdellessa omakotitaloista pienkerrostaloihin. Tiiviissä kaupunkimaisessa ympäristössä ympäristörakentamisen tason tulisi olla viimeistelty. Viimeistelty ympäristö lisää tiivisti rakennetun asuin ympäristön kulutuskestävyyttä sekä viihtyisyyttä. Näin rakennettavia uusia pientalovaltaisia asuntoalueita voisi olla kuntakeskuksissa ja niiden läheisyydessä.

Haukiputaalla, Kempeleessä ja Oulunsalossa osalla pientalovaltaisista asuntoalueista voisi olla pääasiassa korkeintaan kaksikerroksista ympäristökuvaltaan korkeatasoista rivitalo- ja omakotitalorakentamista. Näillä alueilla rakennukset voisivat sijoittua väljemmin kuin kaupunkimaisella tiiviillä pientalovaltaisella asuntoalueella. Ympäristön laatuun tulisi näillä alueilla kiinnittää erityistä huomiota.

Kiimingissä ja Muhoksella pientalovaltaiset asuntoalueet voisivat seudun pientalotarjonnan monipuolisuuden vuoksi olla pääasiassa korkeintaan kaksikerroksista väljästi sijoittuvaa rivitalo- ja omakotirakentamista. Näillä alueilla alueen ympäristökuva voisi noudatella nykyisten pientaloalueiden luonnetta. Yleisten alueiden huolellisella toteuttamisella saadaan viihtyisiä alueita.

Asuin ympäristön sekä fyysinen että sosiaalinen laatu on tärkein muuttoa aiheuttava ja suuntaava taustatekijä. Asukkaiden asumisviihtyvyyteen voidaan vaikuttaa paitsi asuntojen myös lähiympäristön hyvällä suunnittelulla. Tavoitteena on osoittaa uusia asuinalueita, jotka tarjoavat luontaiset edellytykset hyvän ympäristön syntymiselle. Näin pyritään ehkäisemään sosioekonomisia ja ympäristöllisiä ongelmia, joiden on todettu lisäävän alueella asuvien halua muuttaa muualle.

Tavoitteena on, että ensisijaisesti täydennysrakennetaan kuntakeskusten sisäiset, jalankulku- ja kevytliikenteen etäisyydellä olevat jäsentymättömät ja keskeneräiset alueet. Myös kauempana olevat keskeneräiset asuinalueet täydennetään alueiden palvelujen turvaamiseksi. Selvästi kuntakeskuksista ja muista nykyisistä asutuista alueista erillään olevat uudet asuin- ja työpaikka-alueet otetaan käyttöön harkiten painottaen rakentumassa olevien alueiden täyteen rakentamista ennen uuden alueen käyttöönottoa.

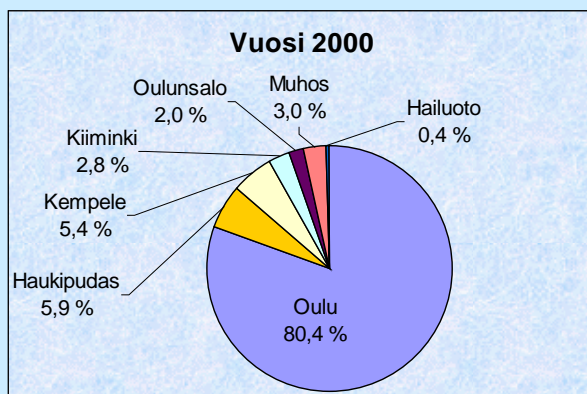
Oulun seudun väestöstä suuri osa sijoittuu kaupunkiseudun keskusalueelle, Oulun keskustaan ja sen lähiökehälle. Pohjoiselle vyöhykkeelle (Haukipudas ja Kaijonharju-Linnanmaa) sijoittuu viidennes väestöstä samoin kuin eteläiselle vyöhykkeelle (Kempele, Oulunsalo ja Kaakkuri). Loput väestöstä sijoittuvat puoliksi koilliselle (Kiiminki, Korvensuora) ja kaakkoiselle (Muhos, Hiukkavaara-Saarela, Maikkula) vyöhykkeelle.

Vyöhyke	Asukasmäärä likimääräisesti	Osuus kokoaasukasmäärästä
Keskusalue	77 300	36 %
Pohjoinen vyöhyke	47 100	21 %
Koillinen vyöhyke	27 400	12 %
Kaakkoinen vyöhyke	25 300	11 %
Eteläinen vyöhyke	44 900	20 %
Yhteensä	222 000	100 %

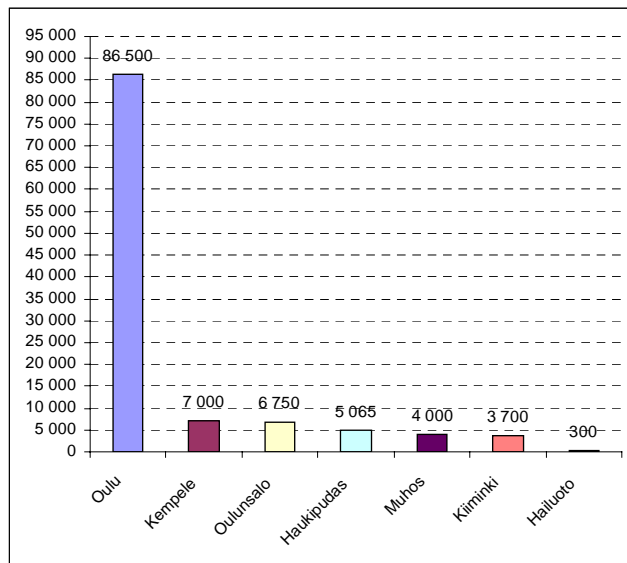
Taulukko:
Vuoden 2020 asukasmäärän sijoittuminen vyöhykkeittäin.

Työpaikat

Nykytilanne

Seudun kunnissa on tällä hetkellä noin 75 000 työpaikkaa, joista noin 60 000 on Oulussa. Haukiputaalla ja Kempeleessä on molemmissa hieman yli 4 000 työpaikkaa ja Kiimingissä ja Muhoksella hieman yli 2 000 työpaikkaa. Oulunsalon työpaikkamäärä on viime vuosiin saakka ollut melko alhainen, mutta on nyt voimakkaassa kasvussa IT-alan työpaikkojen kasvun ansiosta. Hailuodon työpaikkamäärä on seudun alhaisin, 300 työpaikkaa. Kuntien työpaikkaomavaraisuudessa on myös ollut suuria eroja. Pienin omavaraisuus on ollut Kiimingissä (45 %). Muhos, Haukipudas ja Kempele sekä Hailuoto edustavat keskitasoa (75 % - 80 %) ja Oulun työpaikkaomavaraisuus on ollut noin 120 %.

Taulukko:
Kuntien tavoitetyöpaikkamäärät vuonna 2020.

Seudun työpaikkamäärän arvioidaan olevan vuonna 2020 yhteensä noin 113 000. Näin ollen seudun työpaikkojen määrä kasvaa noin 38 000 kpl vuoteen 2020 mennessä.

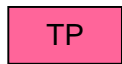
Kunta	Työpaikkamäärän kasvu likimääräisesti
Hailuoto	Säilyy nykyisellään
Haukipudas	600
Kempele	2 900
Kiiminki	1 600
Muhos	1 700
Oulu	26 000
Oulunsalo	5 200
Yhteensä	38 000

Taulukko:
Kuntien työpaikkamäärien kasvu vuonna 2000 – 2020.

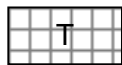
Yleiskaavassa oletetaan, että seudun 222 000 asukkaasta työvoimaa vuonna 2020 on noin 48 % ja työttömyysaste on 5 %. Seudun työpaikkojen määrä vuonna 2020 on edellä mainittuun perustuen noin 11 500 tp suurempi kuin seudun työssä käyvän työvoiman määrä. Työpaikkaomavaraisuus on näin ollen noin 111 % eli hieman suurempi kuin nykyään (110 %).

Vyöhyke	Työssä käyvän työvoiman määrä likimääräisesti	Työpaikkojen lukumäärä likimääräisesti	Työpaikkojen osuus seudun työpaikoista
Keskusalue	35 300	52 600	47 %
Pohjoinen vyöhyke	21 500	20 000	18 %
Koillinen vyöhyke	12 500	15 600	14 %
Kaakoinen vyöhyke	11 500	5 000	4 %
Eteläinen vyöhyke	20 500	19 600	17 %
Yhteensä	101 300	112 800	100 %

Seudun työpaikoista lähes puolet sijoittuu keskusalueelle (Oulun keskusta ja lähiökehä). Työpaikkoja keskusalueella on huomattavasti enemmän kuin siellä asuvaa työvoimaa. Kaakoisella vyöhykkeellä (Muhos, Hiukkavaara-Saarela ja Maikkula) työpaikkoja on huomattavasti vähemmän kuin siellä olevaa työvoimaa. Muilla vyöhykkeillä työvoiman ja työpaikkojen määrä on paremmin tasapainossa kuin keskusta-alueella ja kaakoisella vyöhykkeellä.

Nykyiset pääosin käytössä olevat vähän tilaa vaativan, ympäristöhäiriötä aiheuttamattoman palvelu- ja työpaikkatoiminnan alueet on esitetty kaavakartalla **työpaikka-alueena**. Paljon tilaa vaativat tuotanto- ja varastotoiminnan alueet puolestaan on esitetty merkinnällä **teollisuus- ja varastoalue**. Näillä alueilla toiminta jatkuu pääosin nykyisen tyyppisenä täydentyen ja kehittyen muuttuvien tarpeiden mukaisesti.

Seudun kunnat tavoittelevat 38 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2020 mennessä. Osa näistä työpaikoista sijoittuu oleville työpaikka-alueille. Seudulla varaudutaan nykyisten ja kehitettävien alueiden lisäksi myös uusien työpaikka-alueiden käyttöönottoon. Uusia työpaikka-alueita sijoittuu kaikkien seudun kuntien alueelle. Uudet teollisuus- ja varastoalueet sijoittuvat Haukiputaan, Kempeleen, Kiimingin, Muhoksen ja Oulunsalon kuntiin. Näiden alueiden maankäyttö ratkaistaan asemakaavalla, jossa esitetään työpaikka-, teollisuus- ja varastoalueiden lisäksi alueille tulevien palvelujen, liikenneväylien, pysäköinti- ja virkistysalueiden sijainti.

Yleiskaavassa on varauduttu myös vuoden 2020 jälkeiseen yhdyskuntarakenteen laajenemiseen. Laajenemissuuntaa kuvataan yleiskaavakartalla 1/1 merkinnällä **yhdyskuntarakenteen laajenemissuunta**.

6.1.2. Keskusverkko

Nykytilanne

Oulun seudun nykyinen alakeskusten hierarkkinen verkosto ei ole kehittynyt täysin alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti palveluvarustukseltaan, vaan tavoitteista on jääty jälkeen useissa keskuksissa. Ilmiö on valtakunnallinen ja kaupunkiseutujen hierarkkiseksi suunniteltu alakeskusjärjestelmä on muutosten alaisena. Kaupunkiseutujen sisällä toimii yhtäaikaaisesti sekä hierarkkiseen malliin vielä osittain perustuva alakeskusjärjestelmä että pääasiassa kaupan suuryksiköiden mukanaan tuoma eri toimintamalliin perustuva palvelutarjonta.

Useat kunnalliset palvelut on järjestetty hierarkkisesti tai ne ovat sidoksissa hierarkkisilla periaatteilla toteutuihin aluejakoihin. Kunnallisissakin palveluissa on piirteitä hierarkian muuntumisesta ja esimerkiksi koulujen vaikutusalueet ovat muotoutuneet osin ylikunnallisiksi ja kaksisuuntaisiksi. Samoin nopea asukasmäärän kasvu on ylittänyt useiden alueiden palvelukapasiteetin ja palveluja joudutaan hakemaan oman asuinalueen ulkopuolelta. Osa sosiaali- ja terveystoimen aikaisemmin alueellisista palveluista on nykyisin järjestetty keskitetyksi. Lisäksi tilaaja-tuottaja malli tuo tulevaisuudessa muutoksia myös palveluihin ja niiden saavutettavuusalueisiin.

Oulun seudun palveluverkko on tällä hetkellä kohtuullisen kattava. Palveluverkko ei kuitenkaan ole pysyvä, sillä palvelujen kysyntä ja tarjonta muuttuvat asukkaiden ja palvelutarpeiden muuttuessa. Palveluverkkoa muovaavat tulevaisuudessa palvelujen uudet muodot esim. kutsupalvelut, televiestinnän nopea kehitys tulee vaikuttamaan fyysisen palveluverkon laajuuteen. Palveluiden vaikutus- ja noutoalueet muuttuvat liikkumistapojen muutosten ja valintamahdollisuuksien kasvun myötä. Myös kaupan uudet suuryksiköt ovat muovautuneet yhä enemmän vapaa-ajankeskusmaiseen suuntaan, kun toisaalta pienten kauppojen asema ja kaupparakenteen kattavuus on heikennyt.

Haasteena on väestön vanheneminen ja sen tuomat paineet varsinkin terveystoimissa. Myös asuinalueiden uhkaava eriytymiskehitys asettaa paineita palveluverkon kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi. Kuntien taloudellinen liikkumavara on kuitenkin supistunut ja uhkaa edelleen supistua.

Lähteet

- Halme, T. & Koski, K. Oulun kaupunkiseutu. Alakeskusten kehittäminen. VTT Yhdyskuntateknikka, 2000.
Halme, T. Palveluverkkoinventointi ja alakeskusten luokittelu Oulun seudulla. LYYLI-raporttisarja 17.1999.

C-1

Oulun keskusta on pohjoisimman Suomen merkittävä palvelukeskittymä, jota kehitetään Oulun seudun ydinalueena ja kaupallisena keskuksena. Alue on merkitty yleiskaavakarttaan **keskustatoimintojen alueena**. Alue on tarkoitettu seudun asukkaiden käyttämille julkisille ja yksityisille palveluille, keskustaan sopiville työpaikoille ja keskusta-asumiselle. Alueelle voi sijoittaa MRL 114 §:n mukaisen vähittäiskaupan suuryksikön. Keskustan rakennetta tiivistetään ja luodaan edellytyksiä kaupan kannattavuudelle, vilkkaalle katuelämälle sekä kävelylle ja pyöräilylle. Kevytliikenteen verkostolla sidotaan yhteen viheralueet ja Oulun parhaat paikat. Oulun keskustan kehittämisen suuntaviivat on esitetty raportissa 'Oulun keskustan maankäytön ja liikenteen tavoitesuunnitelma 2020 (MALI)', jossa esitetyt periaatteita keskustan kehittämisessä noudatetaan.

C-2

Kuntakeskuksia, jotka toimivat kunnan hallinnollisena keskuksena, kehitetään pääasiassa kuntalaisia palvelevien julkisten ja yksityisten palvelujen, keskustaan sopivien työpaikkojen ja keskusta-asumisen alueena. Kuntakeskukset on merkitty yleiskaavakarttaan **keskustatoimintojen alueena**. Alueelle voi sijoittaa MRL 114 §:n mukaisen vähittäiskaupan suuryksikön. Kuntakeskuksella on suuri imagollinen merkitys ja historiallinen arvo kunnalle. Etenkin näillä alueilla kunnan erityispiirteiden (kohta 3.5.) kehittämistä tulisi ohjata esim. kuntakohtaisten tavoitesuunnitelmien avulla.

Palveluiden saavutettavuus on muuttunut ajan myötä ja useiden palvelujen noutoetäisyydet ovat kasvaneet. Yleiskaavatyön yhteydessä on selvitetty palveluiden sijoittamista alakeskukseen siten, että turvataan palvelujen tasapuolinen saatavuus kaikilla asuntoalueilla. Selvityksen tuloksena on laadittu tavoitteellinen keskusverkko ja alakeskusjärjestelmä, joka on esitetty raportissa 'Oulun kaupunkiseutu - alakeskusten kehittäminen'. Tähän selvitykseen perustuen yleiskaavassa on esitetty seudun palveluverkko alue-, paikallis-, lähi- ja kyläkeskukseen. Päivittäistavarakaupan suuryksiköiden ohjaus on nähty tärkeänä, koska sillä on suuri vaikutus palvelujen saatavuuteen, yhdyskuntarakenteeseen ja liikenteeseen.

C-3

Yleiskaava-alueen aluekeskuksia ovat: Hiukkavaara, Kaijonharju-Linnanmaa ja Kaakkuri Oulussa. Aluekeskukset on esitetty yleiskaavakartalla 1/1 merkinnällä **keskustatoimintojen** alue. Näistä Hiukkavaara ja Kaakkuri ovat uusia aluekeskuksia. Aluekeskukseen voi sijoittaa MRL 114 §:n mukaisen vähittäiskaupan suuryksikön. Aluekeskusten väestöpohja on noin 10 000 asukasta muutaman km:n säteellä ja yli 20 000 asukasta vaikutusalueella. Julkisista palveluista paikalliskeskustasoisten palvelujen lisäksi alueella ovat terveys- ja sosiaaliasema, nuorisotalo, asukaskeskus, monipuoliset liikuntapaikat esim. uimahalli, jäähalli, liikuntakeskus ja vanhusten palveluja tarvittaessa. Aluekeskus on hyvin saavutettavissa joukko- ja kevytliikennevälineillä. Yksityisistä palveluista alueella on paikalliskeskustason palvelujen lisäksi kaupan suuryksikkö, erikoistavarakauppoja, pankki ja posti. Muita palveluja voivat olla esim. liikunta- ja terveystalot.

Paikalliskeskuksen väestöpohja on yli 5000 asukasta omalla tai lähivaikutusalueella. Julkisista palveluista lähikeskustason palvelujen lisäksi paikalliskeskuksessa voi olla yläaste, kirjasto, nuorisotiloja, asukastupa ohjaajineen, monipuoliset sisä- ja ulkoliikuntatilat, neuvola, hammashoitola ja terveysasema, mikäli se palvelee laajempaa aluetta. Yksityisistä palveluista yksi tai useampia päivittäistavarakauppoja, kioskeja, apteekki, pankkiautomaatti, asiamiesposti. Paikalliskeskuksen kaupalliset palvelut ovat monipuolisemmat kuin lähikeskuksessa, jonka palveluja voivat täydentää esim. noutopizza tai videovuokraamo.

Paikalliskeskuksia ovat:

Haukipudas: Kello

Kiiminki: Jääli

Oulu: Höyhtyä
Kaukovainio
Koskela
Maikkula
Meritoppila

Myllyoja
Oulunsuu
Pateniemi
Puolivälinkangas
Rajakylä

Ritaharju (uusi)
Talvikangas (uusi)
Tuira

Lähikeskuksen väestöpohja on yli 3000 asukasta 1 – 1,5 km säteellä keskuksesta. Julkisista palveluista ala-aste tai korttelikoulu, liikuntatilat, päivähoitopaikat, asukas/nuorisotilat, joukkoliikenneyhteydet, leikkipuisto ja mahdollisesti kirjasto ja jätehuoltopiste löytyvät näistä keskuksista. Yksityisistä palveluista alueella voi sijaita kioski/päivittäistavarakauppa ja ehkä ravintola, parturi yms. pienpalvelut.

Lähikeskuksia ovat:

Haukipudas: Martinniemi
Kempele: Kokkokangas
Oulu: Haapalehto
Herukka, eteläinen
Herukka, pohjoinen
Hintta
Huonesuo
Hönttämäki
Kaakkuri I
Oulunsalo: Pitkäkangas

Asemakylä

Kiviniemi
Knuutilankangas
Kontionkangas
Kuivasjärvi
Metsokangas (uusi)
Mustikkakangas (uusi)
Mäntylä

Pöllönkangas
Kuivasranta (uusi)
Toppilansalmi (uusi)
Välivainio

Kyläkeskus on olemassa oleva kylän keskus, jonka palvelutarjonta vaihtelee kyläkohtaisesti.

Muut palvelut

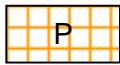
Nykytilanne

Olemassa olevat vähittäiskaupan suuryksiköt sijaitsevat Haukiputaan Annalankankaalla, Kempeleen Ylikylässä (Zeppelin) sekä Oulun keskustassa ja Raksilassa, Limingantullissa sekä Ruskossa.

KM

KM

Yleiskaavassa olevilla **kaupallisten palvelujen alueilla** voi olla tai sille voi sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön, jolla tarkoitetaan yli 2000 k-m² suuruista vähittäiskaupan myymälää. Tällä merkinnällä on ohjattu päivittäistavarakaupan sijoittumista. Tällaisen vähittäiskaupan suuryksikön voi sijoittaa Oulun Linnanmaalle, Limingantulliin, Ruskoon sekä Haukiputaan Annalankankaalle ja lisäksi myös keskustatoimintojen alueelle Oulun keskustaan, kuntakeskuksiin sekä aluekeskuksiin.

Palvelujen ja hallinnon alue on tarkoitettu yksityisille ja julkisille palveluille, hallinnolle, erikoistavarakaupalle ja työpaikoille. Erikoistavarakaupan suuryksikön sijoittaminen alueelle edellyttää hankkeen vaikutusten selvittämistä tarkemman suunnittelun yhteydessä. Uusia palvelun ja hallinnon alueita on Oulun Ritaharjussa, Kaakkurissa sekä Kempeleen Honkasessa.

6.1.3. Liikennejärjestelmä

Kehittämisen lähtökohtia

Seudun asukas- ja työpaikkamäärän sekä henkilöauton omistuksen kasvusta johtuen autoliikenteen määrä kasvaa Oulun seudulla n. 1,5-kertaiseksi nykyiseen verrattuna. Suurimmillaan kasvu on Oulunsaloon johtavalla Lentokentäntiellä, jonka liikenteen arvioidaan lähes kaksinkertaistuvan vuoteen 2020 mennessä. Maankäytön merkittävä kehittyminen tapahtuu jatkossa nykyisten kaavoitettujen alueiden ulkopuolella käyttöön otettavilla alueilla, kuten Kaakkuri, Hiukkavaara, Ritaharju Oulussa ja Linnakangas Kempeleessä, jolloin liikenne kasvaa erityisesti alueen päätie- ja katuverkolla. Oulun keskustassa liikenteen kasvu jäänee pienemmäksi, vajaan 30 %:iin, koska siellä maankäytön tehostumiselle ei ole vastaavia mahdollisuuksia. Liikenteen ruuhkautuminen näkyy selvimmin keskimääräisen nopeuden alenemisena. Autoliikenteen hidastuminen näkyy eniten työmatkaliikenteessä, joka keskittyy liikenteen huipputunneille.

Oulussa merkittävimpien liikenneongelmien oletetaan syntyvän Oulun keskustan sisääntuloväylillä sekä Oulujoen ylittävillä silloilla. Siltojen korkeaan liikennemäärään vaikuttaa se, että asukkaat ovat joen pohjoispuolella ja palvelut eteläpuolella. Myös keskustassa liikennöitävyys heikkenee, mikäli merkittävää parannusta keskustan hajanaiseen pysäköintitilaisuuteen ei saada aikaiseksi. Joukkoliikenteen palvelutaso keskustassa heikkenee jopa muuta liikennettä voimakkaammin, mikäli sille ei pystytä toteuttamaan riittäviä etuisuuksia. Edellä esitetystä seuraa pahimmillaan keskustan vetovoimaisuuden heikkeneminen ja keskustatoimintojen valuminen taajaman reuna-alueille hypermarkettien mukana.

Oulun keskustan saavutettavuuden ja vetovoimaisuuden heikkenemisen estämiseksi tarvitaan väylästön kehittämisen rinnalle liikennepoliittisia keinoja muiden kulkutapojen käytön edistämiseksi. Keskustassa on kuitenkin parhaat edellytykset kehittää muita liikkumismuotoja, kuten kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä. Ydinkysymys liikennejärjestelmän toimivuudelle on, onnistutaanko joukkoliikenteen palvelutasoa parantamalla vähentämään henkilöautoliikennettä.

Oulun ulkopuolella liikenteen välityskyky riittää ennustetuillekin liikennemäärille keskimäärin hyvin. Kuitenkin työmatkaliikenteen huippuaikoina pääteihin liittymisessä ongelmat lisääntyvät synnyttäen tarvetta sekä liikkumistottumusten muutoksiin että liittymäjärjestelyjen kehittämiseen. Tilannetta pahentaa se, että joukkoliikenne hidastuu muun liikenteen mukana. Kunnissa suurimmat ongelmat syntyvät Oulunsalossa, jossa paitsi liikenteen kasvu on suurta myös liikenteen erityispiirteet, kuten lentokentän liikenne, aiheuttavat liikenteellisiä ristiriitoja.

Joukkoliikenne toimii nykyisin kohtuullisesti keskustaan suuntautuvilla matkoilla. Sen sijaan keskustan läpi suuntautuvilla ja kehän suuntaisilla matkoilla joukkoliikenne ei pysty kilpailemaan kevyen ja henkilöautoliikenteen kanssa. Jatkossa maankäytön kasvun uskotaan antavan mahdollisuuksia joukkoliikenteen kehittämiseen ja kasvu asettaa toisaalta haasteita mm. 'kehämäisen' liikkumisen kasvaessa. Joukkoliikenteen nykyisenkin kulkumuoto-osuuden säilyttäminen tulee vaatimaan ponnisteluja. Joukkoliikenteen mahdollisuuksia kuvaa hyvin esimerkki: jos puolet liikenteen kasvusta ohjautuisi joukkoliikenteeseen, merkitsisi se joukkoliikennematkojen ainakin kolminkertaistumista nykyiseen verrattuna. Merkittävästi pienemmälläkin muutoksella joukkoliikenne saisi sellaisen piristysruiskeen, joka mahdollistaisi sen kehittymisen omalla painollaan normaaleihin kysynnän ja tarjonnan lakeihin perustuen. Lisäkysynnän avulla esimerkiksi joukkoliikenteen nopeutta voitaisiin merkittävästi kasvattaa, koska bussit saataisiin täyteen suppeammalla alueella.

Todennäköisesti syntyy myös mahdollisuuksia merkittävimpien asunto- ja työpaikka-alueiden välisiin nopeisiin pääväyliä hyödyntäviin joukkoliikenneyhteyksiin ainakin työmatkaliikenteen aikoina.

Kevyen liikenteen asema on Oulussa perinteisesti vahva. Sitä puoltaa seudun tasainen maasto. Väylästäön perusrakenteen ylläpito on keskeisin haaste. Kehittämistarvetta löytyy kevyen liikenteen liikkumistapojen monipuolistuessa myös väylien laatutekijöissä. Kevyen liikenteen kulkumuoto-osuutta voitaneen edelleenkin kasvattaa kehittämällä korkeatasoisia yhteyksiä Oulun suuralueilta keskustaan ja alueiden välillä sekä kuntien välisiä yhteyksiä. Suurimmat puutteet kevyen liikenteen osalta löytyvät Oulun keskustasta, jossa väylästäön ei ole riittävän jatkuvaa ja korkealaatuista.

Oulun seutu kehittyy merkittävänä pohjoisimman Euroopan logistisena solmupisteenä. Tavaraliikenteen sujuminen ja terminaalialueiden saavuttaminen edellyttää toimivaa tie- ja katuverkkoa. Oulun satamaa kehitetään koko ajan. Satama toimii ympärivuotisesti. Sataman aseman kehittäminen edellyttää satamaan johtavan väylän kehittämistä ja takuita satamaväylän pitämisestä auki läpi vuoden.

Oulusta on hyvät lentoyhteydet Helsinkiin. Junayhteydet toimivat myös hyvin. Nopeajunaliikenteen ulottaminen Ouluun on kuitenkin välttämätöntä yhteyksien parantamiseksi nykyaikaisiksi.

Liikennejärjestelmä esitetään raportissa 'Oulun seudun liikenne 2020'. Seuraavassa esitetään liikennejärjestelmän pääpiirteet.

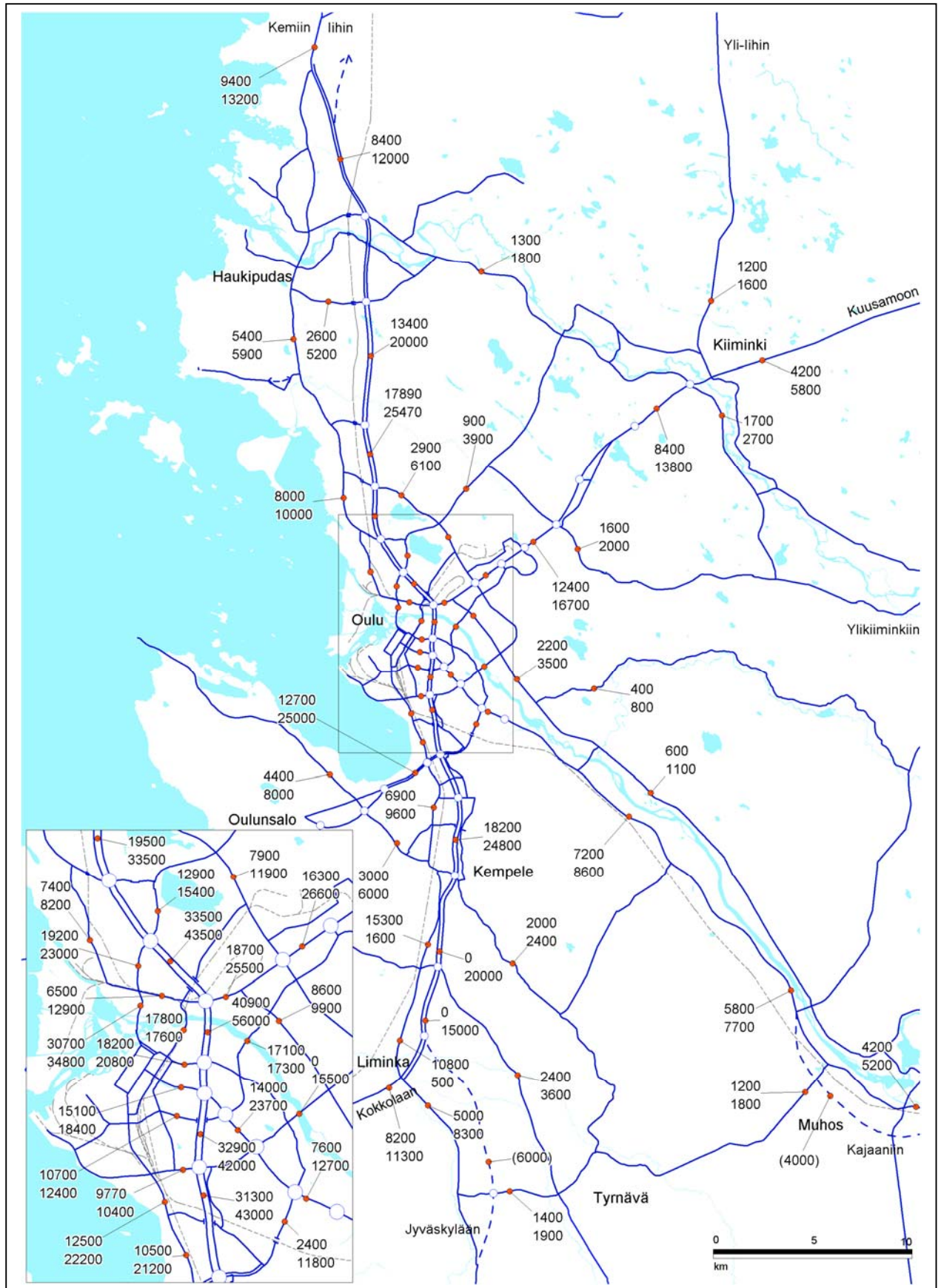
Liikenteen ydinstrategia

Oulun seutua kehitetään pohjoisimman Euroopan keskuksena ja merkittävänä liikenteellisenä solmukohtana. Kansainvälisten ja valtakunnallisten yhteyksien kehittämiseen luodaan edellytykset. Liikenneverkkojen ja -palvelujen taso toteutetaan niin, että ne luovat hyvät edellytykset asumiselle ja elinkeinotoiminnan kehittymiselle Oulun seudulla. Yhdyskuntarakenteen kehittämisen yhtenä lähtökohtana on liikennetarpeen vähentäminen ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä tukeva tiivis nauhamaisuus. Liikennejärjestelmää kehitetään tietoyhteiskunnan tuoman uuden toimintakulttuurin suomat haasteet sekä mahdollisuudet huomioiden.

Oulun seudun rakenne tukeutuu sormimaisesti sijoittuviin pääteihin. Päätiestä täydentävät kehämäisinä väylinä Joutsentie sekä Poikkimaantien ja Raitotien muodostama kehä. Liikennejärjestelmän kehittämisessä painotetaan joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen kehittämisen lisäksi päätie- ja pääkatuverkon sujuvuuden varmistamista. Pääteistä kiireellisimpänä kehitetään valtatieä 20 Oulun alueella. Oulun seudun tärkeintä pääväylää valtatieä 4 kehitetään osana lentoasemalta yliopistolle ulottuvaa 'Oulun seudun laatukäytävää'. Erityinen tavoite on kasvattaa joukkoliikenteen ja kevytliikenteen kulkumuoto-osuutta.

Tie- ja katuverkon päivittäinen liikennöitävyys turvataan koko seudulla. Liikenneväyliä ylläpidetään ja kehitetään elinkeinoelämän ja ihmisten tarpeet huomioon ottaen. Ensisijaisesti keskitytään olevan verkon ylläpitoon ja sen kapasiteetin täysmittaiseen hyödyntämiseen mm. telemaattisia apuvälineitä käyttämällä. Uusia yhteyksiä toteutetaan uusien maankäyttöalueiden käyttöönoton edellyttämässä laajuudessa.

Joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen osuutta koko liikenteestä kasvatetaan. Tämä edellyttää tiivistä ja ehyttä yhdyskuntarakennetta. Joukkoliikenteen houkuttelevuutta parannetaan palvelutasoa parantamalla mm. lisäämällä nopeaa erityisesti työmatkaliikennettä palvelevaa tarjontaa, kehittämällä liityntä- ja vaihtoyhteyksiä sekä säilyttämällä matkustamisen hinta edullisena. Oulun keskustassa joukkoliikenteen sujuvuutta parannetaan toteuttamalla joukkoliikennekatu. Kevyen liikenteen olosuhteita ja turvallisuutta parannetaan. Kevyen liikenteen käyttöä pyritään lisäämään nykyisen kevytliikenteen väylästäön erityisesti työmatkaliikenteen huomioivalla ylläpidolla sekä täydentämällä väylästäön uusilla, suorilla ja nopeilla yhteyksillä.

Kuva: Liikennemäärä vuonna 2000 / liikenne-ennuste vuodelle 2020.

Eri kulkumuotojen muodostamien matkaketjujen sujuvuutta parannetaan liityntäyhteyksiä, terminaalitoimintoja ja tiedottamista kehittämällä.

Infrastruktuurin kehittämisessä otetaan huomioon tavaraliikenteen tarpeet, logistiikan toimintaverkoston kehittäminen sekä informaatioteknologian mahdollistamien uusien toimintamallien ja järjestämisen kehittäminen.

Liikenneturvallisuutta ja liikkumisen esteettömyyttä parannetaan fyysisten toimenpiteiden sekä liikenteen ohjaukseen, tiedottamiseen ja asennekasvatukseen liittyvin keinoin. Esteettömyysnäkökulma otetaan mukaan myös väylästöjen hoidossa ja investoinneissa.

Päätie- ja pääkatuverkko

Oulun seudun tie- ja katuverkon rungon muodostavat valtatie 4, 20 ja 22. Kiireellisintä on valtatie 20 kehittäminen Oulun alueella. Valtatien kehittäminen Kiimingissä vaatii Kiimingin kirkonkylän osayleiskaavan tarkistamisen yhteydessä tiestä laaditun suunnitelman tarkistamista siten, että valtatieä kehitetään nykypaikalla keskustan kohdalla ja Jäälin kohdalla tie siirretään nykyisen tien länsipuolelle. Oulun seudun tärkeintä pääväylää valtatieä 4 kehitetään Oulun kohdalla ja Oulusta aina lihin saakka. Valtatie 22 vaatii kehittämistä Joutsentien ja linatin välillä.

Lentokentätietä parannetaan nykyisellä paikalla, jossa se pyritään pitämään mahdollisimman pitkään. Tähän vaikutetaan mm. joukkoliikennejärjestelmän kehittämisellä. Yleiskaavassa varaudutaan kuitenkin uuden lentokentätien rakentamiseen.

Oulun keskustan ja sen sisääntuloteiden ruuhkautuminen pahenee. Saavutettavuuden turvaamiseksi toteutetaan keskustan maankäytön ja liikenteen yleissuunnitelmassa (MALI) esitettyjä toimenpiteitä sekä parannetaan keskustan sisääntuloteiden toimivuutta kaista- ja liikennevalojärjestelyillä.

Hiukkavaaran rakentuminen edellyttää Poikkimaantien sillan rakentamista joen yli. Hiukkavaaran toimiminen aluekeskuksena edellyttää myös yhteyttä valtatielle 20. Muita uusia kehämäisiä yhteyksiä Oulun seudun yhdyskuntarakenne ei edellytä toimiakseen.

Uutena yhteytenä tulee toteutettavaksi myös yhteys Kuusamontieltä Alakyläntielle uuden seudullisen jätteenkäsittelylaitoksen toteuttamisen vuoksi.

Virpiniemi on seudullinen virkistysalue. Seudun yleiskaavaehdotuksessa esitetään tieyhteyden kehittämistä Kellon keskuksen kautta suoraan Virpiniementielle.

Hailuodon yhteyttä esitetään kehitettäväksi.

Yleiskaavassa tiet on esitetty seuraavin merkinnöin:

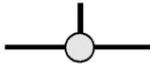
 Moottoritie. Yksityiskohtaisessa suunnittelussa on selvítettävä tien melualueen laajuus.

 Valtatie/kantatie. Yksityiskohtaisessa suunnittelussa on selvítettävä tien melualueen laajuus.

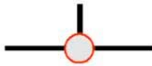
 Muhoksen kohdalla varaudutaan valtatie siirtoon. Yleiskaavakartalla 1/1 linjaus on esitettymerkinnällä **ohjeellinen tielinjaus**.

 Seututie/pääkatu.

 Yhdystie/alueellinen pääväylä

Oleva ja uusi eritasoliittymä.

 Uudet tiet ja linjat.

 Merkittävästi parannettava tieosuus.

 Tieliikenteen yhteystarve merkinnällä on esitetty moottoritievaraus seudun rajalta lin suuntaan sekä Hailuodon ja mantereen välinen yhteys, jonka kiinteän liikenneyhteyden kehittämisedellytykset on selvitettävä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisella menettelyllä. Nykyisen yhteyden korvaaminen kiinteällä yhteydellä edellyttää oikeusvaikutteisen osayleiskaavan laatimista.

Kävely ja pyöräily

Kevyen liikenteen pääverkko on luokiteltu kolmeen luokkaan 1) laadukas seutureitti, 2) seutureitti ja 3) pääreitti. Väylästön luokittelu otetaan huomioon väylien hoidossa, kunnossapidossa ja parantamisessa.

Kevyen liikenteen pääverkkoa täydennetään puuttuvilta osiltaan. Kuntakeskusten väliset kevyen liikenteen väylät rakennetaan valmiiksi. Puuttuvia osia on väleillä Oulu-Muhos, Kempele-Tyrnävä, Kempele-Liminka, Liminka-Lumijoki ja Oulu-li.

Uutena elementtinä kevyen liikenteen väylästöä täydennetään nopeamman pyöräilyn mahdollistamalla väylillä. Tuirasta Haukiputaan suuntaan tehdään väylä rakenteen ja merenrannan väliin antamaan mahdollisuuksia nopeampaan ja turvallisempaan liikkumiseen kuin mitä nykyisellä osin kaavateitä hyödyntävällä yhteydellä on mahdollista. Kevyen liikenteen väylää Oulun kasarmialueelta radan vartta Intiön, Raksilan, Nokelan kautta Kaakkuriin ja edelleen Kempeleeseen kehitetään vaiheittain.

Joen yli rakennetaan kaksi uutta kevyelle liikenteelle tarkoitettua siltaa. Erkkolan ja Poikki- maantien siltojen välinen silta lyhentää pyörä- ja kävelymatkaa Hiukkavaarasta keskustaan yli kilometrin.

Kevyen liikenteen väylästön kehittämisessä otetaan erityisesti huomioon yhteydet linja- autopysäkeille. Pyöräpysäköinnin järjestämiseen panostetaan pysäkkien lisäksi keskustois- sa.

 Kevyen liikenteen pääverkko esitetään teemakartalla 1/2 merkinnällä **kevyen liikenteen pääverkko**.

Joukkoliikenne

Oulun seudun joukkoliikennejärjestelmä perustuu jatkossakin linja-autoliikenteeseen.

Oulun seudulla kasvatetaan joukkoliikenteen käyttöä niin, että jopa sen kulkumuoto-osuus kasvaa. Tavoiteltavaan kulkumuoto-osuuden kasvuun ei päästä ilman palvelutason parantamista. Palvelutasoa parannetaan

- lisäämällä vuorotarjontaa: erityisesti nopeita suoria yhteyksiä, hyödynnetään Pohjan-tietä
- toteuttamalla joukkoliikenne-etuisuuksia kuten joukkoliikennekatu Oulun keskustaan, joukkoliikennekaistoja, etuisuuksia liikennevaloissa
- kehittämällä lippujärjestelmää ja pitämällä lippujen hinnat edullisina
- lisäämällä pysäkkikatoksia ja pyörien pysäköintimahdollisuuksia pysäkeillä

Joukkoliikenteen tarjontaa lisätään erityisesti joukkoliikenteen tärkeimmässä kehittämiskäytävissä. Joukkoliikenteen mahdollisuuksien kannalta maankäytön kehittäminen on avainasemassa. Rakennetta tiivistetään ja eheytetään, jotta joukkoliikenteen vuorotarjontaan on järkevää panostaa. Tiivistämiselle ja eheyttämiselle tulee antaa erityinen painoarvo joukkoliikenteen kehittämiskäytävien vaikutusalueilla. Vuorotarjonnan lisääminen on yksi keino saada lisää matkustajia.

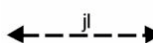
Oulun seudulla tulee lähivuosina ratkaistavaksi joukkoliikenteen hoitomalli. Joukkoliikenne voidaan joutua kilpailuttamaan. Tämä vaatii kunnilta resursseja ja voi toisaalta antaa mahdollisuuksia joukkoliikennejärjestelmän voimakkaaseen kehittämiseen.

Perinteistä linja-autoilla hoidettavaa joukkoliikennettä täydennetään Oulun keskustassa ja sen lähialueella Cityliikenteellä ja muualla seudulla erilaisilla palveluliikennejärjestelmillä. Lähtökohtana on, että Oulun seudulla on koko alueen kattava joukkoliikennejärjestelmä.

Joukkoliikenteen osuutta kaukoliikenteessä pyritään lisäämään kehittämällä erityisesti liityntäyhteyksien sujuvuutta. Liityntäyhteyksiä lentoasemalle ja rautatieasemalle kehitetään, paikallisliikenteen eri muotojen sekä lähi- ja kaukoliikenteen yhteen kytkentää vahvistetaan liityntäpysäkkejä kehittämällä ja liikennöinti- ja aikatauluja yhteen sovittamalla.

Joukkoliikenteen terminaaliverkkoa kehitetään niin, että jokaisessa kunnassa toimii liikenteellinen solmupiste, jossa seudullisen ja paikallisen liikkumisen eri muodot tai ainakin tieto liikennepalveluista kohtaavat. Kehittäminen painottuu toimintojen kehittämiseen. Oulun kaupungissa matkakeskusta kehitetään matkakeskussuunnitelman mukaisesti. Oulun keskustaan toteutettavalle joukkoliikennekadulle toteutetaan varusteltu vaihtoterminaali. Myös muut tärkeimmät vaihtopysäkit luokitellaan ja varustelutasoa parannetaan.

Joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä parantavat katuyhteydet Talvikangas – Hönttämäki, Linnanmaa – Kuivasranta (Kaitoväylä – Raitotie) toteutetaan.

Yleiskaavakartalla 1/1 on esitetty **joukkoliikenteen kehittämiskäytävä/yhteystarve**. Käytävän varrella joukkoliikenteen reitit on johdettava seudun keskustan kautta. Kehittämiskäytävän varteen sijoitettava yhdyskuntarakennetta on tiivistettävä ja kehittämiskäytävän varrella on järjestettävä hyvät ja turvalliset kevytliikenneyhteydet joukkoliikennepysäkeille sekä ympäröiville viheralueille.

Raideliikenne

Oulun seudun yhdyskuntarakenne ei mahdollista raideliikenteen hyödyntämistä seudun sisäisessä liikkumisessa.

Oulu – Seinäjoki rataosuus muutetaan nopean raideliikenteen radaksi. Yleiskaavassa on varauduttu kaksoisraiteen rakentamiseen. Kaksoisraiteen rakentaminen ei edellytä uusia aluevarauksia. Kaavoissa on säilytetty varaukset osalle nykyisistä teollisuusraiteista. Raide-liikenteen hyödyntämismahdollisuuksia Oulun sisäisessä liikkumisessa ei ole seudun yleis-kaavalla suljettu pois, mutta raideliikenteellä ei ole taloudellisia toimintaedellytyksiä Oulun seudun sisäisessä liikkumisessa.

Yleiskaavakartalla rautatie on esitetty merkinnällä **päärata ja liikennepaikka**. Rautatien aiheuttaman melun ja tärinän määrää ei ole yleiskaavatyön yhteydessä selvitetty. Tästä johtuen rautatien aiheuttaman melun ja tärinän määrä on selvitettävä radan lähialueelle sijoittuvan yksityiskohtaisen suunnittelun yhteydessä.

Liikenneturvallisuus

Liikenneturvallisuutta parannetaan seudullisella yhteistyöllä tienpidon, tutkimuksen, koulutuksen, tiedottamisen ja valistuksen keinoin. Liikenneturvallisuusasioiden hoito organisoidaan seudullisesti. Liikenneturvallisuuden painoarvoa eri ratkaisujen valintaperusteena lisätään.

Liikkumisen turvallisuuteen panostetaan kehittämällä liikkumisympäristöä asuntoalueilla ja keskustoissa entistä enemmän pyöräilyn ja jalankulun ehdoilla. Väylien turvallisuutta parannetaan liikennevalojärjestelmää ja liittymiä kehittämällä. Kevyen liikenteen ja autoliikenteen risteämiskohtia parannetaan pääväylillä alikulkuja toteuttamalla, alempiasteisilla väylillä keinoina ovat mm. saarekkeet ja korotetut suojatiet. Viime kädessä liikkumiseen vaikutetaan nopeusrajoituksilla. Liikkumisen ympäristön pitää olla kuitenkin nopeusrajoitusta tukevaa.

Liikenteen haitat

Liikenteen haittakysymyksissä maankäytön sijoittaminen on avainasemassa. Liikennemelun aiheuttamia haittoja vähennetään myös kehittämällä kevyen liikenteen olosuhteita ja joukko-liikennettä. Meluhaittojen hallittavuuteen pyritään tekemällä pääväylät sujuviksi, jotta liikennettä voidaan keskittää niille. Pääväylillä meluhaitat ovat paremmin hallittavissa mm. rakenteellisin ratkaisuin.

Asuntoalueilla melun vähentämistavoitetta tuetaan kehittämällä liikkumisympäristöä niin, että nopeustasot pysyvät alhaisina.

Ouluun on laadittu tieliikenteen meluntorjuntaohjelma, jossa on arvioitu sekä nykyiset että tulevat liikennemelualueet sekä tehty suositus meluntorjunnan toteuttamiseksi. Meluntorjuntatoimilla mahdollistetaan asuminen hyvinkin lähellä liikenneväyliä.

Kansainväliset ja valtakunnalliset yhteydet

Yhteyksien toimivuuteen Oulusta ja Ouluun vaikutetaan kaikin keinoin. Ouluun tavoitellaan nopeajunaliikennettä. Tämä edellyttää pääradan parantamista Tampereelta Seinäjoen kautta

Ouluun. Oulun seudulla tämä tarkoittaa myös tasoristeysten poistamista Oulusta etelään. Itäradan sähköistäminen pyritään toteuttamaan mahdollisimman pian.

Junaliikenteen toimintaa tuetaan järjestämällä junille hyvät liityntäyhteydet kaikista seudun kunnista. Oulun matkakeskusta kehitetään tärkeänä matkustajaliikenteen solmukohtana.

Tieyhteys Oulun lentoasemalle pidetään liikennetarpeen edellyttämässä kunnossa. Joukko-liikenneyhteydet lentoasemalle turvataan koko kaupunkiseudulta. Kaavoituksella turvataan edellytykset lentoaseman ja sen ympäristön kehittämiseksi kansainvälisestäkin laatuvaatimukset täyttäväksi asemaksi ja logistiseksi solmupisteeksi.

Oulun satamasta kehitetään Perämeren keskeinen metsäteollisuuden ja konttaliikenteen satama. Sataman ympärivuotinen käyttö turvataan. Satamaan johtavaa väylää kehitetään liikennetarpeen mukaan.

Yleiskaavakartalla matkakeskus on esitetty merkinnällä **linja-autoasema /julkisen liikenteen vaihtopaikka/matkakeskus**.

LL

Lentokenttä on esitetty yleiskaavakartalla merkinnällä **lentoliikenteen alue**.

Logistiikka

Oritkaria kehitetään niin seudullisena kuin kansainvälisenä logistisena solmupisteinä. Ensimmäisinä kehittämissivaiheina ovat yhdistettyjen kuljetusten terminaalin toteuttaminen ja sataman päälaiturin jatkaminen.

Oulun seudun kuntien logistiikkayhteistyötä lisätään kuljetus- ja varastointikustannusten vähentämiseksi. Oulun keskustan huoltoliikennejärjestelmää kehitetään.

LTA

Oritkarin yhdistettyjen kuljetusten terminaali-alue on osoitettu yleiskaavakartalla merkinnällä **tavaraliikenteen terminaali-alue**.

LS

Sataman alue on osoitettu yleiskaavakartalla merkinnällä **satama-alue**.

Lentoliikenteen alueelle on varattu yleiskaavassa **logistiikka-alue**, jolla voidaan käsitellä lentorahtia. Logistiikka-alueeseen sisältyy myös lentoliikenteen tavarankäsittelyyn liittyvää yritystoimintaa.

6.1.4. Suojelu- ja virkistysalueet

Suojelualueet ja niitä koskevat merkinnät on kuvattu kohdassa 3.4.7.

Virkistysalueitten nykytilanne

Oulun seudun merkittävimmät virkistys- ja vapaa-ajalueet ovat seuraavat:

Hailuoto Pohjoisranta, Isomatala - Maasyvänlahti, Kirkkosalmi, Pökönokka, Pöllä	Haukipudas Virpiniemi Isoniemi, Halosenniemi-Härysenniemi, Haukiputaan edustan saaret, Kalimenojan suisto, Kiiminkijoen suisto, Martimojoen samoilualue
Kempele Honkanen, Mourunginjärvi	Oulu Hietasaari, Oulujoen suisto, Oulun edustan saaret, Kraaseli, ja Pramiinit, Sanginjoen retkeilyalue, Turkansaari
Kiiminki Kiiminkijoki, Koitelinkoski, Kiimingin letto-alue	Oulunsalo Akionsaari, Varjakka, Liminganlahti, Salon-selänharju, Papinjärvi
Muhos Muhos- ja Poikajoen laaksot, Pyhäkosken Lemmenpolku, Rovastinsaari - Kestinsaari	

Nykyisin seudullisessa virkistyskäytössä olevat alueet ovat yleensä hyvin saavutettavissa, laajoja, kauniita ja luonnonympäristöltään merkittäviä ja omaperäisiä alueita, joista monilla on laadukkaita ja monipuolisia palveluja.

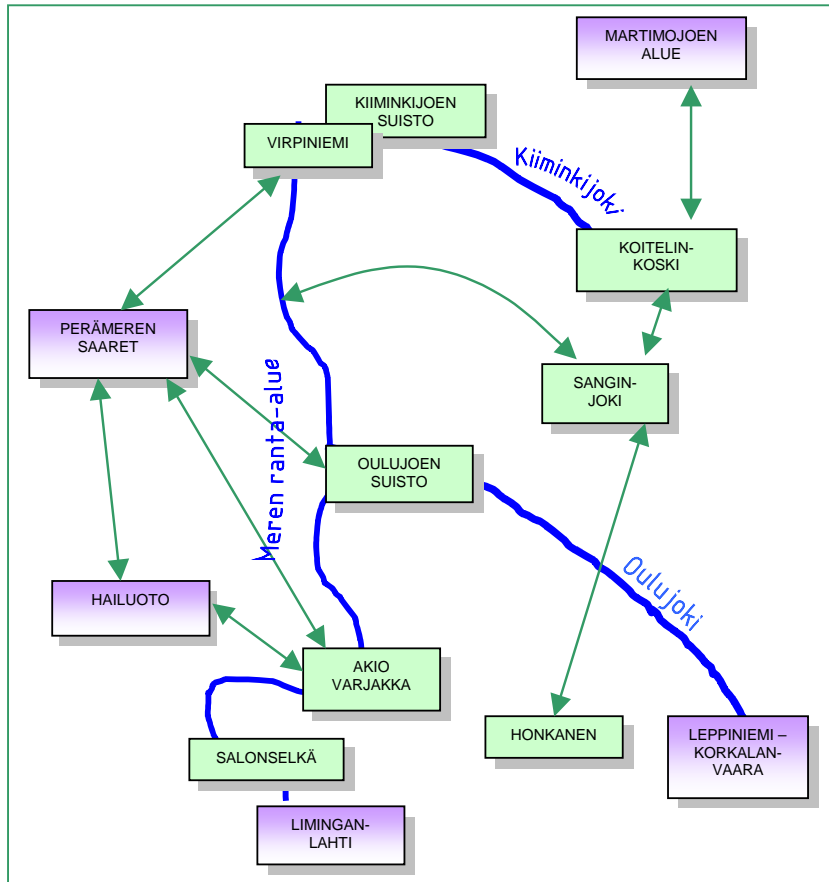
Lähteet

Oulun kaupunkiseudun virkistys ja vapaa-ajan alueiden suunnitelma. VIVA. Ouluseutu. Sarja n:o 8. 1998.

Seudullinen virkistysalueverkosto täydentyä uusilla alueilla ja reiteillä 'Oulun kaupunkiseudun virkistys- ja vapaa-ajan alueiden suunnitelmassa' – VIVAssa luotujen periaatteiden pohjalta. Tavoitteena on, ettei virkistys- ja vapaa-ajan alueille sijoiteta rakentamista, joka on ristiriidassa virkistys- ja vapaa-aikatoimintojen kanssa.

Viherverkostoa kehitetään nykyistä yhtenäisemmäksi muodostamalla viheralueista Oulujoen suisto keskipisteenä virkistys- ja vapaa-ajalueiden verkosto, johon kuuluvat Virpiniemi, Kiiminkijoen suisto, Kiiminkijoki Koitelinkoskelle asti, Koitelinkosken, Sanginjoen ja Honkasen alueet, Salonselkä sekä Akionsaari, Akionlahti – Varjakka. Kehä jatkuu vesireittinä sekä Ou

lunsalon, Oulun ja Haukiputaan edustan saarien, Hailuodon sekä ranta-alueen muodostamana kokonaisuutena Virpiniemeen asti.

Kuva:
VIVAverkoston merkittävimmät alueet ja niiden väliset yhteydet.

Tavoitteena on myös yhtenäinen viheralue Sanginjoen alueelta Heikinharjun, Pyykös- ja Kuisjärven alueiden kautta Piimäperä–Rajahaudan alueelle. Erillisviheraluekohteina kehitetään Haukiputaan Martimojoen, Kempeleen ja Oulunsalon Liminganlahden aluetta sekä Hailuodon taajama-alueiden ulkopuolisia alueita. Muhoksen Leppiniemi-Korkalanvaaran alue liittyy Oulujoen ranta-alueen sekä seudun yleiskaava-alueen ulkopuolisen Rokuan alueen yhtenäiseksi virkistys- ja vapaa-ajan alueiden kokonaisuudeksi.

V

Virkistysalueena ovat kuntien kaavoissa tai muissa suunnitelmissa esitetyt virkistyskäyttöön varatut alueet, jotka asuinalueita lähellä olevan sijaintinsa puolesta soveltuvat osaksi seudullista virkistysalueverkostoa. Koska alueet ovat tärkeä osa seudullista virkistysalueverkostoa, alueet on suunniteltava ja toteutettava siten, että niiden mahdollistama toiminta tukee ja täydentää muita seudullisia virkistys- ja vapaa-ajanpalveluita.

op

Oulujoen suiston kaupunkipuisto on alue, jolla on erityisiä maisemallisia, historiallisia, kaupunkikuvallisia ja virkistysarvoja. Jatkosuunnittelussa ja hoidossa on varmistettava, että puiston erityiset arvot säilyvät.

MU

Virkistysalueverkoston osana ovat myös **maa- ja metsätalousvaltaiset alueet, joilla erityistä on ulkoilun ohjaamistarvetta**. Nämä alueet on tarkoitettu maa-

ja metsätalouskäyttöön. Alueelle voidaan rakentaa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja rakennuksia ja rakennelmia sekä tarvittaessa myös retkeily- ja ulkoilureittejä taukopaikkoineen. Yleiskaavassa ei esitetä taukopaikkojen sijaintia vaan niiden sijainti samoin kuin reittien tarkempi sijainti ratkaistaan kunta-kohtaisella tätä yleiskaavaa tarkemmalla suunnitelmalla.

Alue on osa seudun virkistys- ja vapaa-ajan verkostoa, mistä johtuen metsää on hoidettava sen erityisluonteen edellyttämällä tavalla. Alueen metsänkäytössä sovelletaan Pohjois-Suomen metsänhoitosuosituksia ja laaditaan tiloittaiset metsäsuunnitelmat.

MY

Oulujokilaaksossa on **maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on erityisiä ympäristöarvoja**. Alueet on tarkoitettu maa- ja metsätalouskäyttöön, asuinrakennuksia niille ei saa rakentaa. Alueelle voidaan kuitenkin rakentaa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja rakennuksia ja rakennelmia. Alueilla ei saa tehdä maisemaa muuttavia maanrakennustöitä, kaataa puita tai tehdä muita näihin verrattavia toimenpiteitä (MRL 128 § mukainen toimenpiderajoitus).

MA

Virkistys- ja vapaa-ajanalueiden verkostossa **maisemallisesti arvokkailla peltoalueilla** on maisemakuvaa monipuolistava tehtävä. Alue on tarkoitettu maatalouskäyttöön. Peltojen säilyminen viljeltyinä on maiseman kannalta ensiarvoisen tärkeää. Alueelle voidaan rakentaa maatalouskäyttöön tarkoitettuja rakennuksia ja rakennelmia.

Viheryhteysverkoston eri osien välillä on yhteystarpeita, jotka yleiskaavakartalla on osoitettu merkinnällä **viheryhteystarve**. Yhteystarve on tarkoitus toteuttaa reittinä, joka soveltuu patikointiin ja hiihtämiseen. Yleiskaavassa osoitettu reitin paikka on yleispiirteinen ja paikka ratkaistaan tätä yleiskaavaa yksityiskohtaisemmissa kuntien suunnitelmissa.

R

Loma- ja matkailualueena ovat loma-asunto- ja ryhmäpuutarha-alueet. Rakentaminen perustuu näillä alueilla kuntien omiin yksityiskohtaisempiin oikeusvaikutteisiin osayleiskaavoihin tai asemakaavoihin. Alueen suunnittelussa on turvattava kevytliikenteen pääsy ranta-alueille sekä ympäröiville vapaa-alueille.

M-1

Ranta-alueen osat, joille on lomarakentamisen paineita tai jotka on osoitettu loma-asuntokäyttöön kuntien oikeusvaikutuksettomissa yleiskaavoissa, on osoitettu merkinnällä **maa- ja metsätalousvaltainen alue**. Näiden alueiden maankäyttö ratkaistaan kuntakohtaisella asemakaavalla tai yksityiskohtaisella oikeusvaikutteisella osayleiskaavalla. Ennen oikeusvaikutteisen osayleiskaavan laatimista, lupaharkinnan perusteena voi olla nykyinen voimassa oleva oikeusvaikutukseton osayleiskaava. Tämän yleiskaavan perusteella ranta-alueella ei voi poiketa maankäyttö- ja rakennuslain 72 §:n mukaisesta rakentamisrajoituksesta. Myös näillä alueilla on yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa huolehdittava siitä, että yleiset kulkuyhteydet rantaan ja ympäröiville vapaa-alueille säilyvät.

RM

Seudun kuntien kaavoissa olevat virkistys- ja matkailukohteet Hailuodon Marjaniemi, Kiimingin Koiteli, Oulun Hietasaari sekä Oulunsalon Varjakka on esitetty **matkailupalvelujen alueena**. Haukiputaan Murtoperään ja Kempeleen Ouluntulliin on osoitettu uudet aluevaraukset, joilla voi olla matkailua palvelevaa toimintaa. Lisäksi Murtoperän altaat on esitetty **virkistys- ja matkailukohde** merkinnällä teemakartalla 1/2.

RM

Virkistäytymisen kannalta tärkeät reitit ja kohteet on esitetty yleiskaavan teemakartalla 1/2.

Seudun luonnonympäristöltään merkittävät kohteet on esitetty merkinnällä **luontokohde**.

Virkistykseen ja retkeilyyn soveltuvat merkittävät kohteet on esitetty merkinnällä **virkistys- ja matkailukohde**.

Maisemallisesti merkittävät seudulliset kohteet on esitetty merkinnällä **maise-
makohde**.

Seudun virkistäytymisen kannalta merkittävät uimarannat ja venesatamat on merkitty teemakartalle kohdemerkinnällä **seudullisesti merkittävä uimaranta ja seudullisesti merkittävä venesatama**.

Seudun moottorikelkkareitistö on osoitettu merkinnällä **moottorikelkkailun pääverkko**. Moottori-, valta-, kanta- tai rautatien sekä moottorikekkareitin risteämäkohta rakennetaan turvalliseksi esimerkiksi alikulkutunnelin avulla.

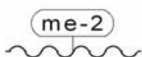
6.1.5. Seudulliset hankkeet

Nykytilanne

linatin moottoriurheilukeskuksen toiminnot on tarkoitus siirtää uuteen paikkaan vuosina 2004 – 2007. Moottoriurheilukeskuksen vaihtoehtoisina sijoituspaikkoina on tarkasteltu neljää eri sijaintipaikkaa. Moottoriurheilusijaintipaikkaa selvittelyt työryhmä esittää uudeksi sijaintipaikaksi Ylikiimingin Kokkokangasta.

Lähteet

Oulun kaupunki & Tielaitos. Selvitys seudullisen moottoriurheilukeskuksen sijoituspaikasta. Ouluseutu. Sarja no 15.

3

Moottoriurheilukeskuksen yhteyteen sijoittuu moottoriurheilun lisäksi harrasteilmailutoimintaa, ampumarata sekä mahdollisesti myös muita harraste- ja viranomaistoimintoja. Tämä monitoimikeskus sijoittuu yleiskaava-alueen ulkopuolelle Ylikiimingin Kokkokankaalle. Yleiskaavassa monitoimikeskus näkyy symbolina sekä **monitoimikeskuksen melualueena**. Yleiskaavaa laadittaessa moottotarkkaa tietoa, mistä johtuen yleiskaavassa esitetty melualueen laajuus on likimääräinen. Melualueen rajausta tarkentuu yksityiskohtaisessa suunnittelussa.

Nykytilanne

Äimäraution eläinurheilukeskuksessa on ravirata, ratsastustallit, maneeseja, eläinklinikka sekä hevostarvikekauppa. Alue toimii ravi- ja ratsastusurheilutoiminnan lisäksi hevosten harjoituspaikkana. Myös Virpiniemessä on ravirata, ratsastustalleja sekä muuta eläinurheilutoimintaa.

2

Seudun yleiskaavassa osoitetaan Virpiniemi mahdollisena kehitettävänä **eläinurheilukeskuksen** sijoituspaikkana. Eläinurheilukeskus on pääasiassa hevosurheilua varten varattava alue, joka tarvitsee tilaa noin 50 ha. Vaihtoehtoisena sijaintipaikkana eläinurheilukeskukselle pidetään tämän yleiskaava-alueen ulkopuolelle sijoittuvaa Liminkaa.

Nykytilanne

Oulun seudun jätteet käsitellään Ruskossa alueella, joka täyttyy vuoteen 2020 mennessä. Ruskossa jätteen käsittelyä jossakin muodossa vielä vuoden 2020 jälkeenkin.

1

Yleiskaavassa varaudutaan uuden **jätteen lopusijotuspaikan** sijoittamiseen Alakyläntien varteen Kalimenojan pohjoispuolelle.

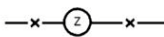
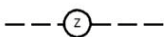
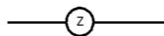
Yleiskaavassa ei ole esitetty varauksia tuulivoimaloita varten, koska maakuntakaavaan liittyvä tuulivoimaloiden sijoittamista kosekeva selvitystyö on ollut kesken yleiskaavaehdotusta laadittaessa. Perämeren rannikon tuulivoimaloiden aluevaraukset ja vaikutukset selvitetään jatkossa erillisellä osayleiskaavalla.

6.1.6. Erityis- ja selvitysalueet

E Yhdyskuntateknistä ja energiahuoltoa palvelevat laitokset on esitetty yleiskaavakartoilla merkinnällä **erityisalue**. Teemakartalla 2/2 on esitetty alueella olevat laitokset symbolein.

Energiahuolto

Fingrid Oy on suunnittelee uuden 400 kV:n voimajohdon rakentamista Muhoksen Pyhäkosken voimalaitokselta Tornion seudulle ja edelleen Ruotsiin. Voimajohdon linjauksesta laadittiin kolme vaihtoehtoa vuonna 2000. Vaihtoehtojen vaikutukset on arvioitu ja arvioinnin tuloksena on päädytty linjan toteuttamiseen vaihtoehdon C mukaisesti. Uusi johtolinja ylittää Natura 2000 verkostoon kuuluvan Löytösuo-Karpassuo-Reikäsuon. Vaikka suojelualueella on jo aiemmin voimalinja, edellyttää uuden linjan rakentaminen Natura-arvioinnin tekemistä ennen johtolinjan toteuttamista. Tämän lisäksi alueen rakentamisedellytykset on selvitettävä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki) mukaisella menettelyllä., koska tehty selvitys ei ulottunut Muhoksen Pyhäkosken eteläpuoliselle alueelle.

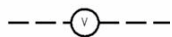
Nykyiset ja suunnitellut 110 kV:n ja 400 kV:n **voimajohdot** on esitetty yleiskaavan teemakartalla 2/2.

Toppilan voimalaitos on esitetty teemakartalla 2/2 merkinnällä **lämpövoimala**.

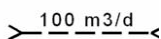
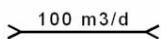
Vesihuolto

Oulun kaupungin on tarkoitus siirtyä vedenhankinnassa pintaveden käytöstä pohjaveden käyttöön. Tavoitteena on tuottaa Viinivaarasta hyvälaatuista pohjavettä siten, että se kattaa vuoden 2020 ennustetun keskikulutuksen 35 000 m³/vrk.

Viinivaarasta Ouluun **suunniteltu päävesijohto** on osoitettu teemakartalla 2/2.

Teemakartalla 2/2 on osoitettu myös seuraavat merkinnät:

Kuntien väliset **nykyiset ja suunnitellut vedentoimituskapasiteetit**.

Seudun vesihuollon kannalta tärkeät **pohjavedenottamot**.

—>>>— Kuntien väliset **nykyiset sekä suunnitellut siirtoviemärit**.

- - ->>>- - -

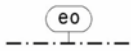
Seudun kannalta tärkeät **jäteveden käsittelylaitokset**.

Jätehuolto

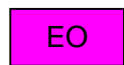

Teemakartalla 2/2 on esitetty myös Ruskon nykyinen sekä Alakyläntien varteen suunniteltu jätteenkäsittelyalue merkinnällä **jätteen loppusijoituspaikka**. Kiimingin kunnan nykyinen jätteenkäsittelyalue sijaitsee alueella, joka soveltuu myös nykyistä laajempaan toimintaan. Alue on esitetty yleiskaavassa jätteenkäsittelypaikkana, jonka asema seudullisessa jätehuollossa tarkentuu ajan myötä.

Maa-ainesten otto

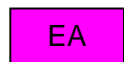

Oulun seudun merkittävin tulevaisuuden maa-ainesten ottoalue sijoittuu Vasikasuolle. Alueen maa- ja kiviainesvarojen arvioidaan riittävän 50 – 100 vuoden tarpeeseen. Alueelle on laadittu maa-ainesten ottosuunnitelma. Suunnittelualue on merkitty yleiskaavakartalle 1/1 merkinnällä **maa-ainestenottoalue**. Alueen maankäytön tarkempi järjestäminen ratkaistaan oikeusvaikutteisella osayleiskaavalla.

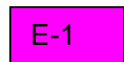

Haukiputaan ja Oulunsalon seudullisesti merkittävät maa-ainestenottoalueet puolestaan on merkitty yleiskaavakartalle aluevarauksena, joka perustuu kunnanvaltuustojen hyväksymiin maa-ainestenottosuunnitelmiin, jotka ovat myös lupaharkinnan pohjana.

Edellä mainittujen merkintöjen lisäksi yleiskaavassa on esitetty seuraavat aluevarausmerkin-

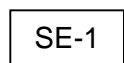
Oulun seudun ampujien käytössä olevat alueet Kiimingissä ja Oulunsalossa on esitetty merkinnällä **ampumarata-alue**.

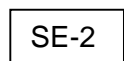
Haukiputaan merivartioston alue Virpiniemessä on esitetty merkinnällä **erityis-alue**.

Seudun hautausmaista osa on esitetty merkinnällä **hautausmaa-alue**. Osa hautausmaista sijoittuu keskustatoimintojen alueelle tai maa- ja metsätalous-alueelle.

Oulun kaupungin Vihreäsaari ja sen läheisyydessä olevien Ölly-, Hevos-, Heinä-, Varsa, Virran- ja Sonnisaari ovat **selvitysalueena**, jonka maankäyttö ratkaistaan myöhemmin erillissuunnitelmalla.

Haukiputaan Murtoperän maankäyttö ratkaistaan yleiskaavan laajennustyön yhteydessä tehtävän seudullisen, valtatie 4:n eritasoliittymien lähialueiden maankäytön vaikutuksia tarkastelevan selvityksen perusteella.

M-2

Oulun kaupungin Hiukkavaarassa Puolustuslaitoksen hallinnassa olevat alueet on esitetty yleiskaavakartalla merkinnällä **maa- ja metsätalousvaltainen alue**.

W

Meri sekä seudun merkittävimmät järvet ja joet on esitetty merkinnällä **vesialue**.

7. Yleiskaavan vaikutusten arviointi

7.1. Vaikutusten arviointi

Vaikutusten arviointi on ohjannut yleiskaavan laadintaa koko yleiskaavaprosessin ajan. Rakennemallivaiheessa rakennemallien vaikutukset arviointiin maankäyttö- ja liikennejärjestelmäsuunnittelijoiden toimesta. Rakennemallivaiheen vaikutusten arviointi on esitetty väliraportissa 3 'Rakennemallit ja niiden arviointi'. Tiivistelmä vaikutusten arvioinnista on tämän selostuksen kohdassa 5.1.

Yleiskaavaluonnoksen ollessa nähtävillä, luonnoksen vaikutuksia arvioimaan koottiin eri alojen asiantuntijoista koostuva raati. Asiantuntijaraadin jäsenet arvioivat laadittua luonnosta omasta näkökulmastaan ja esittivät arviointinsa suullisesti raadin kokoontumisten yhteydessä sekä kirjallisesti työskentelyn päätteeksi. Yleiskaavaluonnoksesta jätetyn palautteesta tehtyjen johtopäätösten kanssa samanaikaisesti tehtiin luonnoksen vaikutusten arvioinnista alla esitetyt johtopäätökset. Vaikutusten arvioinnit on esitetty kokonaisuudessaan väliraportissa 4b 'Vaikutusten arviointi sekä luonnoksen palaute'.

7.1.1. Yhteenvedo yleiskaavaluonnoksen vaikutusten arvioinnista

Rakennettu ympäristö

Yhdyskuntarakenne

Vaikutuksen arvioinnissa yhdyskuntarakenteen tiivistämisyrittämisestä pidetään oikeana lähtökohtana. Arvioinneissa todetaan, että yhdyskuntarakenteen ns. sormimalli on yhdyskuntarakenteellisesti perusteltu tiettyyn rajaan asti. Sormimallin etuna pidetään sitä, että rakennetun ja rakentamattoman alueen rajaus on yleensä selkeä, rakennetun alueen maankäyttö muodostuu riittävän tehokkaaksi, yhteydet keskustaan on helppo järjestää, kunnallistekniikka on keskitetysti edullista totuttaa ja kunnossapitää, joukkoliikenne on järjestettävissä järkevällä tavalla ja yhteydet asunnoista virkistysalueille muodostuvat lyhyiksi. Myönteisenä nähdään myös, että väylien varrella olevat pienemmät keskukset saavat uutta tukea.

'Sormimallin' haittana mainitaan sormelta sormelle suuntautuva liikenne, joka tapahtuu mallissa aina keskustan kautta. Sormimallia kehittämällä ei voida poistaa tätä sormien välisen liikenteen tarvetta. Sormimallissa kielteisenä piirteenä nähdään myös kaupunkiseudun vaikutusalueen venyminen pääväylien suunnassa, mikä merkitsee matkojen pitenemistä. Negatiivisena vaikutuksena mainitaan myös se, että vaikka joukkoliikenteen mahdollisuudet ja käyttäjien määrä kasvaakin, niin tehokkailla väylillä myös henkilöauton käyttäjien määrä kasvaa. Arvioinneissa 'sormimallin' heikkoutena mainitaan myös se, että sormien välisille viheralueille suuntautuu rakentamispaineita. Jos välialueille rakennetaan, sormimallin etuudet katoavat.

Arvioinneissa todetaan, että joukkoliikennekaupungin toimivuuden edellytyksenä ovat tehokas joukkoliikennejärjestelmä ja sitä tukeva tiivis yhdyskuntarakenne. Tehokkuuden yleiseksi mitaksi esitetään aluetehokkuuslukua, joka tiiviissä kaupunkirakenteessa tulisi olla vähintään $e_a=0.25$ ($e_k=0.35$ ja $e_{t=0.45}$). Arvioinnissa todetaan, että joukkoliikennekäytävien varret olisi syytä kaavoittaa pääosin matalana ja tiiviinä, koska kilpailukykyistä ja vetovoimaista asuinympäristöä ei

saada aikaan perinteisellä kerrostalorakentamisella eikä riittävän tehokasta rakennetta perinteisellä erillisomakoti - tai harvalla rivitalorakentamisella.

Keskusverkko

Vaikutusten arvioinnissa pidetään perusteltuna esitettyä keskushierarkiaa. Arvioinnissa todetaan, että kauppakeskusten tulee tukea yhdyskuntarakennetta, minkä takia kauppakeskusten tulisi sijoittua seudun keskusten, lähinnä pää- ja aluekeskusten yhteyteen.

Arvioinnin mukaan tulevaisuuden kaupunki muodostuu moninapaiseksi eli monikeskustaiseksi rakenteeksi. Arvioinnissa oletetaan, että Oulun keskustan lisäksi kaupunkiseudun sekä etelä- että pohjoispuolella on mahdollisuus toimivan aluekeskuksen toteutumiseen. Oulun kaupungin rajojen puitteissa se tarkoittaa Kaakkurin seutua sekä Kaijonharju-Linnanmaan aluetta. Molemmat sijaitsevat liikenteellisesti edullisella paikalla ja laajan väestökeskittymän painopisteessä. Ongelmana nähdään kuitenkin Kaakkurin sijainti lähellä Kempeleen Zeppeliiniä. Arvioinnissa todetaan, että erikois- ja päivittäistavarakaupassa kaksi kauppakeskusta aiheuttaa kilpailutilanteen väestöpohjan riittävydestä, sillä suuret kauppakeskukset edellyttävät jopa 50 000 asukkaan väestöpohjaa. Kilpailutilanne syntyy, koska eteläisen vyöhykkeen väestömäärä vuonna 2020 on arvioiden mukaan 44 900 henkilöä. Tämän lisäksi vaikutusten arvioinnissa todetaan, ettei Hiukkavaaran aluekeskuksen yhteyteen sijoittuvalle suurelle kauppakeskukselle näytä löytyvän alueelta riittävää väestöpohjaa. Kaakkoisen alueen väestömääränhän on arvioitu vuonna 2020 olevan 25 000 henkilöä. Näin ollen vaikutusten arvioinnissa esitetään Hiukkavaaran ja sen palvelukeskuksen roolin uudelleen pohtimista.

Liikenne

Arvioinnissa epäillään yleiskaavassa esitetyn väestö- ja työpaikkakasvun olevan ylimitoitettua. Etenkin Oulun eteläpuolella Kempeleessä ja Oulunsalossa arvelaan liikennemäärien, jotka ovat aina sidoksissa väestö- ja työpaikkamäärien kasvuun, kasvavan ennustettua hitaammin. Tämän arvioidaan mahdollistavan tarvittavien verkkoinvestointien toteuttamisen esitettyä myöhemmin. Näin siitäkin huolimatta, että liikenteen kasvu on perinteisesti ollut väestönkasvua nopeampaa. Arvioinnissa kehoitetaan varmistumaan tämänhetkisistä kuntien kasvuodotuksista, sillä ylimitoitettut ennusteet johtavat ylisuuriin liikennemääräennusteisiin, väylätarpeisiin ja –kustannuksiin.

Arvioinneissa tuodaan esiin, että iltapäivän ruuhkaliikenteessä työmatka- ja asiointiliikenne sekoittuvat erityisesti alueilla, joissa kaupalliset palvelut ja työpaikat sijaitsevat lähekkäin. Vaikeasti hallittavina mainitaan Kaakkuri/Perävainio, Linnanmaa, Rusko, Ritaharju ja Limingantulli/Karjasilta, jossa ajoneuvoliikenne ruuhkautuu ja ajoneuvoliikenteen hallinta on vaikeaa. Myös Hiukkavaaran alueen arvellaan voivan muodostua liikenteen kannalta hankalaksi, vaikka työpaikkojen määrä ei siellä olekaan järin suuri. Arvioinnissa todetaan, että 'Hiukkavaaran reitti' tarjoaa kehäyhteyden keskustan ohi, mikä edellyttää kaavailtujen uusien yhteyksien kytkemistä kiinteästi yhteen sillan toteuttamisen kanssa.

Kuntakeskusten sisäisen liikenteen ongelmia arvioidaan esiintyvän Oulunsalossa, jossa asuminen jakaantuu laajalle Lentokentäntien molemmin puolin. Vaikutusten arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, että kunnan sisäistä liikennettä hakeutuu Lentokentäntielle, jonka varrella ovat tiiviit työpaikkakeskitty

mät eivät ainakaan helpota tiellä liikkumista. Oulun keskustan alueella arvellaan jakeluliikennettä jouduttavan rajoittamaan.

Pohjantiellä ongelmana nähdään lyhyet ramppivälit ja runsas työpaikkaliikenne, minkä vuoksi liikenteen sujuvuus vaikeutuu. Vaikutusten arvioinnin mukaan rajallinen tila, ramppien välisen sekoittumisalueiden ja ramppikärkien hankala muotoilu vaikeuttavat liikenteen sujuvuutta tulevaisuudessa, lisäkaistatkaan eivät arvioinnin mukaan pysty tilannetta helpottamaan. Erityisen hankalana pidetään Linnanmaan ramppien liikenteen järjestämistä. Vaikutusten arvioinnin mukaan tilanteessa, jossa liikenne on ennustettua suurempi liikenteen sujuvuutta ei voida turvata rampeilla sen paremmin kuin ramppiväleillääkään.

Vaikutusten arvioinnissa huomautetaan, että Pohjantien hyödyntäminen joukkoliikenteen nopean yhteyden reittinä ei ole kovin taloudellinen vaihtoehto. Reitin hyödyntäminen edellyttää alueiden hankkimista lisäkaistoja varten, matkustajat haluavat vaihdottoman tai enintään yhteen vaihtoon rajoittuvan joukkoliikennematkan ja vaihtoterminaalit on rakennettava. Tämän lisäksi arvioidaan runkolinjan vaihtoineen ja pysäkkeineen hyödyntävän ruuhkaliikenteen matkustajia vain vähän. Vaikutusten arvioinnin mukaan, mikäli joukkoliikenteeseen todella halutaan uusia käyttäjiä, tulee liikenteen olla täsmällistä ja tiheää ei vain ruuhkahuippuna vaan myös hiljaisempina aikoina. Tämän todetaan edellyttävän kuntien ja valtion paljon nykyistä voimakkaampaa panostusta joukkoliikenteeseen.

Arvioinnissa esitetään rautatien liikennealueiden varaamista yleiskaavaan 8-12 kappaletta. Nämä alueet toimisivat tulevaisuudessa mahdollisina raideliikenteen liikennepaikkoina. Arvioinnissa todetaan, että nykyinen rata kulkee melkein kaikkien keskeisten palvelu-, työpaikka- ja asuinalueiden läpi tai lyhyen kävelyetäisyyden päässä niistä. Raideliikenteen paikallisliikenteen lisääminen tukisi arvioinnin mukaan myös matkakeskuksen toimintaa.

Kevyen liikenteen verkkoa pidetään erinomaisena. Kustannuksia lisäävänä tekijänä nähdään kevyen liikenteen väylien ja 2-ajorataisten liikenneväylien risteämiskohtien siltojen ja alikulkujen uudistaminen. Lisäksi kiinnitetään huomiota polkupyörien pysäköinnin järjestämisen tarpeellisuuteen. Arvioinnissa todetaan, että yleiskaavan yhteydessä tulisi sopia 'seudullisen pysäköintijärjestelmän periaatteet' yksityiskohtaisemman kaavoituksen pohjaksi. Sopimuksen tulisi arvioinnin mukaan käsittää sekä autojen että polkupyörien pysäköinti. Näin voitaisiin poistaa alimitoitettun minimipysäköintinormin käytöstä aiheutuneet nykyiset ongelmat.

Vaikutusten arvioinnissa tuodaan esiin myös, että kaatopaikan sijoitus kokonaisliikenteeseen on marginaalinen. Kuljetustaloudellisesti sijainti sen sijaan on tärkeä. Tässä suhteessa maankäytön voimakas lisääntyminen seudun eteläosissa ei ole optimaalinen kaatopaikan kannalta. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös siihen, ettei suuria yleisömääriä vetäviä toimintoja tulisi sijoittaa kaupallisten palvelujen välittömään läheisyyteen. Arvioinnin mukaan Raksilan ja Linnanmaan alueella pysäköinti- ja ohjausjärjestelmät tulevat heikkenemään nykyisestä.

Vaikutusten arvioinnin mukaan liikennemäärien lisäys Pohjantielle johtuu osaksi myös valitusta rakennemallista. Arvioinnissa esitetään ongelman helpottamiseksi varautumista pitkällä tähtäyksellä toisen kehäväylän toteuttamiseen.

Luonnonympäristö ja maisema

Maisema

Arvioinnissa todetaan, ettei seudun liikenneverkkoon tukeutuvat yhdyskuntarakenne huomioi alueen maisemarakennetta. Arvioinnissa esitetään kuntakohtaisessa maankäytössä maisemarakenteen alatasojen (laaksot) ja ylätasojen (harjanteiden ja kumpareiden laet) säilyttämistä.

Arvioinnin mukaan seudun yleiskaavaluonnoksen vaikutukset maisemakuvaan voivat olla huomattavia Perämeren rannalla ja saarissa. Erityisesti Haukiputaalla ja Hailuodossa on runsaasti rantarakentamista. Samoin jokirantojen rakentaminen lisääntyy Kiimingissä, Oulussa ja Muhoksella.

Maisemakuvan kannalta metsät ovat erityisesti taajamakuvaan rikastuttavia. Arvioinnissa pidetään tärkeänä, että metsät säilytetään rakentamattomina kuntien sisäisen viheralueverkoston selkärankana. Myös järvet ovat tärkeitä maisemakuvan kannalta.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota siihen, ettei Oulunsalon ja Kiimingin keskustaajamiin ole osoitettu lainkaan viheralueita ja että valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävillä maisema-alueilla Oulujoki- ja Kiiminkijokilaaksoon sekä Hailuotoon on osoitettu lisärakentamista.

Lisäksi maisemaa koskevassa arvioinnissa toivotaan maisemallisesti merkittävien reittien, teiden ja yleisesti tunnettujen paikallisesti merkittävien alueiden esittämistä yleiskaavassa. Yleiskaavaan merkittäväksi esitetään myös ulkoilu-, veneily-, vaellus ja moottorikelkkareittejä.

Luonto

Vaikutusten arvioinnissa esitetään, että luonnonsuojelulain nojalla suojellut luontotyytit sekä maakunnallisesti merkittävien perinnebiotooppien alueet pitäisi merkitä vahvistuvaan yleiskaavakarttaan eikä erilliselle liitekartalle. Samoin vaikutusten arvioinnissa pidetään tärkeänä uhanalaisen lajiston sekä arvokaiden harju- ja kallioalueiden esittämistä yleiskaavakartalla.

Vaikutusten arvioinnin mukaan VIVA-suunnitelmassa ja maisemarakenneselvityksessä annettu teoreettinen perusta ei riitä kuntien välisten maiseman- ja luonnonkäyttöerojen selvitykseen. Tästä johtuen arvioinnissa esitetään selvityksen tekemistä maiseman ja luonnon sietokyvyn arvioimiseksi. Selvitys esitetään tehtäväksi ekologisen jalanjäljen laskentaan perustuen. Arvioinnissa pidetään tärkeänä myös virkistysalueiden sosiaalisten vaikutusten arvioinnin tekemistä.

Tämän lisäksi arvioinnissa esitetään seuraavia jatkotoimenpiteitä:

- aluevaraus ympäristöä kuormittaville nykyisille ja tuleville laitoksille
- puuttuvat luonnon kannalta merkittävät alueet ja kohteet yleiskaavaan
- maisema-alueelle sijoittuvalle rakentamiselle tulisi kehittää oma maisemavot huomioiva kaavamerkintä
- seudun tunnetuille maisema- ja virkistyskohteille tulisi kehittää oma kaavamerkintä
- vene- ja ulkoilureitit yleiskaavaan

- uusi vaikutusarvio luonnon, maiseman ja ympäristönsuojelun kannalta yleiskaavaluonnoksen tarkennusten jälkeen

Sosiaalisten vaikutusten arviointi

Terveys

Arvioinnissa todetaan liikenteen lisääntyessä ja vauhdin kasvaessa moottoritien olevan melusaastelähde, josta on haittaa asutusalueille. Arvioinnissa todetaan, että teiden aiheuttama meluvyöhyke tulisi perusteellisesti selvittää ja meluisille alueille olisi sijoitettava muuta kuin asutusta ja melulle herkkiä toimintoja.

Vaikutusten arvioinnissa korostetaan, että rakennusalueiden maapohjan tulisi soveltua rakentamiseen ilman suuria perustamiskustannuksia. Eikä kosteita paikkoja pitäisi missään tilanteessa kaavoittaa ainakaan asuinrakennusalueeksi, koska kostea, alava maaperä yhdistettynä huonoon rakentamiseen voi näkyä jo muutaman vuoden päästä hometalo-ongelmana.

Terveyttä voidaan ylläpitää ja kohentaa liikunnan avulla. Tästä johtuen seudulla tarvitaan kevyen liikenteen väyliä entistä enemmän sekä myös helppoja ja turvallisia yhteyksiä luonnonympäristöön. Vaikutusten arvioinnissa suositellaan asuinalueiden ympärille yhtenäistä virkistysaluetta. Yhtenäinen virkistysalue turvaisi arvion mukaan myös sen, ettei asuinalueesta olisi haittaa mahdolliselle lähialueella harjoitettavalle maataloudelle.

Koska vihreällä luonnolla on vaikutusta fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen, arvioinnissa suositellaan säilytettäväksi vihreää luontoa näköetäisyydellä asunnoista. Virikkeinen ja vaihteleva luonto eri lajeineen lisää lähiympäristön viihtyisyyttä. Viihtyisyyden ja hyvinvoinnin vuoksi arvioinnissa pidetään tärkeänä alkuperäisluonnon säilyttämistä.

Arvioinnissa todetaan lisäksi, että puhdas pohjavesi on talousveden kannalta ensiarvoisen tärkeää. Tästä johtuen arvioinnissa esitetään puuttuvien vedenotamoiden paikkojen merkitsemistä kaavaan sekä niihin liittyvien merkintöjen tarkistamista. Vesiluonnolla on fyysiseen terveyteen vaikuttamisen lisäksi myös psyykkistä hyvinvointia edistäviä vaikutuksia. Näin ollen arvioinnissa esitetään tiettyjen uimarantojen merkitsemistä yleiskaavaan.

Vaikutusten arvioinnissa esitetään myös

- kaikkien jätevesilaitosten merkitsemistä yleiskaavaan
- hautausmaiden merkitsemistä yleiskaavaan

Sosiaaliset olot

Vaikutusten arvioinnissa pidetään puutteena, ettei väestöä tarkasteltaessa ikärakennetta ole otettu huomioon. Lapsi- ja nuorisovaltaisten kuntien väestöpohja vaikuttaa erityisesti päiväkotien, koulujen sekä nuoriso- ja liikuntatilojen suunnitteluun. Arvioinnissa huomautetaan, että vuoteen 2020 mennessä ikääntyvän väestön osuus kasvaa merkittävästi nykyiseen verrattuna ja tällä on vaikutusta mm. vanhusten palvelukeskusten rakentamistarpeeseen. Tämän lisäksi tuodaan esille, että myös kauppakeskusten suunnittelussa tulisi ottaa huomioon eri

ikäryhmien tarpeet. Arvioinnissa esitetään kauppakeskusten kehittämistä siten, että ne tukisivat epävirallisten sosiaalisten verkostojen muodostamista.

Vaikutusten arvioinnissa tuodaan esiin, että olevia alueita kehitettäessä ja erityisesti uusia alueita suunniteltaessa koulutuspalveluiden sekä kulttuuri- ja muiden vapaa-aikapalveluiden saatavuuteen ja saavutettavuuteen on kiinnitettävä huomiota. Paikallisten, alueellisten ja seudullisten palveluiden kapasiteetin ja sijoittumisen ratkaisemista samaan aikaan asutuksen sijoittuspäätösten kanssa pidetään tärkeänä.

Vaikutusten arvioinnissa ehdotetaan selvitysten tekemistä uusien palveluyksiköiden sijoittamisesta kuntien ja osa-alueiden raja-alueille jo perussuunnitteluvaiheessa. Arvioinnissa huomautetaan, että toimintojen kehittämisen ja taloudellisuuden kannalta on merkitystä myös toteuttamisjärjestyksellä, ei vain suunnittelukauden lopputilanteella.

Arvioinnissa huomautetaan, että seudun yleiskaavaa on suunniteltu liikaa liikenteen merkitystä painottaen. Edellä mainitusta huolimatta liikenteen suunnittelussa on ei ole arvioinnin mukaan otettu huomioon väestöä, jolla on toiminnallisia rajoituksia liikkumisessa. Esimerkiksi vammaisten näkökulma puuttuu arvioinnin mukaan suunnittelusta kokonaan.

Kulttuuriympäristö

Vaikutusten arvioinnissa pidetään tarpeellisena sen pohtimista, mitkä ovat Oulun kaupungin ja seudun kansainväliset vetovoimaisuustekijät. Oulun kaupunginosien identiteettiä pidetään heikkona verrattuna esimerkiksi Helsingin Töölön, 'Rööperin' tai Kallion identiteettiin. Seudun yleiskaavassa esitettyä yhdyskuntarakenteen tiivistymisen ja rakennettujen alueiden kasvu toisiinsa kiinni hävittää arvioinnin mukaan tajuntaa siitä, että siirrytään paikkakunnalta toiseen ja eri keskukselta toiseen. Arvioinnissa esitetään seudun kuntien sekä Oulun eri kaupunginosien erityispiirteiden voimakkaampaa esille tuomista.

Vaikutusten arvioinnissa korostetaan kulttuuriperinnön huomioon ottamisen tärkeyttä myös yleiskaavatasolla. Arvioinnissa esitetään koko Oulun seudun arvokkaiden kulttuuriperintökohteiden inventoimista.

Arvioinnissa todetaan, että omaan seutuun sitoutuneet ja juurtuneet ihmiset huolehtivat hyvin asuinalueensa asioista. Asukkaiden nopea vaihtuminen asuinalueella ja koko seudulla on vaikutusten arvioinnin mukaan ongelma. Arvioinnissa pohditaan, voiko nykyiselle suuntaukselle, jossa lapsiperheet muuttavat ympäristökuntiin ja eläkeläiset Oulun keskustaan olla vaihtoehtoja.

7.1.2. Yleiskaavaluonnoksen vaikutusten arvioinnissa esiin tuotujen ongelmien huomioon ottaminen yleiskaavassa

Yleiskaavaluonnoksen vaikutusten arviointi on ohjannut luonnoksen tarkistamista yleiskaavaksi seuraavalla tavalla:

Yhdyskuntarakenne

Yleiskaavassa osoitetaan rakentamisalueena ne alueet, jotka tukevat seudun yhdyskuntarakenteen kehittämistä sormimaiseksi ja ohjataan kuntien rakentamista ensisijaisesti näille seudun yhdyskuntarakennetta tukeville alueille. Yleiskaavassa esitetään yhdyskuntaraken

teen laatukäytävä, jonka asumisjaksolle sijoittuvaa rakentamista pyritään ohjaamaan tiiviin ja matalan rakentamisen suuntaan.

Keskusverkko

Yleiskaavan keskusverkon toimivuudesta on keskusteltu yleiskaavatyön kuluessa. Yleiskaavassa pyritään tarjoamaan mahdollisuus sijoittaa monipuoliset palvelut helposti kaikkien seudun asukkaiden saavutettaville. Ongelmana on kaupallisten palvelujen ohjaaminen yleiskaavan avulla. Yleiskaavassa osoitetaan vähittäiskaupan suuryksikköjen sijaintipaikat, joiden määrä on todettu riittäväksi ja sijainti hyväksi kaupan ja kuntien edustajien yhteisessä asiaa käsitelleessä seminaarissa. Uusien vähittäiskaupan suuryksiköiden rakentaminen saattaa merkitä pienten kaupallisten yksikköjen kuihtumista joillakin alueilla. Ongelma on tiedostettu, mutta sen torjumiseen ei ole löydetty yleiskaavallisia keinoja.

Liikennejärjestelmä

Lentokenttien parantaminen on käynnissä. Parantamistoimenpiteiden valmistuttua liikenteen toimivuus tiellä paranee nykyiseen verrattuna. Tulevaisuuteen yleiskaavassa on varauduttu ohitustievarauksella. Pohjantien ongelmien kehittämistarpeet ja -mahdollisuudet on tarkasteltu yleiskaavaan liittyvässä liikennejärjestelmäsuunnitelmassa sekä erillisessä valtatie 4:n kehittämissuunnitelmassa.

Joukkoliikennejärjestelmän tavoiteasettelun pohjan muodostavat vuonna 1992 Oulun seudun liikenne 2010 ja vuonna 1995 Oulun seudun joukkoliikennesuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Yleiskaavassa pyritään tukemaan tavoitteissa asetetun joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden voimakasta kasvua. Se, millaisella joukkoliikennejärjestelmällä ja joukkoliikenteen hoitomallilla asetettuihin tavoitteisiin voidaan päästä on esitetty yleiskaavan kanssa samanaikaisesti tehdyssä liikennejärjestelmäsuunnitelmassa.

Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on todettu, ettei raideliikenteellä ole merkittävää roolia Oulun seudulla ennen vuotta 2020. Nykyisille asemapaikoille ei yleiskaavassa esitetä uutta rakentamista, joten mahdollisuudet terminaalinen tekemiseen säilyvät jatkossakin.

Pysäköintijärjestelmien kehittäminen vaatii seudun yleiskaavaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua, mistä johtuen yleiskaavassa eikä siihen liittyvässä liikennejärjestelmäsuunnittelussa ole otettu kantaa pysäköinnin kehittämiseen. Yleiskaavassa tavoitellaan sormimaisen yhdyskuntarakenteen vahvistamista. Sormimaisessa yhdyskuntarakenteessa liikennejärjestelmän toimivuus ei edellytä varautumista toiseen kehävälään.

Maisema ja luonto

Yleiskaavassa on vain joitakin rannan läheisyyteen sijoittuvia uusia rakentamisalueita. Pääosa yleiskaavan rantarakentamisalueista on jo rakennettu. Osa seudun yleiskaavan rakentamiseen varatuista ranta-alueista on tällä hetkellä vielä rakentamattomia. Tällaisia alueita on esimerkiksi Hailuodossa ja Haukiputaalla. Seudun yleiskaavassa nämä alueet on osoitettu loma- matkailualueena vahvistettujen kuntakohtaisten yleiskaavojen mukaisesti. Rantavyöhykkeelle rakentaminen ei ole mahdollista pelkästään seudun yleiskaavan perusteella vaan näille alueille rakentaminen edellyttää kuntakohtaista yleis- tai asemakaavaa ellei kuntakohtaisessa rakennusjärjestyksessä ole toisin määrätty. Ranta-alueen maisemaan sopivasta rakentamistavasta päätetään kuntakohtaisten kaavojen yhteydessä.

Luonnonsuojelulain mukaiset luontotyytit, merkittävät perinnebiotoopit, harju- ja kallioalueet sekä uhanalaisten kasvien alueet on merkitty yleiskaavakartalla 'Luonnon ja kulttuuriympäristön sekä maiseman kannalta arvokkaat kohteet ja alueet'. Luonnon kannalta merkittävät kohteet sekä tunnetut maisema- ja virkistyskohteet on esitetty yleiskaavan teemakartalla

'Virkistäytymisen kannalta tärkeät reitit ja kohteet sekä laatukäytävä'. Nämä kohteet, alueet ja reitit voivat säilyä jatkossakin.

Viranomaisneuvottelussa 28.2.2002 päädyttiin siihen, ettei seudun yleiskaavaan liitetä ekologisen jalanjäljen laskentaa. Neuvottelussa todettiin, että ekologisen jalanjäljen laskenta on menetelmä, joka tulisi tehdä yleiskaavatyön lähtöselvityksenä. Näin ollen laskennan hyöty jää tässä tapauksessa vähäiseksi yleiskaavatyön edettyä huomattavasti aloitusvaihetta pitemmälle.

Sosiaalinen ja kulttuurinen ympäristö

Yleiskaava-alueella ei ole tehty kaikkia liikenneväyliä koskevaa meluselvitystä, minkä perusteella olisi mahdollista osoittaa yleiskaavassa teiden melualueet. Melualueiden selvittäminen jää näin ollen kuntakohtaisen suunnittelun tehtäväksi.

Uudet rakentamisalueet sijaitsevat yhdyskuntarakenteen kannalta hyvillä paikoilla. Alueiden valinnassa niiden maaperä on ollut yksi valintaan vaikuttava tekijä. Uusien asumisen alueiden maaperän laatu tutkitaan yleispiirteistä tarkastelua tarkemmin yksityiskohtaisen kaavoituksen yhteydessä.

Jätevedenpuhdistamot esitetään yleiskaavaan liittyvällä teemakartalla 2/2 'Yhdyskuntateknisen huollon kannalta tärkeiden laitosten alueet ja verkostot'. Hautausmaat esitetään yleiskaavakartalla hautausmaa-aluevarauksena. Joissakin tapauksissa hautausmaa voi sisältyä myös esimerkiksi keskustatoimintojen alueeseen tai maa- ja metsätalousvaltaiseen alueeseen.

Julkisten palvelujen sijoittuminen seudun yleiskaava-alueelle perustuu palvelujen nykyiseen sijaintiin sekä kuntien arvioon siitä, minkä verran ja mille alueelle tarvitaan uusia alueita tulevaisuuden tarpeita varten. Yleiskaavassa on kiinnitetty huomiota siihen, että tulevaisuudessa kuntien raja-alueella voi olla kuntien yhteisiä palveluja. Tähän on kiinnitetty erityisesti huomiota suunniteltaessa Oulun Kaakkurin ja Kempeleen Linnakankaan palveluverkostoa. Seudun yleiskaavan toteuttamisjärjestystä on tarkoitus miettiä yleiskaavan valmistuttua.

Kunnanhallitukset ovat miettineet seudun kuntien vetovoimatekijöitä. Seudun kuntien ominaispiirteet on esitetty selostuksen kohdassa 3.5. Yleiskaavassa ohjataan pääasiassa toimintojen sijoittumista ja niiden välisiä yhteyksiä. Ominaispiirteiden tukeminen kaavallisin keinon on yleiskaavan tavoitteena. Nähtäväksi jää, edesauttaako yleiskaava seudun kehittämistä nykyistä viihtyisämmäksi elinalueeksi. Seuduksi, jonka kehittämisessä myös alueen asukkaat haluavat olla mukana.

Yleiskaavassa osoitetaan ne luonnon- ja kulttuuriympäristön sekä maiseman kannalta merkittävät kohteet ja alueet, jotka on tähän mennessä seudulla inventoitu. Kulttuuriperintökohteiden inventointiin voidaan ryhtyä yleiskaavaa seuraavissa työvaiheissa.

7.2. Tavoitteiden toteutuminen

7.2.1. Yleiskaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäytön tavoitteisiin

Eheytyvä yhdyskuntarakenne ja elinympäristön laatu

Seudun neuvottelukunta hyväksyi asukasmäärätavoitteen 8.5.2001. Väestönkehitysarvo perustuu kuntien omiin ennusteisiin tulevasta väestön kehityksestä. Kuntien arvion pohjana

ovat seudun asumisen kehittymisestä tehdyt tutkimukset ja viime vuosien voimakas asukasmäärän kasvu, joka selvitysten mukaan jatkuu edelleen.

Kasvavan väestön tarpeisiin tarvitaan olevien rakennettujen alueiden lisäksi myös uusia rakentamisalueita, jotka sijoitetaan seudun sormimaista yhdyskuntarakennetta tiivistäen ja täydentäen. Seudulla varaudutaan mahdolliseen väestönkasvun hidastumiseen siten, että ensisijaisena yhdyskuntarakenteen eheyttämiskeinona on olemassa olevan rakenteen tiivistäminen.

Liikennejärjestelmän toimivuus turvataan varmistamalla nykyisten pääväylien liikenteellinen sujuvuus, kehittämällä kevyen liikenteen verkkoa ja ennen kaikkea panostamalla nykyistä selkeästi enemmän joukko liikenteen tarjontaan. Kevyen liikenteen jo ennestään hyvää verkostoa parannetaan mm. toteuttamalla entistä suurempia/nopeampia väyläyhteyksiä suuralueiden välillä.

Yleiskaavassa on kiinnitetty huomiota terveellisen ja hyvälaatuisen veden riittävän saannin varmistamiseen osoittamalla pohjaveden hankinnan kannalta merkittävät alueet ja osoittamalla pohjavedenottamoiden alueet erityisalueena. Jätevesihaittojen ehkäisyä pyritään tukemaan ohjaamalla asutusta ensisijaisesti paikoille, jossa jäteveden käsittely on mahdollista järjestää yleiseen viemäriverkostoon liittymällä.

Yleiskaavassa on ohjattu vain tiettyjä asiakokonaisuuksia. Osa elinympäristöön laatuun vaikuttavista tekijöistä on otettu yleiskaavassa huomioon yleisellä tasolla, mutta yksityiskohtainen maa- ja kallioperän soveltuvuus rakentamiseen tai melualueen laajuuden määrittäminen tapahtuu seudun yleiskaavaa yksityiskohtaisemman kuntakohtaisten suunnitelmien yhteydessä.

Kulttuuri- ja luonnonperintö, virkistyskäyttö ja luonnonvarat

Valtakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat vaativat ihmisen panostusta säilyttääkseen arvonsa. Kaikki seudun yleiskaava-alueen valtakunnallisesti merkittävät perinnemaisemat sijaitsevat suojelualueilla, eikä niiden säilymistä uhkaa muu kuin perinteisen käytön loppuminen.

Yleiskaavassa luodaan edellytykset seudullisen virkistysalueverkoston muodostamiselle. Seudullisen virkistysalueverkoston toteuttamisen ja kunnossapidon järjestämiseen pyritään seudullisen virkistysalueyhdistyksen perustamisen avulla.

Yleiskaavassa on osoitettu tärkeät sekä vedenhankintaan soveltuvat pohjavesialueet, Kiiminkijoen valuma-alue sekä virkistyskäytön ja vedenhankinnan kannalta merkittävän Papinjärven vesitasapainon säilyttämisen kannalta tärkeät alueet.

Limingan lakeus on osa seudun maiseman erityispiirteitä. Limingan lakeuden lisäksi myös muut ympäristökuvan kannalta merkittävät peltoaukeat on osoitettu maisemallisesti arvokaina peltoalueina, joiden avoimena säilymiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Toimivat yhteysverkot ja energiahuolto

Oulun seudun pääteiden valtatie 4, 20 ja 22 kehittämismahdollisuudet turvataan tilavarausten seudun yleiskaavassa. Liikennejärjestelmäsuunnitelma esittää pääteiden toimivuuden edellyttämät kehittämistoimenpiteet vuoteen 2020 saakka kolmeen kiireellisyysluokkaan jaettuna.

Suunnitelmassa esitetään, miten sekä tie- että joukkoliikenneyhteyksiä kehitetään Oulun lentoasemalle. Lentoaseman hyvä saavutettavuus turvataan. Tavoitteena on joukkoliikenteen käytön lisääminen lentokentälle suuntautuvassa liikenteessä. Oulun sataman ja sataman lähistöllä sijaitsevan 'logistiikkakeskuksen' saavutettavuus turvataan varautumalla kehittämään tieyhteyksiä.

Oulun matkakeskusta kehitetään koko ajan. Kehittämisen edellyttämä tila on varattu kaavoissa.

Yleiskaavassa osoitetaan lentoliikenteen estevapaa vyöhyke sekä lentomelualue.

Maankohoamisrannikko

Oulun seudulle on ominaista maan kohoaminen ja rantaviivan siirtyminen maalta merelle päin. Maan nopeasta kohoamisesta ja merenpinnan korkeusvaihtelusta seuraa kasvillisuuden vyöhykkeisyys mereltä maalle siirryttäessä. Oulun seudun yleiskaava-alueen rannoilla maankohoamisrannikon säilyminen on turvattu ainakin suojelualueilla. Hailuodon rantaviivasta noin 50 % kuuluu johonkin suojelualueeseen ja mantereen rantaviivasta noin 30 % sijoittuu suojelualueille. Pelkkä rantaviivan suojeleminen ei kuitenkaan ole maankohoamisrannikon suojeluun riittävä vaan sukkessiosarjojen tulisi saada kehittyä rauhassa. Hailuodon ja Oulunsalon rannoilla on suojelualueita, joilla maankohoamisrannikko voi häiriöttä kehittyä. Suojelualueiden ulkopuolella maankohoamisrannikon säilymiseen voidaan vaikuttaa rakentamisen sijoittelulla.

7.2.2. Yleiskaavan suhde maakunnallisiin tavoitteisiin

Seudun yleiskaavassa järjestetään maankäyttöä siten, että seudulla on edellytykset kehittyä, maakuntakaavan tavoitteiden mukaisesti, kansainvälisenä osaamis- ja toimintakeskuksena. Suunniteltu maankäyttö tarjoaa myös mahdollisuuden kehittää seutua siten, että tuetaan Perämerenkaaren kehittämistä pohjoisimman Euroopan ydinvyöhykkeenä ja vahvistetaan Oulu-Arkangel käytävän kansainvälistä asemaa.

Yleiskaavassa seudun kuntakeskusten ja alakeskusten asemaa pyritään vahvistamaan. Asutuksen tiivistämistä painotetaan samoin kuin toimivan palveluverkoston luomista sekä kevyt- ja joukkoliikenteen yhteyksien järjestämistä. Yleiskaavassa on turvattu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden ja kohteiden säilymismahdollisuudet. Suunnittelussa on myös otettu huomioon maisemallisesti arvokkaiden alueiden sekä kulttuurihistoriallisesti merkittävien ympäristöjen ja kohteiden sijainti ja pyritty järjestämään maankäyttö siten, että em. kohteiden säilyminen on mahdollista. Näillä toimenpiteillä tuetaan seudun kehittämistä vetovoimaiseksi ja laadukkaaksi asuin- ja elinympäristöksi.

Yleiskaavan liikennejärjestelmää on kehitetty siten, että Oulun seutu voi toimia koko Pohjois-Suomea palvelevana logistisena solmupisteenä. Tie- ja katu yhteydet lentoasemalle ja satamaan pidetään liikennetarpeen edellyttämässä kunnossa. Oulun kautta kulkevat valtatie 4, 20 ja 22 pidetään sujuvina. Tie- ja katuverkon päivittäinen liikennöitävyys turvataan koko seudulla. Joukkoliikenneyhteyksiä lentoasemalle ja Oulun kehitettävään matkakeskukseen parannetaan. Joukkoliikenteen houkuttelevuutta parannetaan palvelutasoa parantamalla mm. lisäämällä nopeaa erityisesti työmatkaliikennettä palvelevaa tarjontaa, kehittämällä liityntä- ja vaihtoyhteyksiä, palveluliikennejärjestelmiä sekä säilyttämällä matkustamisen hinta edullisena. Kävelyn ja pyöräilyn osuuden kasvattamiseen pyritään väylästäön kattavuuden parantamisella ja väylien laatutason nostamisella.

Pohjavesivarojen säilymisen turvaamiseen pyritään osoittamalla vedenhankinnan kannalta tärkeät pohjavesialueet. Jätevesihuollon taloudellisuutta pyritään parantamaan yhdyskuntarakennetta tiivistämällä. Rannoille sijoittuvaa rakentamista ohjaavat nykyiset sekä tulevat rantojen yleis- ja asemakaavat.

Seudulliset tavoitteet

Seudun väestötavoite noin 220 000 asukasta ja noin 112 000 työpaikkaa vuoteen 2020 mennessä on yleiskaavan lähtökohtana asetetun tavoitteen mukaisesti.

Yleiskaavaa on laadittu tavoitteen mukaisesti seudun kuntien yhteistyönä. Yleiskaava on laadittu siten, että Oulun seutua voidaan kehittää toiminnallisena ja taloudellisena kokonaisuutena. Yleiskaavalla pyritään myös luomaan seudulle tavoitteen mukaisia edellytyksiä toimia pohjoisimman EU-alueen keskuksena.

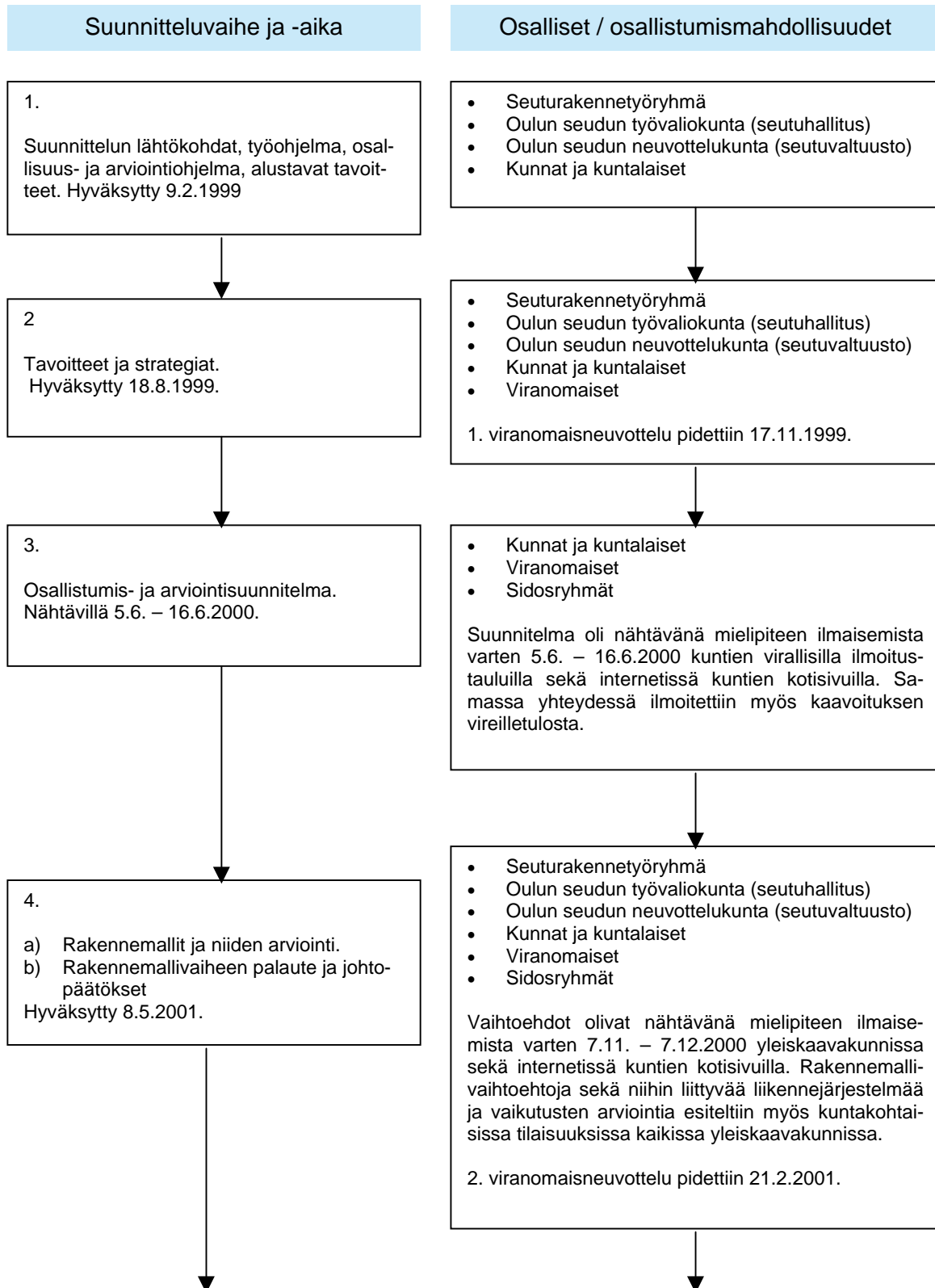
Yleiskaavasuunnittelussa on ollut keskeisenä periaatteena seudun maankäytön kehittäminen siten, että palvelut ovat kaikkien väestöryhmien sekä eri alueiden asukkaiden saavutettavissa tasapuolisesti. Palvelujen tasapuolinen saavutettavuus tukee asukkaiden sopeutumista seudulle ja edesauttaa viihtymään alueella kuten tavoitteeksi on asetettu.

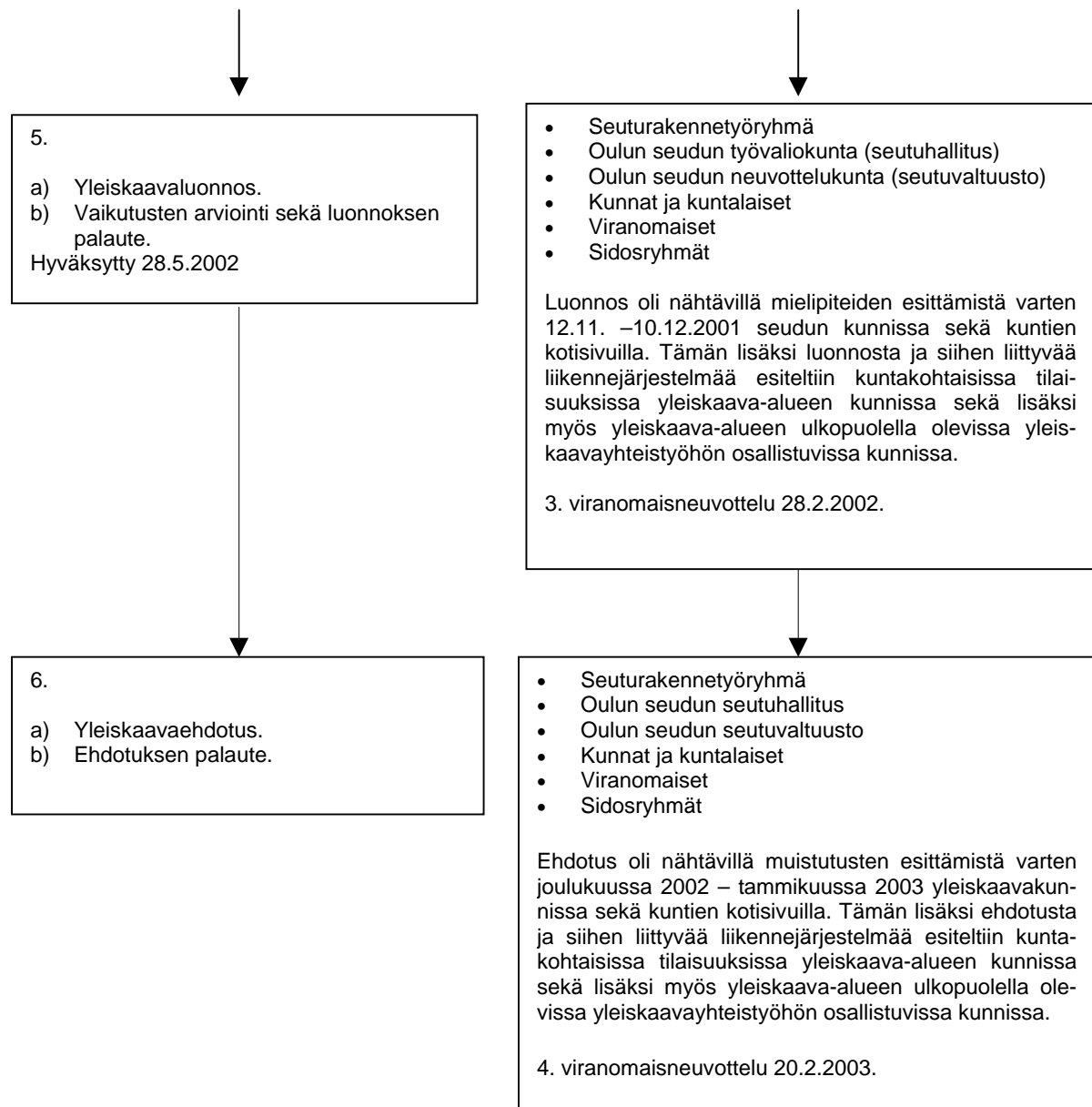
Yleiskaavassa on osoitettu arvokkaat maisema-alueet, joiden hoitaminen ja kehittäminen niiden arvon mukaisesti tukee Oulun seudun kasvua kauniiksi kaupunkiseuduksi. Yleiskaavan maankäyttö mahdollistaa myös Oulun seudun kehittämisen siten, että meri, joet suistoinen ja järvet tulevat nykyistä paremmin osaksi ympäristökuvaa. Yleiskaava mahdollistaa myös rakennettujen ympäristöjen kehittämisen viihtyisäksi.

8. Osallistuminen ja vuorovaikutus

8.1. Osallistumis- ja vuorovaikutusprosessin kuvaus

Yleiskaavan laadinta on edennyt vaiheittain seuraavasti:

Yleiskaavan luonnoksen vaikutusten arvioinnin laati alla mainittu asiantuntijaryhmä

Timo Ernvall, professori, Helsingin tkk
Pekka Lahti, johtava tutkija, VTT, Rakennus- ja yhdyskuntatekniikka
Elvi Leskinen, terveystarkastaja, Oulunsalon kunta
Eeva-Maarit Kiviniemi, sosiaali- ja terveysjohtaja, Kempeleen kunta
Terttu Kurttila, maisema-arkkitehti, Maisema-arkkitehtitoimisto T.Kurttila
Aarne Tarumaa, professori, Oulun yliopisto
Risto Vuoria, kulttuurijohtaja, Oulun kaupunki
Markku Väisänen, sivustustoimenjohtaja, Kiimingin kunta

Yleiskaava-aineisto on ollut vaiheesta 3 lähtien nähtävillä internetissä osoitteessa www.ouka.fi/ouluseutu.

8.2. Esitetyt mielipiteet ja niiden huomioon ottaminen

Rakennemalli

Palautetta saatiin yksityisiltä seudun asukkailta, useamman asukkaan muodostamilta ryhmiltä sekä yhteisöiltä. Yhteensä näitä mielipiteitä jätettiin 42 kpl. Myös yleiskaava-alueen kunnat antoivat lausunnon rakennemalleista. Kannanottonsa ilmaisivat tämän lisäksi Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus sekä ratahallintokeskus. Rakennemallivaiheen palaute ja palautteesta tehdyt johtopäätökset on esitetty väliraportissa 3b.

Yleiskaavaluonnos

Yleiskaavaluonnoksesta asukkaat yrityselämän edustajat sekä yhteisöt esittivät 66 mielipidettä. Lausuntoja antoivat yleiskaavayhteistyöhön osallistuvat kunnat, naapurikunnat, yrityselämän edustajat sekä yhteisöt, yhteensä 19 kpl. Edellä mainittujen lisäksi eri alojen asiantuntijoista koostunut ryhmä arvioi omasta näkökulmastaan luonnoksen vaikutuksia. Luonnoksen palaute ja siitä tehdyt johtopäätökset on esitetty väliraportissa 4b. Palauteraportissa esitettyä vaikutusten arviointia on käsitelty tämän raportin kohdassa 7.1.

Luonnoksesta annetuissa mielipiteissä pidettiin osallistumis- ja vuorovaikutusprosessia maankäyttö- ja rakennuslain hengen vastaisena ja tiedotusta puutteellisena sekä toivottiin seudulle yleiskaavassa esitettyä maltillisempaa kasvutavoitetta. Asumisen alueita koskevissa mielipiteissä esitettiin tiettyjä tiloja asumisen alueeksi tai toivottiin asumiseen varatun alueen rajauksen tarkistamista. Rantojen käytöstä esitettiin ristiriitaisia toiveita. Toisissa mielipiteissä vastustettiin rantarakentamista ja oltiin tyytyväisiä rantojen säilymiseen yleisessä käytössä. Toisaalta esitettiin tiettyjä tiloja rantarakentamisalueeksi ja toivottiin loma-asumiseen varattujen alueiden laajentamista.

Seutuhallitus (työvaliokunta) ja seutuvaltuusto (neuvottelukunta) käsitelivät luonnoksesta annetut mielipiteet toukokuussa 2002 ja antoivat samassa yhteydessä palautteeseen vastineet, jotka postitettiin mielipiteen esittäjille. Annetuissa vastineissa todettiin, että osallistumis- ja vuorovaikutusmahdollisuuksia on ollut enemmän kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa edellytetään. Tavanomaisten nähtävilläolojen ja esittelytilaisuuksien lisäksi yleiskaavaluonnosta on esitelty seudulla ilmestyvissä lehdissä ja aineisto on ollut kaiken aikaa nähtävillä internetissä kuntien kotisivuilla. Yleiskaavassa käytetty väestötavoite perustuu kuntien omiin väestötavoitteisiin. Seutuvaltuusto (neuvottelukunta) hyväksyi 2001 toukokuussa 222 000 asukkaan väestötavoitteen lähtökohdaksi luonnoksen laatimiselle.

Yleiskaavassa asumisen alueeksi palautteessa toivotut tilat on esitetty asumisen alueena, jos rakentaminen eheyttää yhdyskuntarakennetta. Myös rajoksia on tarkistettu tarpeen mukaan. Yleiskaavassa tavoitellaan ranta-alueiden säilyttämistä yleisessä virkistyskäytössä niillä alueilla, jossa rannan järjestäminen virkistyskäyttöön on vielä mahdollista. Nykyiset loma-asuntokäyttöön hyväksytyt ja voimassa olevissa kaavoissa suunnitellut loma-asuntoalueet on osoitettu seudun yleiskaavassa loma- ja matkailualueena. Uusi rantavyöhykkeelle rakentaminen sen sijaan edellyttää seudun yleiskaavaa yksityiskohtaisemman rantayleis- tai asemakaavan laatimista.

Yleiskaavaluonnoksesta annetuissa mielipiteissä epäiltiin myös, ettei suunniteltu palveluverkosto tue suunnittelualueen tasapainoista kehitystä. Luonnoksen palvelu- ja työpaikkakeskittymien katsottiin sijoittuvan siten, että ne lisäävät tarpeetonta yksityisautoilua. Palautteessa toivottiin sekä pien- että suurmyymälöiden alueellisesti tasapainoista sijoittumista. Mielipiteissä tuotiin myös esiin, että vähittäiskaupan suurmyymälöiden tulisi voida sijoittua sekä keskustatoimintojen että paikalliskeskusten alueelle. Tärkeänä pidettiin myös, että vähittäis

kaupan suuryksiköt tulisi sijoittaa vain niille sopiville paikoille. Palautteessa esitettiin Limingantulliin sijoittuvan vähittäiskaupan suuryksikön mahdollistavan merkinnän korvaamista P-merkinnällä sekä pidettiin Hiukkavaaran KM-alueita tarpeettomana ja hypermarketin sijoittamista Kaakkuriin vahingollisena Oulunsalon keskustan kehittämiseksi.

Yleiskaavan keskusverkon muodostavat kunta-, alue-, paikallis-, lähi- ja kyläkeskukset. Oulun keskustaa kehitetään seudun ydinalueena. Kuntakeskuksia kehitetään pääasiassa kuntalaisten käyttämien palvelujen, keskustaan sopivien työpaikkojen ja keskusta-asumisen alueena. Alue-, paikallis-, lähi- ja kyläkeskukset tarvitsevat toimiakseen tietyn väestömäärän. Yleiskaavassa kehitettävät sekä uudet rakentamisen alueet on sijoitettu siten, että lisääntyvä väestö mahdollisimman hyvin tukee keskustan elinvoimaisuutta.

Keskusta-alueille, kunta- ja aluekeskuksiin, voidaan sijoittaa vähittäiskaupan suuryksiköitä. Tämän lisäksi vähittäiskaupan suuryksikkö voi olla kaupallisten palvelujen alueella Oulun Linnanmaalla, Limingantullissa, Ruskossa ja Haukiputaan Annalankankaalla. Erikoistavara-kauppa puolestaan voi sijoittua yleiskaavan palvelujen ja hallinnon alueelle esimerkiksi Oulun Hiukkavaaraan, Ritaharjuun, Kaakkuriin tai Kempeleen Ylikylään. Kaupan sijaintipaikat perustuvat selvityksiin 'Oulun kaupunkiseutu. Alakeskusten kehittäminen' sekä 'Oulun seudun päivittäistavara-kaupan rakenneselvitys'.

Liikennejärjestelmää koskevissa mielipiteissä toivottiin tielinjausta Madekoskelta Kainuuntieltä Kempeleen Honkaseen, esitettiin nykyisen lentokentäntien linjausta koskevia toivomuksia, toivottiin parempia kevyen liikenteen yhteyksiä ja valaistusta tietyille teosuuksille. Lisäksi palautteessa epäiltiin Hailuodon tieyhteystarvemerkinnteenteilevän siltaa, kannatettiin kaavailtuja linja-autokuljetuksia ja laatuikäytäväideaa sekä iloittiin raideliikenteen roolista joukkoliikennevaihtoehdona vuoden 2020 jälkeen.

Yleiskaavaan liittyneessä liikennejärjestelmätyössä todettiin, ettei Madekosken ja Kempeleen väliselle tieyhteydelle ole tarvetta. Väylän rakentaminen haittaisi Honkasen ja Kokkokankaan viheryhteyksiä ja toisi melu- ja muita ympäristöhäiriöitä asuinalueille. Lentokentäntiestä on tehty pääsuuntaselvitys vuonna 2001 tiiviissä vuorovaikutuksessa eri sidosryhmien kanssa. Seutuvaltuusto (neuvottelukunta) päätti selvityksen perusteella syksyllä 2001 varautua lentokentäntien siirtämiseen nykyisen tien eteläpuolelle. Yleiskaavassa on esitetty päätöksen mukainen tielinjaus.

Yleiskaavassa esitetään ohjeellisena seudun kevyen liikenteen runkoverkosto, joka parantaa nykyisiä kuntien välisiä kevyen liikenteen yhteyksiä. Yleiskaavatyöhön ei liity valaistussuunnittelua. Yleiskaavassa osoitetaan joukkoliikenteen kehittämiskäytävä/yhteystarve, jonka tavoitteena on edesauttaa nykyisen linja-autoliikenteeseen perustuvan joukkoliikenteen kehittämistä. Yleiskaavassa varaudutaan Hailuodon ja mantereiden välisen liikenneyhteyden kehittämiseen. Kehittämistapa ratkaistaan jatkosuunnittelun yhteydessä.

Virkistysalueita koskevissa mielipiteissä, joista iso osa oli Kiimingistä, vastustettiin Sanginjoen virkistysalueelta Koitelin johtavan virkistysaluekäytävän esittämistä MU-alueena. Eräissä mielipiteissä esitettiin riittävän leveitä ja yhtenäisiä viherkäytäviä turvaamaan kaupunkiseudun kasvi- ja eliökunnan monimuotoisena säilyminen. Mielipiteissä esitettiin myös joidenkin virkistysalueiden pienentämistä, siirtämistä tai käyttötarkoituksen muuttamista. Luonnoksessa vaadittiin esitettyjen MU- ja MA-käyttötarkoituserkintöjen muuttamista.

Yleiskaavassa esitetään seudun asukkaiden kannalta keskeiset virkistysalueet ja -reitit. Sanginjoen ja Koitelin välinen yhteys on keskeinen seudun virkistysalueverkoston kannalta. Tästä johtuen yleiskaavassa näiden alueiden välillä on viheryhteystarvemerkinntä. Yhteyden toteuttamistapa tarkentuu yksityiskohtaisemman suunnittelun myötä. Yleiskaavasunnittelun

yhteydessä virkistysalueiden rajauksia ja käyttötarkoituksimerkintöjä on tarkennettu tarpeen mukaan.

Yleiskaavaan esitettiin joitakin uusia kulttuurihistoriallisia kohteita ja toisaalta esitettiin joidenkin tietojen tarkistamista tai kohteen poistamista yleiskaavasta. Samanlaisia esityksiä kohdistui myös suojelualueisiin. Lisäksi mielipiteissä kannatettiin moottoriurheilukeskuksen sijoittamista Ylikiiminkiin ja vaadittiin ampumaradan säilyttämistä sen nykypaikalla Oulun Hiukkavaarassa.

Yleiskaavaan on merkitty valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset kohteet, jotka on mainittu 'Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet' luettelossa. Yleiskaavaan on lisätty ne edellä olevasta luettelosta puuttuvat kohteet, jotka on todettu valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäväksi kuntien omissa inventointiraportteissa. Myös kulttuurihistoriallisissa kohteissa havaitut puutteet on tarkistettu työn aikana.

Moottoriurheilukeskuksen sijaintipaikkaa selviteltyt työryhmä esittää seudullisen moottoriurheilukeskuksen paikaksi Ylikiimingin Kokkokangasta, joka sijaitsee yleiskaava-alueen ulkopuolella. Moottoriurheilukeskuksen toiminta heijastuu yleiskaava-alueelle meluvaikutuksina, joka on otettu huomioon yleiskaavassa. Oulun kaupunki on hankkinut Hiukkavaarasta omistukseensa merkittävät maa-alueet yhdyskuntarakentamista varten. Ampumaradan säilyttäminen alueella on ristiriidassa Oulun kaupunkirakenteen kehittämistavoitteiden kanssa. Moottoriurheilukeskussuunnittelussa on näin ollen varauduttu myös ampumaradan sijoittamiseen Kokkokankaalle.

Yleiskaavaehdotus

Asukkaat sekä yhteisöt esittivät yhteensä 197 muistutusta ehdotuksesta. Lausuntoja ehdotuksesta antoivat viranomaisten lisäksi kunnat sekä yhteisöt ja yhdistykset, yhteensä 36 kpl. Ehdotuksesta annetut muistutukset ja lausunnot sekä niihin annetut vastineet siitä, miten palaute on vaikuttanut yleiskaavaan, on esitetty raportissa 'Oulun seudun yleiskaava 2020. Ehdotuksen palaute'.

Joissakin muistutuksissa kaivattiin yksityiskohtaisempaa karttaa, jossa vaikutukset näkyisivät yksityisen tilan osalta tai aluerajaukset olisivat yksityiskohtaisempia kuin nähtävillä olleessa yleiskaavaehdotuksessa. Kaavan laatimista ei pidetty maankäyttö- ja rakennuslain hengen mukaisena eikä riittävän vuorovaikutteisena.

Muistutuksissa esitettiin toiveita ehdotuksessa esitetyn käyttötarkoituksen muuttamisesta tai poistamisesta. Suurin osa näistä muistutuksista koski yleiskaavaehdotuksessa esitetyn MU-alueen poistamista, sen käyttötarkoituksen muuttamista tai määräyksen tarkistamista.

Myös viheryhteystarvemerkinän samoin kuin joidenkin moottorikelkkareitin osien poistamista vaadittiin. Tämän lisäksi muistutuksissa otettiin kantaa uuden jätteenkäsittelyalueen sijoittamiseen, ampumaradan osoittamiseen yleiskaavassa ja sähkölinjavarausten täydentämiseen. Joissakin muistutuksissa vaadittiin uhanalaisten kasvien alue-merkinnän poistamista samoin kuin kulttuurihistoriallisesti merkittävän tai muinaismuistokohteen lisäämistä tai poistamista. Myös kevyen liikenteen pääverkon laajentamisesta oli toive samoin kuin Lentokentäntien säilyttämisestä nykypaikalla ja Kempeleenlahden ylitystien rakentamisesta pengertienä.

Koska muistutukset koskivat suurelta osin maa- ja metsätalousalueita koskevia merkintöjä, pidettiin merkinnöistä kaksi keskustelutilaisuutta seudun metsänomistajia edustavien metsänhoitoyhdistysten, Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskuksen ja Pohjois-Pohjanmaan MTK:n kanssa. Tämän lisäksi merkinnän sisällöstä neuvoteltiin Muhoksen kunnan edustajien kans

sa. Keskustelujen tuloksena MU-merkinnän sisältöä tarkistettiin siten, että merkinnästä poistettiin maisematyölupavaatimus sekä asuinrakentamiskielto. Myös viheryhteystarvemerkin esittämistapaa sekä MA-merkinnän sisältöä muutettiin käytyjen keskustelujen johdosta.

8.3. Yleiskaavatyön eteneminen

9. Yleiskaavan toteutus ja toteutusta ohjaavat suunnitelmat

Yleiskaavan valmistumisen jälkeen tavoitteena on edesauttaa yleiskaavan toteutumista seuraavin toimenpitein:

- Yleiskaavan toimenpideohjelman laatiminen
- Seudun asunto-ohjelman laatiminen
- Seudun virkistys- ja vapaa-ajan alueiden hankinnan ja ylläpidon yhteistyön kehittäminen
- Rakennusvalvonta ja –lupa asioiden seudullisen yhteistyön kehittäminen
- Ympäristösuojelun viranhaltijoiden yhteistyön tiivistäminen
- Seudun arvokkaiden kulttuuriperintökohteiden inventoiminen

10. Yleiskaavan seuranta

Kunnat voivat jatkossa laatia seudun yleiskaava-alueelle kuntien omia yleis- ja asemakaavoja. Kuntien kaavoissa seudun yleiskaavassa esitetyt maankäytön periaatteet tarkentuvat. Oikeusvaikutteisen kaavan kyseessä ollessa kunnan oma kaava kumoo muutosalueella olevan seudun yleiskaavan. Kunnan laatiessa kaavaa seudun yleiskaavan alueelle, kunnan oman kaavan on noudatettava yhteisessä yleiskaavassa esitettyjä maankäytön periaatteita.

Yleiskaavan toteutumisen seuranta on seutuvaltuuston tehtävä.

11. Oulun seudun kuntien yhteisen yleiskaavan oikeusvaikutukset

Kuntien yhteinen yleiskaava on tarkoitettu 'Maankäytön yleispiirteiseksi ohjaamiseksi ja toimintojen yhteensovittamiseksi' (MRL 46 §).

Seudun yleiskaava korvaa samaa aluetta koskevan aikaisemmin hyväksytyt yleiskaavan, ellei kaavassa toisin määrätä. Oulun seudun yleiskaavassa voimaan jäävät kuntien yleiskaavat on mainittu kohdassa 3.2. Seudun yleiskaava ei ole asemakaava-alueella voimassa. Jos asemakaavaa halutaan muuttaa on seudun yleiskaava asemakaavamuutoksen ohjeena. (MRL 42 3 mom.).

Seudun yleiskaavan keskeiset periaatteet on otettava huomioon kunnan yleiskaavaa ja asemakaavaa laadittaessa.

Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamista katsottava, ettei toimenpiteellä vaikeuteta yleiskaavan toteutumista (42 § 2 mom.). Velvoite koskee kaikkia kunnan ja valtion viranomaisia, joilla on alueiden käyttöön liittyviä suunnittelu- tai toteuttamistehtäviä.

Lupaa rakentamiseen ei saa myöntää siten, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista. Lupaa on kuitenkin myönnettävä, jos yleiskaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai valtio lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (MRL 43 § 1 mom.).

Yleiskaavassa voidaan määrätä, ettei yleiskaava-alueella tai sen osalla saa rakentaa niin, että vaikeutetaan yleiskaavan toteutumista (rakentamisrajoitus). Tällöin ei sovelleta, mitä 1 momentissa säädetään. Yleiskaavassa voidaan myös määrätä, ettei maisemaa muuttavaa toimenpidettä saa suorittaa ilman MRL 128 §:ssä tarkoitettua lupaa (MRL 43 § 2 mom.). Lu

paa ei voida myöntää, jos toimenpide vaikeuttaa alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen.

Jos jotakin aluetta tai rakennusta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, yleiskaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä (MRL 41 § 2 mom.).

Ympäristöministeriö voi myöntää kunnalle luvan lunastaa alue, joka on yleiskaavassa osoitettu liikenneväyläksi, asuntorakentamiseen tai siihen liittyvään yhdyskuntarakentamiseen ja jota tarvitaan kunnan suunnitelman mukaiseen yhdyskuntakehitykseen. Lunastaa voi myös alueen, joka on tarkoitettu kunnan tai kuntayhtymän laitoksille tai muihin näiden tarpeisiin. (MRL 99 § 3 mom.).

Valtakunnallisesti uhanalainen kasvilaji	IUCN-luokka	Luontodirektiivin Liite	Suomen vastuulaji	Erityisesti Suojeltava kasvilaji	Rauhoitus Tilanne
<i>Agrostis clavata</i> , hoikka-röllä	VU				
<i>Alisma wahlenbergii</i> , upossarpio	VU	II,IV *	x	e	r
<i>Artemisia campestris subsp. bottnica</i> , perämerenmaruna	CR	II,IV			r
<i>Botrychium lanceolatum</i> , suikeanoidanlukko	VU		x		
<i>Botrychium virginianum</i> , lehtonoidanlukko	EN			e	
<i>Calypso bulbosa</i> , neidonkenkä	VU	II,IV	x		
<i>Carex appropinquata</i> , röyhysara	VU				
<i>Carex heleonastes</i> , lettosara	VU		x		
<i>Cypripedium calceolus</i> , tikankontti	VU	II,IV			r
<i>Dactylorhiza incarnata subsp. cruenta</i> , Verikämmekkä	VU				r
<i>Dactylorhiza traunsteineri</i> , kaitakämmekkä	VU				
<i>Epipogium aphyllum</i> , metsänemä	VU				
<i>Gentianella amarella</i> , horkkakatkero	VU			e	
<i>Gentianella campestris</i> , ketokatkerokko	EN			e	
<i>Hippuris tetraphylla</i> , nelilehtivesikuusi	EN	II,IV	x		
<i>Lithospermum arvense</i> , peltorusojuuri	VU				
<i>Malaxis monophyllos</i> , sääskenvalkku	VU				
<i>Primula nutans var. Jokelae</i> , ruijanesikko	EN	II,IV			r
<i>Puccinellia phryganodes</i> , rönsysorsimo	EN	II,IV		e	r
<i>Ranunculus reptabundus</i> , sammakonleinikki	VU		x		
<i>Salicornia europaea</i> , suolayrtti	EN				
<i>Saxifraga hirculus</i> , lettorikko	VU	II,IV	x		

Taulukko: Oulun seudun yleiskaava-alueella esiintyvät uhanalaiset putkilokasvit.

- II luontodirektiivin liite II sisältää yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisen suojelutoimien alueita (Natura 2000)
- IV luontodirektiivin liite IV sisältää yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua, ensisijaisesti tärkeä laji on merkitty tähdellä (*).
- x Suomen kansainvälinen vastuulaji.
- e erityisesti suojeltavat kasvilajit
- r koko Suomessa rauhoitettu kasvilaji

Valtakunnallisesti uhanalainen sammal	IUCN-Luokka	Luontodirektiivin liite	Suomen vastuulaji	Erityisesti Suojeltava kasvilaji
<i>Amblyodon dealbatus</i> , kenosammal	VU			e
<i>Anastrophyllum hellerianum</i> , tunturiraippasammal	VU			
<i>Bryum neodamense</i> , silmuhiirensammal	VU			
<i>Cryptothallus mirabilis</i> , piilosammal	VU			
<i>Desmatodon cernuus</i> , nuokkulapiosammal	EN			e
<i>Hamatocaulis vernicosus</i> , kiiltosirppisammal	VU	II	x	
<i>Herzogiella turfacea</i> , korpichohtosammal	VU	II	x	
<i>Lophozia grandiretis</i> , karhunlovisammal	VU			
<i>Moerckia hibernica</i> , etelänkehräsammal	VU			
<i>Neckera pennata</i> , haapariippusammal	VU		x	e
<i>Palustriella commundata</i> , isohuurresammal	VU			
<i>Rhabdoweisia crispata</i> , kolokärpänsammal	EN			e
<i>Splachnum melanocaulon</i> , pohjansompasammal	VU		x	e

Taulukko: Oulun seudun yleiskaava-alueella esiintyvät valtakunnallisesti uhanalaiset sammalet.

- II luontodirektiivin liite II sisältää yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisen suojelutoimien alueita (matura 2000)
- x Suomen kansainvälinen vastuulaji.
- e erityisesti suojeltavat kasvilajit

Luettelo selvityksistä, tutkimuksista ja suunnitelmista, jotka on tehty yleiskaavan tausta-aineistoksi:

Ala-Siuru, Maria. Oulun kaupunkiseudun muuttoliiketutkimus. Tulomuutto, muuton syyt ja muuttajien asumisolosuhteet. Oulu 1997.

Esisuunnittelijat Oy, Arkkitehtitoimisto Mikko Heikkilä Oy & Tuomas Santasalo Ky. & Oulun kaupunki. Oulun keskustan maankäytön ja liikenteen tavoitesuunnitelma 2020. MALI 2020. Tekninen keskus, Keskusvirasto, 7.5.2001.

Halme, T. & Koski, K. Oulun kaupunkiseutu. Alakeskusten kehittäminen. VTT Yhdyskuntateknikka, 2000.

Jaakko Pöyry infra. JP-Transplan – Suunnittelukolmio. Oulun seudun liikenne 2020. Oulun seudun joukkoliikenteen laatukäytävien kehittäminen. 2001.

Oulun kaupunkiseudun asumisen kehitysmahdollisuudet ja yhdyskuntarakenne. Ouluseutu. Sarja n:o 1. 1997.

Oulun kaupunkiseudun maisemarakenne. Ouluseutu. Sarja n:o 7: 1998.

Oulun kaupunkiseudun työpaikka-aluevarausten perusselvitys. Hailuoto, Haukipudas, Kiiminki, Kempele, Muhos, Oulu, Oulunsalo. Ouluseutu. Sarja n:o 4. 1998.

Oulun kaupunkiseudun virkistys- ja vapaa-ajan alueiden suunnitelma. VIVA. Ouluseutu. Sarja n:o 8. 1998.

Oulun seutukunta & Air-ix Suunnittelu Ympäristötaito Oy. Asemakaavojen ulkopuolisen asuntorakentamisen vaikutukset Oulun seudulla vv. 2000 – 2001. 30.1.2003.

Pätynen, K. Entrecon Oy. Oulun kaupunki. Kaupan uusien suurmyymälöiden vaikutukset kaupungin palveluverkon kehittämiseen. 15.4.1998.

Suunnittelukolmio Oy. Oulun kaupunkiseudun alueellisen työpaikkaomavaraisuuden lisääminen. LYYLI-raporttisarja 16. 1999.

Suunnittelukolmio Oy. Paikkatietojärjestelmän hyödyntäminen joukkoliikenteen suunnittelussa. LYYLI-raporttisarja 18.2000.

Tiehallinto, Oulun tiepiiri & Ilmailulaitos & Kempeleen kunta & Oulun kaupunki & Oulunsalon kunta. Uuden lentoasemantien pääsuuntaselvitys. Kempele, Oulu, Oulunsalo. 21.5.2001.

Tuomas Santasalo Ky. Oulun seudun päivittäistavarakaupan rakenneselvitys. 18.6.2002.